

Fot. Monika Kosecka, DHI Polska

KPOWM Krajowy Program Ochrony Wód Morskich

Załącznik nr 2

Zestawienie uwag i wniosków zgłoszonych w ramach udziału społeczeństwa

Projekt:

Opracowanie Krajowego programu ochrony wód morskich

Metryka

Dane	Opis
Tytuł dokumentu	Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu
Autor dokumentu (firma/ instytucja)	Multiconsult Polska Sp. z o.o. przy udziale Sweco, DHI Polska, Klaudia Madejska
Nazwa Projektu	Opracowanie Krajowego programu ochrony wód morskich
Część zamówienia/zadanie nr	Zadanie nr 5
Umowa	Umowa z dnia 22 stycznia 2016 r., nr: KZGW/DPIZWzsm /FW/1/2016
Rodzaj dokumentu	Raport
Poufność	NIE

Historia zmian

Wersja	Autor	Data	Zmiana
0.1	Multiconsult	12.04.2016	Wersja wstępna
0.2	Multiconsult	14.04.2016	Projekt podsumowania po wewnętrznej kontroli jakości
0.2	Multiconsult	19.04.2016	Projekt podsumowania po wewnętrznej kontroli jakości
1.0	Multiconsult / Sweco / DHI / Klaudia Madejska	21.04.2016	Finalna wersja

Odniesienie do innych dokumentów

Nazwa dokumentu	Data opracowania dokumentu
Projekt Krajowego programu ochrony wód morskich	7.03.2016
Prognoza oddziaływania na środowisko projektu KPOWM	7.03.2016
Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia na wykonanie pracy pt. „Opracowanie Krajowego Programu Ochrony Wód Morskich”	10.2015
Oferta w ramach przetargu na „Opracowanie Krajowego Programu Ochrony Wód Morskich”	12.2015

Spis treści

1	Uwagi zewnętrzne	6
2	Uwagi wewnętrzne.....	87

Uwagi zewnętrzne

1

1 Uwagi zewnętrzne

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
1.	Pismo urzędowe	WWF Polska	Fundacja WWF Polska dobrze ocenia projekt Programu i pragnie zaznaczyć wagę proponowanych w nim działań dla rzeczywistego osiągnięcia dobrego stanu środowiska morskiego. Stąd, niezwykle istotne jest utrzymanie proponowanego kształtu KPOWM w późniejszym procesie planowania, następującym po konsultacjach społecznych, a prowadzącym do finalnego zatwierdzenia Programu i oficjalnego przekazania go do Komisji Europejskiej. Wyniki wstępnej oceny stanu środowiska Bałtyku wyraźnie wskazują na pilną potrzebę podjęcia ambitnych działań, zwłaszcza w sektorze rolnictwa, stąd proponowane działania w obecnym kształcie, w opinii Fundacji WWF Polska, są kluczowe dla rzeczywistej poprawy stanu morza.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Stwierdzenie. Zamawiający wraz z zespołem opracowującym projekt KPOWM dołożył wszelkich starań, aby w stosunkowo krótkim czasie przygotować materiał, wypełniający podstawowe luki w zakresie ochrony Morza Bałtyckiego, korelujący z opracowaną wstępną oceną i założonymi celami środowiska wód morskich. Dlatego ta pozytywna opinia jest niezwykle cenna. Na tym etapie prac w projekcie, dokument w znacznej mierze pozostanie w niezmiennym w stosunku do konsultowanej wersji, jeśli chodzi o zakres działań.
2.	Pismo urzędowe	WWF Polska	Program określa następujące rodzaje działań, które mają prowadzić do osiągnięcia dobrego stanu środowiska morskiego wg Ramowej Dyrektywy ws. Strategii Morskiej: - działania już istniejące i wdrażane, - działania planowane, uzgodnione, ale jeszcze nie wdrażane, - działania nowe, planowane, ale jeszcze nie uzgodnione Program natomiast nie określa jaki wpływ będzie miał fakt nie wdrożenia działań planowanych, już uzgodnionych na osiągnięcie dobrego stanu	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona. Zgodnie z treścią art. 28, 29 ustawy o ochronie przyrody każdy z obszarów Natura powinien posiadać plan ochrony lub plan zadań ochronnych będący narzędziem gwarantującym wykonanie niezbędnych, dla zapewnienia właściwego stanu ochrony, gatunków i siedlisk działań ochronnych. Zakres analiz, którymi poprzedzone jest planowanie działań ochronnych w ramach planów zadań ochronnych i planów ochronnych jest znacznie szerszy niż możliwy do podjęcia w ramach prac nad dokumentem strategicznym jakim jest KPOW. Jedynym

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
			środowiska morskiego. Chociażby przykład planów ochrony morskich obszarów Natura 2000, których projekty m.in. dla obszarów Ujścia Wisły, Zatoki Puckiej, Półwyspu Helskiego czy Zatoki Pomorskiej, które powstały w 2013 r. a do tej pory nie zostały zatwierdzone ani wdrożone, pokazuje, że KPOWM nie powinien być oparty na działaniach, których istnienie stoi pod znakiem zapytania. KPOWM zatem powinien uwzględniać analizę ryzyka niewdrożenia działań, na które się powołuje, ukazującą wpływ ich niewdrożenia na osiągnięcie dobrego stanu środowiska morskiego. Program powinien też zawierać propozycję odpowiednich działań zastępczych.		skutecznym narzędziem wdrożenia działań zapewniających skuteczną ochronę morskich obszarów Natura 2000, a tym samym odpowiednią ochronę gatunków i siedlisk wskazujących na dobry stan cechy bioróżnorodność (C1) jest właśnie wdrożenie planów ochrony obszarów Natura 2000. W KPOW wskazano, iż wdrożenie planów ochrony jest działaniem kluczowym dla zapewnianie dobrego stanu środowiska wód morskich. Proponowanie działań zastępczych nie jest możliwe do wykonania ze względu na brak możliwości przeprowadzenia analiz niezbędnych do zaplanowania działań z ochronnych na poziomie szczegółowości analogicznym do tych zawartych w planach ochrony obszarów Natura 2000.
3.	Pismo urzędowe	WWF Polska	KPOWM zawiera analizę kosztów i korzyści wdrożenia niektórych z proponowanych działań. Natomiast istnieją działania, dla których nie opracowano takiej analizy, co w przyszłości może prowadzić do zrezygnowania z ich realizacji ze względu na brak możliwości oszacowania rzeczywistej efektywności w porównaniu do kosztu. Działanie te jednakże mogą być potencjalnie wysoce efektywne dla osiągnięcia dobrego stanu środowiska morskiego. W opinii Fundacji WWF Polska należy pozyskać odpowiednie dane umożliwiające przygotowanie analizy kosztów i korzyści dla wszystkich nowych działań zawartych w projekcie KPOWM, a w przypadku	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Niestety nie jest możliwe przeprowadzenie analiz kosztów i korzyści dla wszystkich nowych działań. Powodem jest brak znajomości efektów działań o charakterze studialnym, badawczo-monitoringowym, analityczno-prawnym oraz administracyjnym. Dopiero po wdrożeniu tych działań będzie znany ich efekt, obecnie można spodziewać się pozytywnych efektów ich wdrożenia, ale jakiegokolwiek próby mierzalnego ujęcia tychże efektów byłyby w tej sytuacji mało wiarygodne. Analizę jakościową kosztów i korzyści przeprowadzono dla 28 nowych działań, natomiast analizę ilościową kosztów i korzyści przeprowadzono dla 10 nowych działań - mianowicie dla tych, które można przy wykorzystaniu dostępnych narzędzi

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			braku danych podjąć działania na rzecz ich opracowania		ocenić pod względem ich efektywności.
4.	Pismo urzędowe	WWF Polska	W całym dokumencie używany jest skrót „WPR” w odniesieniu do Wspólnej Polityki Rybołówstwa, podczas gdy skrót ten zarezerwowany jest dla Wspólnej Polityki Rolnej. Natomiast Wspólna Polityka Rybołówstwa określana jest skrótem „WPRyb”.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Skorygowano skrót w całym dokumencie.
5.	Pismo urzędowe	WWF Polska	W całym dokumencie w wielu miejscach używane jest sformułowanie „zlewnia morza”, podczas gdy wg terminologii geograficznej właściwym terminem na określenie obszaru lądu, z którego wody spływają do morza jest „zlewisko”.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Skorygowano nazwę "zlewni" na "zlewisko" w całym dokumencie w kontekście zlewiska Morza Bałtyckiego.
6.	Pismo urzędowe	WWF Polska	<i>Fundacja WWF Polska postuluje uzupełnienie opisu działania (str. 40): Opracowanie i wdrożenie systemu pomocy zwierzętom, które ucierpiały wskutek wycieku substancji niebezpiecznych (gł. ropopochodnych, pochodzących m.in. ze statków) na morzu ze skutkami na morzu i w linii brzegowej, z udziałem organizacji pozarządowych dysponujących przeszkoloną i odpowiednio skoordynowaną grupą wolontariuszy. Działanie przyczyni się do osiągnięcia celu dla wskaźnika 8.2.2: Zanieczyszczenia o charakterze nagłym zredukowane są do</i>	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Opis został uzupełniony.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p><i>minimum, a ich oddziaływanie nie wpływa w sposób istotny na prawidłowe funkcjonowanie organizmów morskich.</i></p> <p><i>Przedmiotowe działanie wpisuje się w podstawowe założenia zrównoważonego rozwoju w obszarach tematycznych: ekosystemy morskie i bioróżnorodność .</i></p> <p><i>Jego realizacja wpłynie na aktywizację społeczną lokalnych społeczności i zwiększenie świadomości społecznej i ekologicznej.</i></p> <p><i>Instytucja odpowiedzialna za wdrożenie: Minister właściwy ds. środowiska/ Minister właściwy ds. gospodarki morskiej / Urzędy Morskie/ Minister właściwy ds. rolnictwa- we współpracy z organizacjami pozarządowymi.</i></p> <p><i>Uzasadnienie:</i></p> <p><i>W Polsce nie istnieje system pomocy zwierzętom, które ucierpiały wskutek wycieku substancji niebezpiecznych na morzu ze skutkami na morzu i w linii brzegowej. Niezbędne jest włączenie tego zagadnienia do polskiego prawodawstwa.</i></p> <p><i>Wzorem państw skandynawskich i zachodnioeuropejskich do pomocy zwierzętom, które ucierpiały wskutek wycieku substancji niebezpiecznych, mogą być wykorzystywane odpowiednio przeszkolone i skoordynowane przez organizację pozarządową grupy wolontariuszy.</i></p> <p><i>Fundacja WWF Polska dysponuje 200 wolontariuszami na całej długości polskiego wybrzeża, wstępnie przeszkolonymi w zakresie pomocy zaolejonym zwierzętom wg modelu</i></p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
			fińskiego i deklaruje chęć włączenia się do prac nad stworzeniem i wdrożeniem przedmiotowego działania.		
7.	Pismo urzędowe	WWF Polska	<p>Fundacja WWF Polska postuluje dodanie następującego działania (str. 47): <i>Wspieranie uzyskiwania i promocji certyfikacji (w tym Certyfikacji Łańcucha Dostaw) i promowania produktów rybołówstwa i akwakultury prowadzonych w sposób zrównoważony oraz metod przetwórstwa przyjaznych dla środowiska. Odpowiedzialne - Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej wspierane przez organizacje pozarządowe.</i></p> <p>Uzasadnienie: Certyfikaty stanowią potwierdzenie, że dany produkt został uznany za produkt o mniejszym wpływie na środowisko, niż funkcjonalnie lub konkurencyjnie podobne produkty. W przypadku Certyfikacji Łańcucha Dostaw produktów rybnych znak certyfikatu zapewnia, że dane ryby i owoce morza pochodzą ze zrównoważonego rybołówstwa (łowisk na stabilnym poziomie) lub odpowiedzialnej hodowli. Europejski Fundusz Morski i Rybacki na lata 2014-2020 zaleca organizacjom producentów certyfikację połowów. Fundacja WWF Polska prowadzi kampanię informacyjną, która ma na celu zwiększenie społecznej świadomości odnośnie wpływu codziennych decyzji konsumenckich na różnorodność biologiczną mórz i oceanów i zaopatrywania w produkty rybne pochodzące z</p>	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	<p>Uwaga częściowo uwzględniona Nie negując potrzeby i zasadności idei wprowadzenia certyfikatów, ich wdrożenie nie jest działaniem, do którego Polska zobowiązała się na forum Helcom i nie musi być wdrażane obligatoryjnie, a raczej może mieć charakter dobrowolnego pozyskiwania certyfikatów przez przedsiębiorstwa świadome rosnącego zapotrzebowania ze strony konsumentów na produkty żywnościowe pozyskane zgodnie z polityką zrównoważonego rozwoju. Proponujemy, aby działanie to było promowane przez organizacje pozarządowe, natomiast aby nie było wymieniane w Krajowym Programie Ochrony Wód Morskich jako działanie obligatoryjne. Wprowadzono do treści dokumentu rekomendacje dalszych działań w tym zakresie: "Dobrowolne działania polskiego sektora rybackiego na rzecz uzyskania certyfikacji (w tym Certyfikacji Łańcucha Dostaw) mogą wpierać prowadzenie akwakultury i rybołówstwa w sposób zrównoważony oraz promować zastosowanie metod przetwórstwa przyjaznych dla środowiska. (...)"</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieź zespołu KPOWM)
			odpowiedzialnych połowów. Podobne działania są planowane w przyszłości we współpracy z Marine Stewardship Council (MSC) .		
8.	Pismo urzędowe	WWF Polska	Błąd w nazwie dokumentu. Prawidłowa nazwa: Program Ochrony Morświna (str. 50, dział 3): <i>Różnorodne działania ochronne dotyczące przyłowu już istnieją i są zaproponowane i wdrożone na mocy różnych dokumentów odnoszących się do ochrony bałtyckich morświnów (np. Plan Jastarnia, Bałtycki Plan Działania, Program Ochrony Morświna).</i>	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona. Poprawiono nazwę dokumentu, tj. Programu Ochrony Morświna.
9.	Pismo urzędowe	WWF Polska	W dokumencie na str. 51 w dziale 4 powinno być: <i>Działania zmierzające do podniesienia poziomu wiedzy społecznej w tym zakresie prowadzone są w licznych kampaniach społecznych odbywających się pod egidą Stacji Morskiej Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu we współpracy z Fundacją WWF Polska. Należą do nich na przykład coroczny Międzynarodowy Dzień Bałtyckiego Morświna czy ustawione przez Fundację WWF Polska tablice informacyjne znajdujące się przy wejściach na plaże. Fundacja WWF Polska zebrała także ponad 100 tys. podpisów pod petycją dotyczącą zatwierdzenia Programu Ochrony Morświna przyczyniając się tym samym do przyjęcia dokumentu w listopadzie 2015 r.</i> Uzasadnienie:	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona. Informacja została uzasadniona zgodnie z uwagą.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			Od 2009 roku Fundacja WWF Polska, we współpracy ze Stacją Morską Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu prowadzi działania na rzecz ochrony ssaków morskich, w tym działania zmierzające do podniesienia świadomości społecznej w tym zakresie. W ramach dwóch projektów współfinansowanych z Unii Europejskiej i środków krajowych postawiono m.in. 160 tablic informacyjno-edukacyjnych przy wejściach na polskie plaże nt. ssaków i ptaków morskich oraz wydrukowano i rozdano 100 tys. tzw. „Błękitnych poradników” o tej samej tematyce. Fundacja WWF Polska dzięki zaangażowaniu ponad 100 tys. osób, które podpisały petycję na rzecz ochrony morświna, przyczyniła się do przyjęcia Programu Ochrony Morświna.		
10.	Pismo Urzędowe	WWF Polska	Błąd w nazwie dokumentu (str.52, dział 4). Prawidłowa nazwa: Program Ochrony Morświna <i>Planowane działania ochrony morświnów przed przyłowem zawarte są w Programie Ochrony Morświna wydany w listopadzie 2015</i>	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona. Poprawiono nazwę dokumentu, tj. Programu Ochrony Morświna.
11	Pismo Urzędowe	WWF Polska	W dokumencie (str.55, dział 7) powinno być: <i>Natomiast po roku 2008 incydentalnie odnotowuje się raporty o przyłowie pochodzące od rybaków. Raporty o przyłowie docierają do wolontariuszy Błękitnego Patrolu WWF dzięki ich zaangażowaniu w sprawy lokalnych społeczności nadmorskich, których sami są częścią.</i> Uzasadnienie: 5 lutego 2014 r. rybacy zgłosili przyłów morświna	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona. Informacja została uzasadniona zgodnie z uwagą.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			wolontariuszom Błękitnego Patrolu WWF. Załoga kutra UNI-29 dostarczyła do przystani rybackiej w Unieściu morświna (współrzędne geograficzne miejsca przyłowu: 54.31666, 16.11666). Wolontariusze Błękitnego Patrolu WWF potwierdzili wiarygodność zgłoszenia, przeprowadzili wywiad środowiskowy z rybakami na temat używanych narzędzi połowowych, w które zaplątało się zwierzę, wykonali fotodokumentację i czekali na przybycie pojazdu ze Stacji Morskiej Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego. Pracownicy Stacji Morskiej IO UG odebrali zwierzę z rybackiego depozytu i przetransportowali je na Hel.		
12	Pismo urzędowe	WWF Polska	<p><i>Fundacja WWF Polska postuluje dodanie następującego działania (str.110):</i></p> <p><i>Wykorzystanie mokradeł śródpolnych do redukcji ładunku biogenów z terenów rolniczych.</i></p> <p>Uzasadnienie: Wykorzystanie mokradeł śródpolnych ogranicza spływ biogenów z pól i stanowi zabezpieczenie przez suszą. Wykorzystywane hydrofitowe metody oczyszczania polegają na wykorzystaniu warunków siedliskowych i hydraulicznych odpowiadających mechanizmom naturalnie występujących ekosystemów bagiennych oraz procesom biologicznym zachodzącym z udziałem mikroorganizmów heterotroficznych oraz roślin wodnych i wodolubnych. Na skutek</p>	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Wprowadzono zaproponowane działanie w ramach informacji uzupełniających w rozdziale 3.5, a ochronę i odtwarzanie śródpolnych mokradeł jako jeden z perspektywicznych kierunków działań na kolejny cykl planistyczny.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>specyficznych warunków umożliwiających rozwój hydrofitów następuje intensyfikacja procesów utleniania i redukcji, które wspomagane przez procesy sorpcji, sedymentacji i asymilacji umożliwiają usuwanie znacznej części zanieczyszczeń.</p> <p>Fundacja WWF Polska wspólnie z Instytutem Technologiczno-Przyrodniczym oraz partnerami z regionu Morza Bałtyckiego planuje realizację projektu mającego na celu promocję mokradeł śródpolnych jako metody ograniczania spływu biogenów z pól do Morza Bałtyckiego. W ramach projektu planowane jest m.in. prowadzenie szkoleń i działań inwestycyjnych; opracowanie praktycznych wytycznych dotyczących budowy i utrzymywania mokradeł śródpolnych w gospodarstwach w celu ograniczania szkodliwego wpływu na wody; propozycje wypełnienia luk prawnych i dobrych praktyk rolniczych w zakresie ochrony wód.</p> <p>Okres realizacji: Przygotowanie: 2016 – 2017 Wdrażanie: 2017 – 2019 Szacowany koszt: 1 065 000 Euro Źródło finansowania: planowana aplikacja do Interreg Baltic Sea Region Programme (w 2016 r. przygotowanie aplikacji w ramach EUSBSR Seed Money).</p>		
13	Pismo urzędowe	WWF Polska	<p>W dokumencie (str. 114, Cecha 5, dział 4) powinno być: <i>Wzmocnienie wątku ochrony wód w doradztwie</i></p>	<p>Zespół projektu KPOWM 30.03.2016</p>	<p>Uwaga uwzględniona W całości wprowadzono zaproponowane zapisy do opisu działania „Wzmocnienie wątku ochrony wód w</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>rolniczym</p> <p><i>Konkurencja na rynku rolnym wymaga stosowania coraz bardziej zaawansowanych, często coraz intensywniejszych, metod uprawy i hodowli. Wiąże się to ze wzrostem potencjalnych zagrożeń dla środowiska, w tym dla wód. Aby tym zagrożeniom przeciwdziałać konieczne jest jednocześnie wprowadzanie wielu mniejszych i większych usprawnień i modyfikacji. W większości z nich da się wyróżnić zarówno aspekt ochrony środowiska, jak i poprawy efektywności produkcji rolnej. Realizacja takich usprawnień i modyfikacji nie będzie możliwa bez podnoszenia poziomu zawodowej wiedzy rolników. Znajomość zagrożeń dla środowiska wodnego, jakie może stwarzać współczesne rolnictwo, oraz świadomość, że ochrona gleb i wód na dłuższą metę ma sens ekonomiczny nie tylko dla całego społeczeństwa, ale i dla rolnictwa, sprzyja akceptacji działań ochronnych wśród rolników i poprawia skuteczność ich wdrażania. Metody stosowane przez rolnictwo przyjazne środowisku morskemu przynoszą również korzyści ekonomiczne w gospodarstwie rolnym (np. oszczędności w wydatkach na nawozy, zamykanie obiegu biogenów). Działanie będzie polegać na przekazywaniu rolnikom, w ramach szkoleń i porad indywidualnych, wiedzy technicznej i prawnej dotyczącej ochrony wód i gleb w rolnictwie oraz na podnoszeniu ich świadomości ekologicznej, ze szczególnym naciskiem na ograniczanie strat</i></p>		doradztwie rolniczym”.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>związków azotu i fosforu z gospodarstw.</p> <p><i>Za przygotowanie i realizację działania będzie odpowiadało Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oraz wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego również we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Kontrolę przestrzegania zasad wzajemnej zgodności związanych z ochroną wód zapewni Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.</i></p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Warto podkreślić bezpośrednią ekonomiczną opłacalność dla gospodarstw wynikającą ze stosowania praktyk rolniczych przyjaznych środowisku morskemu.</p> <p>Fundacja WWF Polska planuje zorganizować warsztaty dla przedstawicieli ośrodków doradztwa rolniczego na temat praktyk rolniczych przyjaznych środowisku morskemu zebranych w ramach konkursów na Rolnika Roku Regionu Morza Bałtyckiego. Zebrana wiedza ma być przekazana doradcom rolniczym a bezpośrednio przez nich rolnikom.</p> <p>Przeprowadzenie warsztatów ma na celu przekazanie zebranej wiedzy doradcom rolniczym a przez nich przekonanie polskich rolników do stosowania metod przyjaznych Morzu Bałtyckiemu, zaznajomienie ich z takimi metodami oraz uświadomienie im zysków ekonomicznych dla gospodarstwa oraz środowiskowych dla całego regionu. Stosowanie prezentowanych metod przez rolników przełoży się na ograniczenie spływu biogenów z ich gospodarstw i będzie miało pozytywny wpływ na</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			stan wód, w tym również wód Morza Bałtyckiego z zakresie eutrofizacji. Okres realizacji: 2016 – 2017 Szacowany koszt (dla 8 warsztatów po ok. 30 osób): 76 000 zł Źródło finansowania: Fundacja WWF Polska obecnie podejmuje działania na rzecz pozyskania finansowania na realizację zadania.		
14	Pismo Urzędowe	WWF Polska	W dokumencie (str. 155) powinno być: <i>Instytucja odpowiedzialna za wdrożenie: Urzędy Morskie, Urzędy Gmin we współpracy z organizacjami pozarządowymi.</i> Uzasadnienie: Fundacja WWF Polska dysponuje potencjałem 200 wolontariuszy Błękitnego Patrolu WWF, którzy mogą włączyć się w sprzątanie plaż we współpracy z Urzędami Morskimi i jednostkami administracji samorządowej. Wolontariusze Błękitnego Patrolu WWF już teraz organizują ok. kilkunastu akcji sprzątania plaż rocznie. Fundacja WWF Polska wyraża gotowość do współpracy z urzędami w zakresie opisanym w działaniu „Dodatkowe sprzątanie plaż”.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Wprowadzono zapis: jednostkami odpowiedzialnymi za wdrożenie działania są: Urzędy Morskie/Urzędy Gmin. Przewiduje się pracę z organizacjami pozarządowymi.
15	Pismo Urzędowe	WWF Polska	Fundacja WWF Polska następujące postuluje uzupełnienie opisu działania (str. 174): <i>Z doświadczeń Fundacji WWF Polska wynika, że koszt udziału 100-200 wolontariuszy, koordynowanych przez organizację pozarządową w jednorazowej akcji powinien wynieść</i>	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Uwzględniono w analizie kosztów i korzyści informację o gotowości do współpracy WWF, dysponującego przeszkolonymi wolontariuszami. Pozostawiono bez zmian zapis dotyczący założeń do szacunku kosztów wdrożenia działania.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieź zespołu KPOWM)
			<p>maksymalnie 50 000 PLN (100 000 PLN rocznie). Do tej kwoty należy doliczyć koszty drobnego sprzętu (rękawiczki jednorazowe, worki na śmieci), odbioru odpadów z plaż przez lokalne służby, koszty utylizacji odpadów (o ile były uwzględnione) oraz koszty promocji akcji.</p> <p>Fundacja WWF Polska dysponuje na całym polskim wybrzeżu 200 wolontariuszami Błękitnego Patrolu WWF. Osoby te pochodzą ze społeczności lokalnych i mogłyby włączyć do akcji innych niezrzeszonych członków tej społeczności. Włączenie do akcji organizacji pozarządowej dysponującej wolontariuszami na wybrzeżu znacznie ograniczyłoby koszty akcji.</p> <p>Fundacja WWF Polska posiada także doświadczenie w promocji tego typu akcji, rozpowszechnieniu informacji w mediach itp., co zapewniłoby szerokie dotarcie i podniesienie świadomości ogółu społeczeństwa.</p>		
16	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik działu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu	Podsumowanie wstępnej oceny stanu środowiska wód morskich (s.33) Nierozumiały jest brak ocen dla poszczególnych obszarów dla wskaźnika W3	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Uwaga dotyczy uprzednio przygotowanego dokumentu przez GIOŚ, tj. <i>Wstępnej oceny stanu środowiska wód morskich...</i> W ramach prac na opracowaniu projektu KPOWM bazowano na istniejących, wymaganych Ramową Dyrektywą ws. Strategii Morskiej dokumentach planistycznych.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieź zespołu KPOWM)
17	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik działu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu	Podsumowanie wstępnej oceny stanu środowiska wód morskich (s.33) W tekście brakuje wyjaśnienia, dlaczego obszary/pod-akweny mają tak małą powierzchnię	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Wartości te pochodziły z przygotowanego już dokumentu przez GIOŚ, tj. <i>Wstępnej oceny stanu środowiska wód morskich...</i> Zostały przeliczone na nowo, w oparciu o analizowane zasięgi obszarów, a wartości zaktualizowano w tabelach (zarówno w rozdziale 2, jak i rozdziale 4).
18	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik działu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu	Podsumowanie wstępnej oceny stanu środowiska wód morskich (s.33) W Raporcie do KE (IMGW-PIB) wstępnej ocenie poddano wskaźnik W2 i jest on sub GES	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Dokumentem wskazującym ocenę poszczególnych cech opisujących środowisko morskie jest <i>Wstępnej oceny stanu środowiska wód morskich...</i> W opracowaniu tym, z uwagi na niewystarczające dane monitoringowe, nie dokonano oceny W2 - Gatunków obcych.
19	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik działu zwalczania	Podsumowanie wstępnej oceny stanu środowiska wód morskich (s.33) Brakuje ocen końcowych dla poszczególnych wskaźników	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Dokumentem wskazującym ocenę poszczególnych cech opisujących środowisko morskie jest <i>Wstępnej oceny stanu środowiska wód morskich...</i> Z uwagi na rozbudowany i szczegółowy charakter przedmiotowego dokumentu, w KPOWM przedstawiono jedynie kluczowe wyniki oceny dla całych cech w podziale na obszary morskie

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieź zespołu KPOWM)
		zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu			(podakweny), odwołując czytelnika każdorazowo w razie potrzeby do źródła.
20	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik działu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu	Podsumowanie wstępnej oceny stanu środowiska wód morskich (s.33) Brakuje ocen średnich dla poszczególnych obszarów/sub-akwenów	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Dokumentem wskazującym ocenę poszczególnych cech opisujących środowisko morskie jest <i>Wstępnej oceny stanu środowiska wód morskich...</i> Z uwagi na rozbudowany i szczegółowy charakter przedmiotowego dokumentu, w KPOWM przedstawiono jedynie kluczowe wyniki oceny dla całych cech w podziale na obszary morskie (podakweny), odwołując czytelnika każdorazowo w razie potrzeby do źródła. To ocena końcowa stanowi punkt wyjścia do określenia osiągnięcia lub nie stanu GES.
21	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik działu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu	Dział 4: Aktualnie wdrażane, już zaplanowane i proponowane nowe działania niezbędne do osiągnięcia GES w zakresie zmian hydrograficznych (s.120). Nieuwzględniona planowanej zmiana ustawy - Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw, która jest w zasadzie implementacją Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/30/UE z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa działalności związanej ze złożami ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach morskich oraz zmiany dyrektywy 2004/35/WE (Dz. Urz. UE L 178 z 28.06.2013, str. 66). „Projekt zagospodarowania złoża dotyczący złóż kopalin określonych w art. 10 ust. 1, z	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Dodano opis dyrektywy 2013/30/WE, natomiast za bezcelowe uznano powoływanie się na treść projektu ustawy znajdujący się na bardzo wczesnym etapie prac legislacyjnych, w wyniku których projekt najprawdopodobniej ulegnie jeszcze wielu zmianom.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
			wyłączeniem złóż węglowodorów położonych poza granicami obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej, podlega zaopiniowaniu przez właściwy organ nadzoru górniczego".		
22	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik działu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu	5 Priorytetyzacja działań (s. 170) Metodyka uwagi Kryterium 1 – redukcja presji KPOWM nie opisuje metodyki w oparciu, o którą wpływ poszczególnych działań jest oceniany. W naszej opinii określenie, czy dane działanie ma niski lub wysoki wpływ na zmniejszenie presji jest zbyt subiektywne. Przy założeniu, że kryterium dotyczy presji określonych w Załączniku III do RDSM nie wiadomo, których presji dotyczą działania, brakuje też wskaźników opisujących poziom wpływu na ich redukcję. W Planie nie wykorzystano opracowania HELCOM Baltic Sea Environment Proceedings No 125, w którym poszczególne presje poddane zostały ocenie eksperckiej i przyporządkowano im wagi. Ocena znaczenia presji i jej relacje w stosunku do stanu środowiska mają istotne znaczenie dla priorytetyzacji działań.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona W dokumencie głównym w rozdziale 5 dotyczącym priorytetyzacji nie zamieszczono informacji na temat korzyści działań, szerszy opis korzyści został przedstawiony w załączniku 2 do KPOWM, pn. Analiza kosztów i korzyści. Katalog presji, jakie zostały ocenione w ramach analizy kosztów i korzyści jakościowej, został zaczerpnięty wprost z dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej – z tabeli 2 pn. Presje i oddziaływania. Stopień redukcji presji jest ze swej natury kategorią nieuchwytną i z tego względu podlegał ocenie eksperckiej, wyrażonej w skali od 1 do 4. Opracowanie Helcom wymienione w uwadze, podobnie jak inne oceny presji (np. pochodzące z programów działań przygotowanych dla innych krajów) zostały wykorzystane jako materiał pomocniczy przy dokonywaniu oceny.
23	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik	Kryterium 3. Zasięg geograficzny Uzależnienie bezpośrednie oceny działania od powierzchni jego oddziaływania budzi poważne wątpliwości, dlatego, że poszczególne obszary morskie mają różną wartość i wrażliwość przyrodniczą. Wystarczy przywołać znaczenie	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Zapisy dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej mają na celu osiągnięcie GES dla całości wód, więc każdy z obszarów morskich trzeba uznać za ważny. Z punktu widzenia analizy jakościowej kryterium powierzchni jest uzasadnione potrzebą

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
		działu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu	obszarów Natura 2000, które razem stanowią obszar kwalifikujący do grupy średnich. Uważamy, że zasięg geograficzny działania jest znacznie bardziej istotny z punktu widzenia jego lokalizacji, a nie powierzchni.		promowania działań, obejmujących swoim zasięgiem większą powierzchnię wód. Działania o zasięgu jedynie lokalnym powinny mieć niższą ocenę, niż działania oddziałujące na całość wód i sposobem osiągnięcia tego efektu jest właśnie uwzględnienie kryterium zasięgu geograficznego.
24	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik działu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu	Krok 2 – koszty wdrożenia (s. 171) Algorytm oceny projektu pod kątem kosztów jego wdrożenia jest zbyt uproszczony, a ustalenie przedziałów kwotowych dla całkowitego kosztu wdrożenia działania najgorszym możliwym rozwiązaniem. Działania bezinwestycyjne, niskonakładowe i inwestycyjne powinny być oceniane odrębnie, a dla tych ostatnich efektywność należy oceniać w oparciu o wskaźniki produktu, rezultatu, analizę rozwiązań alternatywnych oraz analizę kosztów i korzyści. Odrębnej ocenie powinny być też poddane działania oparte na pracach badawczych.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Przyjęto metodykę oceny efektywności ekonomicznej, w której opracowano analizę jakościową dla 28 działań, ilościową dla 10 działań, natomiast oszacowano koszty dla niemal wszystkich. Nie poddano ocenie jakościowej projektów badawczych, gdyż nie ma możliwości oceny działań polegających na pracach badawczych - efekt badań będzie znany dopiero po ich przeprowadzeniu. W celu oszacowania efektywności kosztowej konieczne było ustalenie przedziałów kosztów i ocenę punktową działań, co umożliwiło dokonanie priorytetyzacji w oparciu o stosunek oceny efektywności do kosztów.
25	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik działu zwalczania zagrożeń i	Plan ratowania zwierząt, które ucierpiały w wyniku rozlewów olejowych Działanie polega na opracowaniu i ustanowieniu procedur ratowania zwierząt zaolejonych (s. 40). Komentarz: Pod pojęciem planu rozumie się system ratowania zwierząt, który oprócz opracowania i wdrożenia procedur obejmuje również wyposażenie w niezbędny sprzęt, środki ochrony osobistej, szkolenie personelu oraz	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Zmieniono sposób wdrożenia działania i koszty. Przyjęto koszt utrzymania systemu w gotowości w okresie 2017 - 2020, czyli 4 lata, a zatem łączne nakłady wynoszą 890 000 zł.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		zanieczyszczeń na morzu	finansowanie minimalnej gotowości; koszty magazynowania sprzętu, ćwiczenia. Szacunkowe koszty: Opracowanie planu, jako dokumentu zawierającego procedury: 50.000,- Nakłady inwestycyjne: 500.000,- Koszty szkolenia (szkolenie trenerów): 100.000,- Koszt utrzymania systemu w gotowości, rocznie: 60.000,- Ogółem nakłady realizację do roku 2020: 950.000,-		
26	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik działu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu	Tabela nr 21. Priorytetyzacja działań (str.173) Uwagi: KTM31_7. Monitoring powietrzny i satelitarny a) Zastanawia wysoka ocena działania w związku z redukcją presji, naszym zdaniem jest nieuzasadniona. b) Koszt całkowity działania jest zdecydowanie zaniżony. Zaproponowana w arkuszu kwota może spowodować, że zwiększona zostanie intensywność prowadzonego zwiadu powietrznego. c) W związku z powyższym niepewność szacunku jest wysoka.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona a.Wysoka ocena 3 w skali 1-4 wynika z oczekiwanej skuteczności pracy operatorów dronów, którzy byłiby dodatkowo zatrudnieni. Wysoka ocena skuteczności jest podyktowana szybkim zlokalizowaniem rozlewów dzięki pracy operatorów z dronami, co może ułatwić zidentyfikowanie sprawców, a także działać odstraszańco na potencjalnych sprawców - większość rozlewów wynika z bieżącej eksploatacji jednostek pływających, a nie z wypadków, dlatego samo pojawienie się dronów nad Bałtykiem może zmniejszyć ilość pojawiających się rozlewów. W kosztach eksploatacji dronów ujęto wynagrodzenie operatorów dronów, którzy uczestniczyliby w rejsach statków polskiej floty i prowadzili monitoring za pomocą dronów przy okazji rejsów statków - nie planuje się specjalnych rejsów w tym celu. b.Przyjęto założenie, że do monitoringu powietrznego zostanie zakupionych 10 dronów wyposażonych w kamery po 8 tys. PLN (80 000 PLN/rok). Miesięczny koszt pracy drona wraz z przeglądem i obróbką

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
					<p>danych przez niego zbieranych wyniesie 2 000 PLN (240 000 PLN/rok). Łączne roczne koszty monitoringu wyniosą 320 000 PLN w 1 roku, a 240 000 PLN w kolejnych latach. Do 2020 r. koszt sumaryczny wynosi 1 280 000 PLN.</p> <p>c.Nie wydaje się, aby powyższe założenia były obciążone wysokim stopniem niepewności szacunku.</p>
27	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik działu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu	KTM33_1. Rozwój i promocja stosowania przez statki ciekłego gazu ziemnego, jako paliwa a) Ze kwotę 10.000 zł można mówić jedynie o niewielkiej promocji, na pewno nie o rozwoju.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Kluczowe jest dotarcie do grupy docelowej stanowiącej niewielką ilość podmiotów – tzw. (ang.) target. Mówimy tu o armatorach, właścicielach statków, może jeszcze o zamawiających statki w polskich stocznich, itp. Po stronie korzyści są ujęte korzyści z jednego statku, ponieważ nie wiadomo ile będzie zamawianych nowych statków w polskiej flocie. W kosztach nie uwzględniono żadnych nakładów na rozwój infrastruktury w portach, choć możliwe są różne scenariusze rozwoju dla paliwa gazowego w statkach, takie jak zakup bunkierki czy budowa terminala w porcie. Dopóki nie ma statków na gaz w polskiej flocie, bunkrowanie gazem na tym etapie przewiduje się z cystern, co nie wiąże się z dodatkowymi kosztami ani nakładami inwestycyjnymi w portach, a za dojazd cysterny zapłaci nabywca. Jest to rozwiązanie czasochłonne dla armatora i w przyszłości w miarę pojawiania się statków zasilanych paliwem gazowym należałoby zdecydować się na działania inwestycyjne usprawniające bunkrowanie statków gazem. W kosztach 10 000 zł ujęto jedynie rozwój i promocję, na pomocą np. udziału w konferencjach.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
28	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik działu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu	KTM33_4. Wprowadzenie na obszarze Morza Bałtyckiego zakazu zrzutu nieoczyszczonych ścieków sanitarnych ze statków pasażerskich a) Redukcja presji powinna być średnia b) Koszty wprowadzenia zakazu zapewne będą wyższe, jednakże niepewność szacunku powinna być średnia	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona a. Nie przewiduje się, aby wpływ zakazu zrzutu ścieków ze statków pasażerskich miał bardzo istotny wpływ na ilość biogenów w wodach morskich w kontekście całego dopływu biogenów do wód morskich. Uwagę uwzględniono i zmieniono ocenę na 2. b. Odbyto spotkania w największych portach i zinventaryzowano zapotrzebowanie na inwestycje w infrastrukturę do odbioru ścieków, np. w porcie w Gdyni jest konieczność budowy oczyszczalni ścieków (20 mln PLN), w Gdańsku jest potrzeba dostosowania sieci kanalizacyjnej i infrastruktury do odbioru ścieków, a w Szczecinie konieczna jest poprawa efektywności energetycznej i rozbudowa instalacji do odpadów ropopochodnych w oczyszczalni ścieków Ostrów Grabowski. Uwagę uwzględniono zwiększając koszt do 70 mln PLN, w celu ujęcia również potrzeb rozwoju infrastruktury w innych portach.
29	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik	KTM31_5 - Przygotowanie planu zwalczania zanieczyszczeń ropopochodnych na brzegu morskim a) Redukcja presji w przypadku zwalczania zanieczyszczeń na brzegu morskim jest,	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona a. Ocena nie jest wysoka, ponieważ należy mieć na uwadze wpływ danego działania w kontekście całości presji – w tym przypadku nie przewiduje się, aby ten wpływ był bardzo

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		działu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu	co najmniej średnia, jeśli nie wysoka b) Koszt całkowity działania jest zdecydowanie zaniżony, szacunkowa (Niepewność szacunku średnia) minimalna kwota to 21.900.000,-		istotny, choć z pewnością lokalnie poprawi stan wód. Zmieniono ocenę na 2. b. Zwiększono koszt do 21,9 mln zł.
30	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik działu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu	KTM31_6. Zwiększanie skuteczności zwalczania zanieczyszczeń na morzu a) Zasięg geograficzny działania obejmuje wszystkie obszary morskie RP, a nawet więcej b) Niezrozumiała jest wysoka niepewność szacunku.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona a. Zmieniono ocenę dla zasięgu geograficznego na 4 zgodnie z uwagą. b. Zmieniono ocenę niepewności na średnią.
31	Pismo Urzędowe	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa Marek Reszko, Kierownik działu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu	KTM31_4. Przygotowanie planu zagospodarowania odpadów z rozlewów olejowych powstałych na skutek wypadków morskich a) Zagospodarowanie odpadów z wypadków morskich ma kluczowe znaczenie dla likwidacji skutków zdarzenia. Dlatego redukcja presji powinna być średnia W załączeniu przedstawiona jest skorygowana	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Ze wstępnej oceny stanu wód morskich wynika, że 80% rozlewów olejowych jest efektem bieżącej eksploatacji, a jedynie 20% wynika z wypadków, dlatego ocena redukcji presji nie jest wysoka. Zmieniono ocenę na 2 zgodnie z uwagą.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			tabela priorytetyzacji działań, w odniesieniu do gospodarki morskiej.		
32	Pismo Urzędowe	Gdańskie Zakłady Fosfory Sp z o.o.	<p>Gdańskie Zakłady Nawozów Fosforowych FOSFORY Sp. z o.o. będące członkiem Grupy Kapitałowej PUŁAWY, zwracają się z żądaniem weryfikacji oraz zmiany projektu Krajowego Programu Ochrony Wód Morskich (KPOWM), w odniesieniu do działania:</p> <p>1) KTM 4_1: Redukcja emisji fosforu z hałdy fosfogipsów w Wiślince- wniosek o odstąpienie od realizacji w. zadania - jako nieuzasadnionego istniejącym stanem faktycznym albo też na gruntownej rewizji nazwy i treści tego zadania, polegającej na ukierunkowaniu planowanego działania na rzeczywiste przyczyny eutrofizacji, wynikające jednoznacznie z wyników państwowego monitoringu środowiska (w załączeniu), nieuwzględnionych w pracach nad projektem KPOWM</p> <p>2) Jednocześnie Gdańskie Zakłady Nawozów Fosforowych FOSFORY Sp. z o.o. wskazuje, że przyjęcie Krajowego Programu Ochrony Wód Morskich w proponowanym obecnie kształcie narusza dobra Spółki, może być źródłem bezpodstawnego odnowienia konfliktu społecznego dotyczącego zamkniętego składowiska fosfogipsów w Wiślince, jak też źródłem bezpośrednich</p>	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Zaproponowano ograniczenie zakresu działania do monitoringu składowiska i okolicznych wód oraz opracowania ewentualnych racjonalnych metod ograniczenia oddziaływania składowiska. Do zmiany zakresu działania skłaniają przedstawione w uwadze dane z okresu 2005-2015 dotyczące stężeń fosforu w Martwej Wiśle na wysokości składowiska.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>szkód dla Spółki, co spotka się ze strony GZNF Fosfory ze stanowczymi krokami prawnymi. W tym kontekście Spółka oczekuje przedstawienia i konfrontacji danych źródłowych dla obecnych zapisów projektu KPOWM z danymi wskazywanymi lub załączanymi do niniejszego wniosku oraz informacji o sposobie uwzględnienia niniejszego wniosku w KPOWM jeszcze przed przyjęciem Programu. GZNF FOSFORY deklarują ponadto gotowość udostępnienia będących w posiadaniu Spółki materiałów i opracowań potwierdzających brak emisji fosforanów z zamkniętego składowiska fosfogipsów do śródlądowych wód powierzchniowych oraz brak znaczącego oddziaływania tego składowiska na te wody oraz wody morskie.</p> <p>Szczegółowe uzasadnienie w przesłanym piśmie</p>		
33	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	<p>Zwracamy uwagę na konieczność usunięcia z dokumentu KPOWM działań planowanych do wykonania, które nie zostały uzgodnione z resortem rolnictwa, zapisanych w tzw. Dziale 4. Aktualnie wdrażane. już zaplanowane i proponowane nowe działania niezbędne do osiągnięcia GES w zakresie eutrofizacji. Wpisywanie tego typu działań w dokument o randze krajowej i międzynarodowej wprowadza chaos interpretacyjny i może być przedmiotem późniejszych nadużyć. Realizacja tych działań musi być uzgodniona z MRiRW, ponieważ niesie</p>	<p>Zespół projektu KPOWM 30.03.2016</p>	<p>Uwaga częściowo uwzględniona. Z uwagi na ogólny i wielowątkowy charakter przedmiotowej uwagi, wprowadzającej do szczegółowych komentarzy MRiRW, również w dalszej części odniesiono się szczegółowo do pojedynczych uwag do projektu KPOWM.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>za sobą ogromne nakłady finansowe narzucone nie tylko producentom rolnym, ale również jednostkom budżetu państwa zaangażowanym w sektor rolny w Polsce. Przykładowo, za przygotowanie i realizację działania Wzmocnienie wątku ochrony wód w doradztwie rolniczym, które ma polegać na przekazywaniu rolnikom, w ramach szkoleń i porad indywidualnych, wiedzy technicznej i prawnej dotyczącej ochrony wód i gleb w rolnictwie, ma być odpowiedzialne Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oraz wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego. Kontrolę przestrzegania zasad wzajemnej zgodności związanych z ochroną wód zapewni Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Wobec powyższego sugeruję przedstawienie wspomnianych działań jako aktualne propozycje obszarów badawczych do późniejszej analizy. Ponadto, wśród obszarów badawczych nie może zabraknąć niezwykle istotnych analiz w zakresie aktualnego spojrzenia naukowego na kwestie eutrofizacji Morza Bałtyckiego. Zwracam uwagę na fakt, iż obecny stan wiedzy na temat eutrofizacji uległ radykalnej zmianie i w jej świetle status trofii akwenu tzw. Bałtyku Właściwego nie jest już postrzegany jako eutroficzny, lecz leżący na granicy oligotrofii i mezotrofii. Określenie wspomnianych statusów trofii jest oparte na konkretnych zakresach ilościowych parametrów jakościowych wody, natomiast metodyka HELCOM, na którą tak często powołuje się „Krajowy Program Ochrony Wód Morskich”, w</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			szczegółowości dot. określania wielkości odpływu biogenów oraz oceny ich wpływu na stan wód Morza Bałtyckiego, nie spełnia już nowoczesnych standardów naukowych. W efekcie, może okazać się, że wszelkie zapisy „Krajowy Program Ochrony Wód Morskich” w odniesieniu do Cechy 5 Eutrofizacja, są już nieaktualne. W związku z powyższym, wydaje się być nieodzowne podjęcie przez resort środowiska badań naukowych w celu pogłębienia wiedzy nt. holistycznego spojrzenia na zmiany ekosystemowe Morza Bałtyckiego. Z uwagi na charakter dokumentu i istotny brak spójności jego struktury, MRiRW zastrzega sobie możliwość zgłaszania kolejnych uwag na dalszych etapach jego procedowania.		
34	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 11 dokumentu KPOWM, paragraf 3 - Prośba o preredagowanie informacji w następujący sposób: „Najnowsze badania naukowe ¹ wskazują na fakt, iż najistotniejszym czynnikiem zmian charakteru Morza Bałtyckiego są czynniki naturalne będące konsekwencjami zmian klimatu. W świetle powyższego modyfikacjom ulega cała piramida troficzna Morza Bałtyckiego, co nie pozostaje bez wpływu na jego obszary anoksji i hipoksji. Oczywiście, zanieczyszczenia antropomorficzne pochodzące z różnych sektorów gospodarki wszystkich krajów regionu Morza Bałtyckiego dodatkowo przyczyniają się do zwiększenia dynamiki ww. zmian”.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Wyjaśniono w dokumencie, że zmiany klimatyczne pośrednio pogłębiają problem eutrofizacji, ponieważ skutkują między innymi ograniczeniem wymiany wód między Bałtykiem a Morzem Północnym, a tym samym sprzyjają oddzieleniu wód przydennych. W projekcie KPOWM przedłożonym do konsultacji społecznych, wskazano bardzo ogólnikowo kilka kluczowych przyczyn degradacji Bałtyku, tj. znaczące ilości zanieczyszczeń, przełowienie i inne formy działalności człowieka, po czym dodano następujące zdanie: „Co więcej wiele wskazuje, że globalne procesy ocieplania klimatu mają dodatkowy niekorzystny wpływ na ekosystem bałtycki”. Tak więc problem oddziaływania zmian klimatycznych został

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
					<p>wyraźnie zasygnalizowany już w pierwotnej wersji dokumentu. Należy podkreślić, że uwaga dotyczy "Wprowadzenia" do dokumentu, które z założenia ma charakter ogólny, ponadto w części dotyczącej diagnozy w ogóle nie padł termin „eutrofizacja”.</p> <p>Nie można się zgodzić z twierdzeniem, że najważniejszą przyczyną wielowątkowych zmian obserwowanych w Bałtyku są zmiany klimatyczne. Niekorzystne zjawiska, jak anoksja i hipoksja, spadek widzialności, wzrost biomasy fitoplanktonu i zakwity sinic nie zachodzą w wodach, w których nie ma biogenów, a ich natężenie wyraźnie wzrasta ze wzrostem stężeń biogenów. Gdyby to zmiany klimatu, a nie obecność nadmiaru biogenów, były pierwotną przyczyną wspomnianych niekorzystnych zjawisk, zjawiska te uległyby nasileniu w morzach otwartych i oceanach w równym stopniu, co w morzach śródlądowych, jak Bałtyk, czy Morze Czarne, w których obserwuje się wyższe stężenia biogenów, a takiego zjawiska na otwartych akwenach nie obserwuje się.</p> <p>Opracowanie, na które powołano się w uwadze, to prezentacja ciekawej syntezy wieloletnich badań Bałtyku, prowadzonych przez wiele ośrodków. Zwraca się w niej uwagę na to, że obecny stan Bałtyku może być postrzegany jako stan po „zmianie reżimu”, obejmującej nie tylko stężenia biogenów, ale hydrologię i główne elementy sieci troficznej. Bardzo możliwe, że jest to słuszna konstatacja, z której być może przypuszczalnie również słusznie wyciąga się wnioski, że powrót do stanu wyjściowego będzie znacznie trudniejszy niż mogłoby się wydawać, ponieważ poza zewnętrznym ładunkiem biogenów,</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
					mamy do czynienia między innymi z asymilacją azotu przez sinice, spadkiem dostępności krzemionki stanowiącej budulec okrzemek, pogłębionym deficytem tlenowym spowodowanym brakiem wlewów z Morza Północnego, zasilaniem wód biogenami z osadów itd. Wszystkie te dodatkowe, poważne trudności nie zmieniają faktu, że pierwszym, kluczowym (i być może rzeczywiście stosunkowo najprostszym) problemem, z jakim należy się uporać, jest dopływ nadmiaru biogenów ze źródeł zewnętrznych. Jeżeli to nie pomoże, być może przyjdzie czas, aby z myślą o Bałtyku zintensyfikować działania na rzecz ochrony klimatu lub doprowadzić do renaturalizacji wielkich rzek, aby przywrócić dopływ odpowiednich ilości krzemionki. Jednakże mając na uwadze stan wiedzy w zakresie obu zagadnień oraz ich prezentację w poprzedzających KPOWM dokumentach planistycznych, w ramach opracowania KPOWM nie ma możliwości przeprowadzenia dodatkowej analizy nt. ujęcia zmian klimatu w tym kontekście.
35	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 12 - uwaga natury ogólnej do Projektu KPOWM dot.zestawu celów środowiskowych. Resort rolnictwa zgłaszał szereg uwag do tego projektu, część z nich nie została uwzględniona, nie została również podana przyczyna nieuwzględnienia ww. uwag; te same elementy pojawiają się z projekcie Krajowego programu ochrony wód morskich	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Uwaga nie dotyczy projektu KPOWM. KZGW ustosunkował się do uwag Ministerstwa dotyczących zestawu celów środowiskowych w piśmie z dnia 22 września 2015 r., znak: DPiZW-zsm.5002.49.2015/mcl, skierowanym do Dyrektora Departamentu Zasobów Wodnych Ministerstwa Środowiska, a ten następnie przedłożył je Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
36	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 12 dokumentu KPOWM , uwaga do fragmentu dot. brakujących oraz niepełnych danych w zakresie ekosystemu Morza Bałtyckiego. Do ww. braków przyznaje się wielokrotnie HELCOM, między innymi podczas tworzenia założeń modelowych w zakresie stanu i przyczyn eutrofizacji Morza Bałtyckiego - na podstawie których zostały określone cele redukcyjne dla azotu i fosforu dla wszystkich krajów regionu Morza Bałtyckiego, w tym dla Polski. Ten brak również w bardzo istotny sposób wpływa na końcowy wynik oceny stanu zanieczyszczenia akwenu Morza Bałtyckiego, szczególnie w kontekście modelowania scenariuszy pod kątem przewidywanych efektów redukcji ładunków substancji biogennych na proces eutrofizacji i powiązanych z nimi wskaźników bioróżnorodności, łańcuchów troficznych oraz integralności dna. Dane te powinny być nie modelowane (w ramach projektu TARGREV/BALTSEM i innych), gdzie ładunki stężeń są szacowane, ale powinny się opierać o realną analizę stężeń. Dopiero na tej podstawie możliwe będzie budowanie odpowiednich działań i ograniczeń. W związku z powyższym, sugeruje się dopisanie do tego paragrafu następującej informacji: „RDW oraz jej cele środowiskowe, a konkretnie pułapy stężeń azotu ogólnego (TN) i fosforu ogólnego (TP) w rzekach wraz z wielkością odpływu wody powinny stanowić punkt wyjściowy dla wszystkich prac planistycznych w gospodarce wodnej i ochronie	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Uwagę uwzględniono poprzez zasygnalizowanie problemu niedostatków monitoringu zewnętrznego obciążenia Bałtyku biogenami. Nie można się zgodzić natomiast z zasugerowanym w uwadze poglądem, że cele środowiskowe ustalane dla wód morskich w ramach wdrażania RDSM powinny być prostą konsekwencją celów środowiskowych ustalonych dla ujściowych odcinków rzek w ramach wdrażania RDW. Taki pogląd, zasugerowany w uwadze nr 3 (do str. 12), został jasno wyartykułowany przez MRiRW w uwadze nr 6 (do str. 97). Jest on nieprawidłowy, ponieważ cele środowiskowe w ramach RDSM nie mogą odnosić się do presji zewnętrznych, takich jak stężenia zanieczyszczeń w zasilające morze wodach rzecznych, tylko do wskaźników jakości ekosystemów morskich. Innymi słowy, nie można zgodzić się z sugerowaną w uwagach 3 (do str. 12) i 6 (do str. 97) MRiRW tezę, że skoro stężenia biogenów w ujściowych odcinkach Wisły i Odry odpowiadają celom środowiskowym przyjętym w ramach RDW, to cele środowiskowe dotyczące poziomu trofii wód morskich należy ustalić tak, aby obecnie obserwowane w morzu stężenia biogenów, chlorofilu i tlenu odpowiadały GES. Nie można uznać za GES stanu, w którym eutrofizacja zagraża nie tylko bioróżnorodności ekosystemów morskich, ale i ludzkiemu zdrowiu, czego coroczną konsekwencją jest zamykanie plaż z powodu zakwitów sinic. Gdyby jednak na potrzeby dyskusji przyjąć rozumowanie przedstawione w uwagach nr 3 i 6 MRiRW, zgodnie z którym osiągnięcie celów

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
			wód w każdym z krajów członkowskich UE zakresie realizacji celów środowiskowych w zakresie RDSM, a więc także Państw Stron Konwencji Helsińskiej. W obecnej chwili metodyka określania wielkości odpływu biogenów oraz oceny ich wpływu na stan wód Morza Bałtyckiego (wypracowana w ramach HELCOM) nie spełnia tych standardów. Dowodem na to jest zupełnie odmienna ewaluacja stanu troficznego Morza Bałtyckiego, opisana w monografii Hakansohn, Bryhn z 2008 r. z której wynika, że status trofii dla Bałtyku Właściwego znajduje się na granicy oligotrofii i mezotrofii. Określenie tych statusów jest oparte na konkretnych zakresach ilościowych parametrów jakościowych wody)".		środowiskowych RDW w wodach śródlądowych powinno być uznane za równoznaczne z osiągnięciem GES w wodach morskich, to należy przypomnieć, że blisko 80% jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w Polsce ma obniżoną ocenę przynajmniej jednego ze wskaźników dotyczących stężeń biogenów. Nie można wykluczyć, że osiągnięcie klasy I we wszystkich JCW wód śródlądowych wymagałoby działań, których efektem byłaby daleko większa redukcja ładunków biogenów trafiających do morza niż redukcja zakładana w ramach BSAP, czy redukcja wymagana do osiągnięcia GES w polskich wodach morskich.
37	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 21 dokumentu KPOWM w paragrafie 4 dotyczącym podstawowych zasad i obowiązków w zakresie ochrony środowiska morskiego brakuje zakończenia zdania dot. ochrony bioróżnorodności.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Zdanie zostało przeredagowane.
38	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 23 dokumentu KPOWM, 2 paragraf pkt. 1.5 Opisu obszaru planowania - „Zdefiniowanie celów środowiskowych wód morskich poprzez HELCOM CORESET BD wymaga zwrócenia uwagi na fakt, że wskaźniki oraz cele środowiskowe wypracowane w ramach projektu CORESET/MORE HELCOM odnoszące się przykładowo do eutrofizacji są wskaźnikami dla których obecnie wypracowane podejście w ramach HELCOM nie jest zrozumiałe ani	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Przywołany paragraf nie służy uzasadnieniu celów środowiskowych, tylko wyjaśnieniu skąd wziąć się taki, a nie inny podział polskiej części Bałtyku na akweny. W dokumencie „HELCOM core indicators. Final report of the HELCOM CORESET Project” (BSEP136) nie definiuje się celów odnoszących się do dopływu biogenów ze źródeł lądowych, tylko cele dotyczące stanu ekosystemów morskich. W odniesieniu do eutrofizacji cel ogólny („Goal”) został sformułowany

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>uzasadnione metodycznie, o czym resort rolnictwa wielokrotnie informował. M.in. ocena zanieczyszczenia Morza Bałtyckiego, głównie poprzez dopływ substancji biogennych ze źródeł lądowych, wielokrotnie podkreślana przez HELCOM, wymaga swojego uzasadnienia w konkretnych danych z poszczególnych Państw Stron. RDW oraz jej cele środowiskowe, a konkretnie pułapy stężeń TN i TP w rzekach wraz z wielkością odpływu wody powinny stanowić punkt wyjściowy dla wszystkich prac planistycznych w gospodarce wodnej i ochronie wód w każdym z krajów członkowskich UE zakresie realizacji między innymi celów środowiskowych RDSM, a więc także Państw Stron Konwencji Helsińskiej. W związku z powyższym efekt synergii działań RDSM i HELCOM w zakresie celów i wynikających z nich działań zgodnie z punktem 23 preambuły RDSM musi opierać się na najnowszych danych z wielolecia, włączenie do prac metodyki modelowej zgodnej ze światowymi standardami naukowymi. W obecnej chwili metodyka określania wielkości odpływu biogenów oraz oceny ich wpływu na stan wód Morza Bałtyckiego, wypracowana w ramach HELCOM, nie spełniają tych standardów. Komentarz ten odnosi się do wszystkich fragmentów, w których zostało wspomniane wykorzystanie wskaźników opisowych wypracowanych w ramach grupy roboczej HELCOM CORESET BD. Prośba o dopisanie do treści tego paragrafu całej</p>		<p>tak: „Morze Bałtyckie wolne od eutrofizacji”, a cele szczegółowe („Objectives”) następująco:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Stężenia biogenów zbliżone do poziomów naturalnych · Przezroczysta woda · Naturalne poziomy zakwitów glonów · Naturalne rozmieszczenie i występowanie roślin i zwierząt · Naturalne poziomy tlenu. <p>Są to cele wyłącznie jakościowe, a nie ilościowe, przy czym trudno się z nimi nie zgodzić. Wskaźniki ilościowe, zróżnicowane dla poszczególnych akwenów polskich wód morskich, zostały wypracowane w ramach wdrażania RDSM, a nie prac HELCOM. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że cele wymienione w dokumencie „HELCOM core indicators. Final report of the HELCOM CORESET Project” (BSEP136) z 2013 r. zostały po raz pierwszy zdefiniowane już w 2007 r. w Baltic Sea Action Plan. Planowanie działań zarówno w ramach HELCOM, jak i w ramach KPOWM, opiera się na wieloletnich wynikach monitoringu zarówno zewnętrznego obciążenia zanieczyszczeniami, jak i parametrów jakości ekosystemów morskich, w związku z czym odwołanie się w uwadze do punktu 23 preambuły RDSM jest niezrozumiałe. Nie ma formalnie ustanowionych światowych standardów monitoringu i modelowania mórz. Jeżeli za takowe uznać metody wypracowane przez międzynarodowe, wysoko kwalifikowane gremia eksperckie, to z pewnością metodyki stosowane w ramach HELCOM do nich należą. Jest oczywiste, że każdą metodę naukową, w</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			powyższej informacji.		tym metody monitoringu i modelowania Bałtyku, można i należy udoskonalać, ale nie może to być powodem do negowania przydatności dotychczas zdobytej wiedzy.
39	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 97 , dokumentu KPOWM, cecha 5 Eutrofizacja, Tabela Dział 1: Aktualny stan eutrofizacji polskich wód morskich. Prośba o dopisanie do treści następującej informacji. „Warto zauważyć, iż wstępna ocena wykonana w 2014 r. w ramach procedury przewidzianej w RDSM wskazująca na fakt, iż Polskie obszary morskie (PO) nie odpowiadają dobremu stanowi środowiska (GES) nie jest spójna z oficjalnymi wynikami monitoringu PMŚ dla tego samego czasokresu na najniżej położonych punktach monitoringowych dla dwóch największych rzek Polski (Wisła i Odra) - Kieźmark i Krajnik Dolny. Średnie stężenia TN w 2014 r. wynosiły 2.0 mg N dm ³ w Wiśle i 3.0 mg N dm ³ Odrze. Cel środowiskowy w odniesieniu do stężenia TN w wodach Wisły i Odry zasilających Bałtyk jest więc spełniony. Średnie stężenia TP w 2014 r. wynosiły 0.18 mg Pdm ³ w Wiśle i 0.2 mg P dm ³ w Odrze. Zatem, już obecnie cel środowiskowy w odniesieniu do stężenia TP w wodach Wisły i Odry zasilających Bałtyk jest spełniony. Wspomniane dane monitoringowe nie mogą być kwestionowane z uwagi na ich nieprzetworzony charakter”. UZASADNIENIE: Wyraźnie widać, iż oprócz braku uzasadnienia merytorycznego dla wypracowanych wskaźników eutrofizacji, obecne zanieczyszczenia N i P pochodzące ze źródeł	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Nie można się zgodzić z zasugerowanym w uwadze poglądem, że cele środowiskowe ustalane dla wód morskich w ramach wdrażania RDSM powinny być prostą konsekwencją celów środowiskowych ustalonych dla ujściowych odcinków rzek w ramach wdrażania RDW. Jest on nieprawidłowy, ponieważ cele środowiskowe w ramach RDSM nie mogą odnosić się do presji zewnętrznych, takich jak stężenia zanieczyszczeń w zasilające morze wodach rzecznych, tylko do wskaźników jakości ekosystemów morskich. Innymi słowy, nie można zgodzić się z sugerowaną w uwadze tezą, że skoro stężenia biogenów w ujściowych odcinkach Wisły i Odry odpowiadają celom środowiskowym przyjętym w ramach RDW, to cele środowiskowe dotyczące poziomu trofii wód morskich należy ustalić tak, aby obecnie obserwowane w morzu stężenia biogenów, chlorofilu i tlenu odpowiadały GES. Nie można uznać za GES stanu, w którym eutrofizacja zagraża nie tylko bioróżnorodności ekosystemów morskich, ale i ludzkiemu zdrowiu, czego coroczną konsekwencją jest zamykanie plaż z powodu zakwitów sinic. Gdyby jednak na potrzeby dyskusji przyjąć rozumowanie przedstawione w uwagach nr 3 i 6 MRiRW, zgodnie z którym osiągnięcie celów środowiskowych RDW w wodach śródlądowych powinno być uznane za równoznaczne z

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
			<p>lądowych nie przyczyniają się do pogorszenia jakości PO. Warto przy tym zauważyć, iż zmiana równowagi ekosystemowej ekosystemu Morza Bałtyckiego (tzw. regime shift) nastąpiła już pomiędzy rokiem 1987 a 1989, znaczące zmiany stwierdzono również w ekosystemie Zatoki Gdańskiej w latach 1994-2010. Przedmiotowe zmiany dotyczyły parametrów hydroklimatycznych, analizy substancji biogenicznych, fito i zooplanktonu oraz danych połowowych. W tym samym okresie stwierdzono też regime shift w Morzu Północnym, Morzu Czarnym i w wielu rejonach Atlantyku.</p>		<p>osiągnięciem GES w wodach morskich, to należy przypomnieć, że blisko 80% jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w Polsce ma obniżoną ocenę przynajmniej jednego ze wskaźników dotyczących stężeń biogenów. Należy tu wspomnieć, że według opracowanej <i>Oceny stanu JCW za 2014 r.</i> średnie stężenia fosforu ogólnego i fosforu fosforanowego w końcowym odcinku Wisły wynosiły odpowiednio 0,240 mg P i 0,257 mg P-PO₄, a więc nie odpowiadały klasie I. Z kolei w końcowym odcinku Odry odnotowano podwyższone średnie stężenie azotu Kjeldahla (1,36 mg N/l). Nie można wykluczyć, że osiągnięcie klasy I we wszystkich JCW wód śródlądowych wymagałoby działań, których efektem byłaby daleko większa redukcja ładunków biogenów trafiających do morza niż redukcja zakładana w ramach BSAP, czy redukcja wymagana do osiągnięcia GES w polskich wodach morskich. Nie można twierdzić, że zanieczyszczenia z lądu nie przyczyniają się do eutrofizacji Bałtyku, skoro stężenia N i P w wodach prowadzonych przez rzeki są kilka do kilkunastu razy wyższe niż stężenia N i P w morzu. Dopływ wód rzecznych o wyższych stężeniach biogenów musi działać w kierunku wzrostu stężenia biogenów w morzu, choć proces ten może być oczywiście w nawet znacznej części równoważony m.in. przez akumulację w osadach.</p>
40	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	<p>Str 98, dokumentu KPOWM, cecha 5 Eutrofizacja - Tabele: Dział 2 Charakterystyka GES oraz celów środowiskowych i wskaźników przyjętych na potrzeby Krajowego Programu Ochrony Wód</p>	<p>Zespół projektu KPOWM 30.03.2016</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona Cele środowiskowe wód morskich zostały przyjęte przez Radę Ministrów jako podstawa programowania w ramach KPOWM i nie ma mowy o indykatywności. Nie wyklucza to jednak rewizji celów w kolejnych</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>Morskich oraz Tabela 3: Stopień, w jakim udało się osiągnąć cele oraz charakter działań, dzięki którym zostanie osiągnięty GES. Prośba o przedstawienie, dla większej czytelności tabel dot. poziomu substancji biogennych, następujących informacji wielokrotnie sygnalizowanych przez resort rolnictwa:</p> <p>„Aktualnie, w zakresie oceny poszczególnych kryteriów rekomendowanych przez RDSM odpowiedzialnych za stan eutrofizacji polskiej strefy Bałtyku (oceniony jako subGES na podstawie wskaźników podstawowych wyznaczonych dla eutrofizacji) należy mieć świadomość iż, podawane wartości dla poszczególnych wskaźników są aktualnie indykatywne i mogą zostać ustalone jako wiążące po zakończeniu prac nad ogólnoeuropejską listą wskaźników szczegółowych charakteryzujących kryteria oceny eutrofizacji. Na chwilę obecną trudno jest zobowiązywać się do spełnienia określonych wartości poziomu poszczególnych elementów jakości”. O ile finalna ocena stanu eutrofizacji akwenów w polskiej strefie Bałtyku nie zmieni się, należy bardzo dokładnie przeanalizować, czy w ślad za nią nie są zaproponowane rozwiązania redukcyjne dla emisji azotu (N) i fosforu (P) generujące dodatkowe koszty dla wszystkich sektorów, w tym rolnictwa oraz czy działania i koszty te są realne do spełnienia przez Polskę.</p>		<p>okresach planistycznych. Jako indykatywne Polska traktuje cele redukcji biogenów ustalone w ramach HELCOM. Ten stan rzeczy znalazł swoje odzwierciedlenie w projekcie KPOWM (str. 103). Do kosztów działań odniesiono się w odpowiedziach na dalsze uwagi. Trzeba jednak podkreślić, że nie wszystkie, a jedynie niektóre (komunalny, rolniczy, chemiczny) sektory będą ponosiły koszty, przy czym wiele sektorów odniesie wyraźne korzyści (uzdatnianie wody dla potrzeb komunalnych i przemysłu, turystyka, rybactwo, ochrona przyrody, ochrona zdrowia), w tym także rolnictwo (lepsze wykorzystanie nawozów mineralnych i naturalnych, lepsza jakość wód w ujęciach i wodopojach, ochrona gleb mineralnych przed erozją i organicznych przed mineralizacją).</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
41	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 99 - cecha 5 Eutrofizacja - Dział 3: Stopień, w jakim udało się osiągnąć cele oraz charakter działań, dzięki którym zostanie osiągnięty GES. Prośba, w części dotyczącej przyczyn eutrofizacji, o umieszczenie następującej informacji: „Konieczna jest analiza aktualnego spojrzenia naukowego na kwestię eutrofizacji zgodnie z najnowszymi światowymi trendami naukowymi, obowiązek podjęcia przez resort środowiska badań naukowych w celu pogłębienia wiedzy nt. holistycznego spojrzenia na zmiany ekosystemowe w ekosystemie Morza Bałtyckiego”.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Wprowadzono do rozdziału 8 sformułowania podkreślające potrzebę pogłębiania badań nad zmianami ekosystemowymi w Bałtyku, w tym między innymi wpływu zmian klimatycznych i ograniczonego dopływu krzemionki.
42	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 100. Dokumentu KPOWM- cecha Eutrofizacja - paragraf dot. jedynego skutecznego sposobu ograniczania eutrofizacji jakim jest ograniczenie biogenów w ekosystemie. Prośba o dopisanie do treści następującej informacji. „Zdaniem wielu badaczy specjalizujących się w ocenie ekosystemowej ekosystemu Morza Bałtyckiego głównym celem strategii poprawy jakości Bałtyku powinno być skoncentrowanie się na tzw „hot spots” w Bałtyku, a nie jak proponuje to HELCOM, koncentrowanie się na redukcji ładunków biogenów przez poszczególne kraje”. UZASADNIENIE: Tylko zwalidowane modele oparte na procesach i bilansie masy, są jedynym narzędziem do skwantyfikowania strumieni, stężeń oraz ilości N i P, oraz do prognozowania, w jaki sposób zmieniają się stężenia, jako odpowiedź na zmniejszające	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Zaproponowany w uwadze zapis nie wnosi istotnych nowych treści do pełnego opisu cechy 5. Ponadto trudno rozstrzygnąć, w jakim znaczeniu użyto w uwadze terminu „hot spots”. To właśnie HELCOM prowadzi listę „hot spots”, która w 2013 r. obejmowała na terenie Polski 19 pozycji z 55 pozycji w całym zlewisku Bałtyku (Implementation of Hot Spots Programme 1992-2013. Final Report, str. 24-25). Przedmiotowe polskie „hot spots” to przede wszystkim duże oczyszczalnie, ale także następujące dwie pozycje: - Wisła – rolnictwo/hodowla - Odra – rolnictwo/hodowla. Projekt KPOWM skupia się przede wszystkim na redukcji ładunków z oczyszczalni ścieków i rolnictwa, a więc na kluczowych „hot spots” w rozumieniu HELCOM. Pojęcia „hot spots” używa się także w opracowaniu

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>się ładunki biogenów. W obecnej sytuacji w Bałtyku, wysoce kosztowna redukcja ładunków N może powodować zwiększone koncentracje niebezpiecznych alg (sinic), które przy niedoborach N w systemie wykazują dużą konkurencyjność, a same są w stanie pobierać N z atmosfery. Natomiast redukcja ładunków P powinna mieć miejsce w sposób efektywny kosztowo „cost-effective”. Ma to znaczenie dla stref przybrzeżnych. Tymi rejonami są: Zatoka Fińska, Zatoka Ryska, strefa kaliningradzka, estuaria Wisły i Odry.</p>		<p>„Temporal and Spatial Differences in Emission of Nitrogen and Phosphorus from Polish Territory to the Baltic Sea” (M. Pastuszak, I. Igras (eds), 2012). Na przykład na stronie 203 stwierdza się:</p> <p>„Następujące „hot spots” w gospodarstwach rolnych stanowią szczególnie ważne źródła zanieczyszczeń: miejsca składowania obornika, zagrody zwierzęce, budynki inwentarskie, przysmy kiszonki. Wśród nich najpoważniejszym źródłem zanieczyszczeń są miejsca składowania obornika, zwłaszcza jeśli jest on składowany bezpośrednio na gruncie”.</p> <p>Z kolei na stronie 300 pada następujące zdanie:</p> <p>„Drugim „hot spot” (po źródłach punktowych – przyp. KZGW) jest rejon rzeki Bug (zlewnia 11) oraz rzeki Narew (zlewnia 12), gdzie największy wpływ na jakość wody ma rolnictwo”.</p> <p>Z wszystkich przytoczonych wyżej kontekstów wynika, że przez „hot spot” należy rozumieć takie źródła, które emitują najgęstsze strumienie biogenów, a tym samym stwarzają nie tylko zagrożenie dla środowiska, ale i możliwość uzyskania redukcji względnie niskim kosztem jednostkowym. Dokładnie tak zostały przemyślane i zaproponowane w ramach KPOWM działania dotyczące eutrofizacji, co podkreślono na stronie 104 dokumentu. Wstępne szacunki wykazują, że działania te są znacznie bardziej efektywne ekonomicznie niż podejście konwencjonalne, polegające na rozbudowie oczyszczalni i kanalizacji.</p> <p>Należy się zgodzić co do tego, że należy zredukować przede wszystkim fosfor, a nie azot. Z podejściem tym zgodne są zarówno cele redukcyjne ustanowione dla Polski przez HELCOM (wymagana redukcja N i P</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
					<p>odpowiednio o 9% i 51%), jak i działania zaplanowane w ramach KPOWM (spodziewana redukcja N i P odpowiednio o 9% i 28%). Należy przy tym odnotować, że w przypadku działań dotyczących rolnictwa praktycznie niemożliwe jest pełne oddzielenie redukcji azotu od redukcji fosforu oraz to, że redukcja azotu z rolnictwa jest ważna nie tylko ze względu na eutrofizację wód powierzchniowych, ale może przede wszystkim ze względu na ochronę wód podziemnych.</p> <p>W uwadze wspomina się, że redukcja fosforu jest ważna dla estuariów Wisły i Odry. Należy się z tym oczywiście zgodzić, ale należy jednocześnie pamiętać, że taka redukcja nie będzie możliwa bez działań obejmujących w praktyce całe zlewnie tych rzek.</p>
43	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 101 dokumentu KPOWM - dane według (HELCOM, 2015) dot. całkowitego, znormalizowanego pod względem przepływu wody, obciążenia Bałtyku azotem oraz dot. zawartych na rysunkach A i B - danych dot. udziału poszczególnych państw w obciążeniu zewnętrznym Bałtyku azotem i fosforem w 2010 r. Prośba o przekazanie wyników zawartych na rys. A i B w postaci ładunków jednostkowych oraz znormalizowanych względem przepływu wody (wspomniana normalizacja powinna uwzględniać miesięczne stężenia N i P, miesięczne odpływy wody oraz być przeprowadzona dla zlewni obu największych rzek Polski odrębnie. UZASADNIENIE: Resort rolnictwa po raz kolejny zwraca się z uprzejmą	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Dodano informację o tym, jak kształtują się jednostkowe ładunki azotu i fosforu odprowadzane z Polski na tle jednostkowych ładunków odprowadzanych przez inne kraje nadbałtyckie. Rysunki A i B już przedstawiają dane znormalizowane pod względem przepływu. Rysunki przedstawiają dane z opracowania „Updated Fifth Baltic Sea Pollution Load Compilation (PLC-5.5)” (BSEP145) (HELCOM 2015), można więc sądzić, że normalizację przeprowadzono zgodnie z metodyką HELCOM, jednakowo dla wszystkich krajów, z wykorzystaniem ważonych stężeń rocznych i przepływów rocznych. Nie byłoby właściwe przedstawianie dla Polski danych znormalizowanych metodą inną niż dane z innych krajów. W</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>prośbą o przekazywanie danych w sposób umożliwiający czytelnikowi projektu dokumentu uzyskanie realistycznego dot. obrazu stanu zanieczyszczenia Bałtyku biogenami oraz udziału Polski w tych zanieczyszczeniach. W opisywanych rysunkach A i B, z uwagi na fakt, iż na ładunki ma wpływ zarówno odpływ wody, jak i stężenia N i P, nie należy operować ładunkami bezwzględnymi, tylko ładunkami jednostkowymi N i P, wyrażonymi w kg N, P km³rok. Ładunek jednostkowy jest miernikiem stopnia degradacji środowiska naturalnego w danym kraju, a właściwie powinien on być liczony dla dorzeczy rzek. Dla przykładu, jednostkowa emisja N i P (kg N, P/ka/rok) jest odpowiednio o 1.5 razy i 1.7 razy większa w dorzeczu Odry niż w dorzeczu Wisły. Ładunek TN wprowadzony do Bałtyku z obszaru Polski w roku 2000 był największy, ale ładunek jednostkowy w przeliczeniu na jednostkę powierzchni był ponad 3-krotnie niższy niż duński i znacznie niższy niż niemiecki. Ładunek TP z Polski w roku 2000 należał do najwyższych w skali całego zlewiska Bałtyku, natomiast ładunek jednostkowy był drugi, co do wielkości. Ładunki TP uległy bardzo znacznemu zmniejszeniu w okresie transformacji. Ładunki jednostkowe N i P w zlewisku Bałtyku zostały przedstawione przez HELCOIVI w wydany w 2015 r. „Updated Pollution Load Compilation” i należy stwierdzić, że jest to przykład jednej z wielu nieprawidłowości HELCOIVI w prezentowaniu</p>		<p>uzupełnieniu, warto zauważyć, że z prezentacji pani M. Pastuszek ze spotkania HELCOM we wrześniu 2015 r. wynika, że różnice między wartościami referencyjnymi (średnie z lat 1997-2003) uzyskanymi dla Polski metodą normalizacji miesięcznej i metodą HELCOM wynoszą 8% i 3% odpowiednio dla azotu i fosforu. Są to zatem różnice na tyle małe, że nie wpływają na ogólny obraz sytuacji i nie powinny wpływać na planowanie działań.</p> <p>Z punktu widzenia całościowego oglądu sytuacji w zlewisku Bałtyku przedstawianie osobno ładunków ze zlewni Wisły i Odry byłoby niewskazane. Należałoby w takim wypadku dodać jeszcze kolejną pozycję, tj. ładunki wnoszone z rzekami Przemyśla, oraz zastanowić się nad analogicznym rozbić danych z pozostałych krajów. Taki zabieg zaciemniłby grafikę, nie wpływając jednocześnie na to, że Polska jest głównym źródłem biogenów dopływających do Bałtyku.</p> <p>Wykorzystane w rysunkach A i B dane z 2010 r. są najnowszymi ogólnodostępnymi danymi dla wszystkich krajów bałtyckich. Ponieważ rysunki przedstawiają dane znormalizowane względem przepływu, fakt, że w 2010 r. miała miejsce wielka powódź nie powinien mieć większego wpływu na uzyskane wyniki. Świadczy o tym między innymi i to, że uzyskane dla Polski metodą HELCOM średnie ładunki azotu i fosforu z lat 2008-2010 są nieco wyższe niż ładunki z 2010 r. (BSEP145)</p> <p>Wypada zgodzić się ze stwierdzeniem, że od początku transformacji ładunki z Polski spadły bardzo znacząco. Zostało to wyraźnie wyartykułowane na str. 102 projektu KPOWM w komentarzu do rysunków</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieź zespołu KPOWM)
			<p>wyników. Ponadto, bardzo istotnym jest, że do obliczeń różnego typu, w tym ładunków jednostkowych N i P wykorzystano rok 2010, który był rokiem katastrofalnej powodzi Polsce z rekordowym odpływem wody o ostatnim 60-leciu oraz rekordowymi ładunkami N i P w ostatnich 27 latach, co nie może mieć miejsca. Takie przedstawienie danych ma bardzo niekorzystny wpływ na wizerunek Polski na arenie międzynarodowej. Ponadto, ogromne znaczenie dla negatywnego wizerunku ma błędnie wykonana normalizacja. Ładunki N i P z właściwego naukowego i metodycznego podejścia można porównywać jedynie po dokonaniu ich normalizacji względem przepływu wody (w oparciu o miesięczne dane o stężeniach i przepływach wody). Dopiero takie wyniki mogą być podstawą do jakiegokolwiek wnioskowania i dalszych analiz. Ładunki znormalizowane policzone dla Wisły i Odry dla lat 1988 - 2013, po pierwsze wykazują bardzo znaczący statystycznie istotny spadek w całym badanym okresie, po drugie w roku 2010 są o ok. 50% niższe od ładunków rzeczywistych (rok 2010 to katastrofalna powódź w Polsce). Dodatkowo, w prowadzeniu badań zostały popełnione bardzo istotne błędy dotyczące braku tych samych punktów monitorowania dla monitoringu jakościowego i ilościowego na ujściach obu największych rzek w Polsce.</p> <p><i>Rysunek str. 4 w załączniku Uwagi_MRiRW_zalacznik)</i></p>		<p>C i D, a także na str. 106 przy omówieniu dotychczas zrealizowanych działań na rzecz ograniczenia eutrofizacji.</p> <p>Każdy system monitoringu można udoskonalić, jednak nie można zgodzić się z zawartą w uwadze sugestią, że dorobek wielu dziesięcioleci badań nie daje podstaw do jakiegokolwiek wnioskowania, w tym do wnioskowania o kierunkach i charakterze działań ochronnych. Niedostatki wiedzy nie mogą zwalniać od podejmowania działań racjonalnych z punktu widzenia wiedzy istniejącej.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
44	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Strony 100 - 103 - rysunki A do D - prośba o wskazanie jakimi metodami dokonywana była normalizacja ładunków N i P względem przepływu wody i czy nie była to normalizacja zastosowana przez HELCOM tzw. metoda EUROHARP, a wykorzystująca roczne stężenia N i P oraz roczne odpływy wody. Jeśli jest to metoda EUROHARP, prośba o usunięcie rysunków i zamieszczenie tych przekazanych resortowi środowiska (po spotkaniu 2-3.09.2015 r.).	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Przedstawione na rysunkach dane pochodzą z materiałów przygotowanych przez IMGW w ramach prac nad polskim sprawozdaniem PLC-6. Do normalizacji zastosowano jedną z metod zaleconych w ramach projektu HARP do stosowania w sytuacjach, gdy ładunek biogenów wykazuje wyraźny trend w czasie. Metoda ta opiera się na rocznych stężeniach i rocznych przepływach. Polska będąc stroną Konwencji Helsińskiej stosuje się do wytycznych HELCOM dotyczących obliczania ładunków. Metody stosowane w Polsce nie powinny różnić się od stosowanych w pozostałych krajach nadbałtyckich, ponieważ uzyskiwane wyniki przestaną być porównywalne. Z chwilą ustalenia w ramach HELCOM innej, miesięcznej metody normalizacji Polska oczywiście dostosuje się do niej.
45	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Strona 103 - Paragraf 2 dotyczący udziału procentowego odpływu biogenów z lądowych źródeł rozproszonych. Prośba o wskazanie na podstawie jakiego modelu zostały uzyskane wspomniane wyniki, jakie były dane wejściowe do modelu, za jaki rok/lata oraz czy znormalizowano ładunki względem przepływu wody. Ponadto, prośba o wskazanie jakiej wielkości tła naturalne przyjęto do analiz, jak i o przekazanie informacji dotyczących wartości dla poszczególnych elementów dla tła naturalnego (tj. stężenia substancji odżywczych zbliżonego do poziomu naturalnego, przejrzystej wody, naturalnego poziomu zakwitów glonów, naturalnego rozmieszczenia i występowania	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Zapytanie W ramach prac nad KPOWM opracowano statyczny model bilansowania i transportu biogenów z terytorium Polski, obejmujący 110 podzlewni objętych sprawozdawczością PLC. Podstawowe dane dotyczące źródeł zanieczyszczeń pochodziły z 2012 r. Były to między innymi dane dla poszczególnych podzlewni dotyczące około 4 tys. źródeł punkowych, liczby ludności i stopnia skanalizowania, struktury użytkowania gruntów, przepuszczalności gleb, depozycji atmosferycznej oraz stężeń biogenów w wodach drenarskich. Model uwzględnia zależność ładunków obszarowych od wielkości odpływu. Do obliczeń hydraulicznych przyjęto dane o przepływach rzek z wielolecia.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			roślin i zwierząt oraz naturalnego poziomu natlenienia wód) - wspomniane wartości miały zostać przesłane MRiRW przed przekazaniem do uzgodnień Krajowego Programu Ochrony Wód Morskich.		<p>Tło przyjęto za IMGW na poziomie od 0,31 mg N/l do 1,09 mg N/l w zależności od rodzaju gleby oraz 0,038 mg P/l niezależnie od rodzaju gleby.</p> <p>O ile dla potrzeb bilansu ładunków ma sens zakładanie tła stężeń biogenów w odpływie z terenów poddanych znikomej antropopresji, o tyle w kontekście celów KPOWM nie ma sensu określanie naturalnego tła przejrzystości wody, stężeń fitoplanktonu, natlenienia czy struktury troficznej w wodach śródlądowych. Naturalne wartości takich wskaźników mogą być bardzo różne w zależności od hydromorfologii rzek czy jezior oraz charakteru naturalnej zlewni (ukształtowanie terenu, charakterystyka gleb, charakterystyka naturalnej roślinności, klimat). Przyjęcie jakichś wartości tych wskaźników nie wniosłoby niczego istotnego z punktu widzenia ochrony Bałtyku, poza dość oczywistą konstatacją, że wiele naturalnych wód śródlądowych ma charakter bardziej eutroficzny niż naturalne wody morskie.</p>
46	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Strona 103 paragraf 3 - powtórzenie uwagi jak przy str. 98 przy eutrofizacji.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Uzasadnienie – por. uwaga nr 7 MRiRW (str. 98). Cele środowiskowe zostały przyjęte przez RP jako podstawa planowania i programowania w ramach KPOWM i nie ma mowy o indykatywności. Jednak nie wyklucza się rewizji celów w kolejnych okresach planistycznych. Jako indykatywne Polska traktuje cele redukcji biogenów ustalone w ramach HELCOM. Ten stan rzeczy znalazł swoje odzwierciedlenie w projekcie KPOWM (str. 103). Do kosztów działań odniesiono się w odpowiedziach na dalsze uwagi. Trzeba jednak podkreślić, że nie</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
					wszystkie, a jedynie niektóre (komunalny, rolniczy, chemiczny) sektory będą ponosiły koszty, a wiele sektorów odniesie wyraźne korzyści (uzdatnianie wody dla potrzeb komunalnych i przemysłu, turystyka, rybactwo, ochrona przyrody, ochrona zdrowia), w tym także rolnictwo (lepsze wykorzystanie nawozów mineralnych i naturalnych, lepsza jakość wód w ujęciach i wodopojach, ochrona gleb mineralnych przed erozją i organicznych przed mineralizacją).
47	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Strona 103 - paragraf 4 - realizacja celów redukcyjnych dla N i P wyznaczonych w 2013 r. przez konferencję Ministrów HELCOM została zweryfikowana przez niezależne ośrodki naukowe, o czym resort rolnictwa wielokrotnie informował, głównie poprzez pismo HORon-6801-105 - 300/14 (300). Prośba o przedstawienie w tym paragrafie następującej informacji: „Resort rolnictwa informował wielokrotnie, iż w świetle przeprowadzonych badań naukowych, nie jest możliwe zaakceptowanie ww. celów redukcyjnych w perspektywie 2021 r., nawet przy założeniu bardzo restrykcyjnych działań”.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona W paragrafie, do którego odnosi się uwaga, już znajduje się informacja o tym, że Polska traktuje przyjęte docelowe wartości redukcji jako indykatywne. Nie ma potrzeby w tym miejscu dokumentu, który powinien być możliwie przejrzysty i zwięzły, przedstawiać informacji o stanowiskach zajętych w tej sprawie przez poszczególne resorty. Co do możliwości osiągnięcia celów redukcyjnych wyznaczonych przez HELCOM, to również projekt KPOWM stwierdza jednoznacznie, że w przypadku fosforu będzie to raczej niemożliwe nawet w przypadku wdrożenia całego pakietu zaproponowanych działań (por. rozdział 3.5 Eutrofizacja, Dział 5). Nie jest to jednak powód do tego, aby rezygnować z działań skutkujących poprawą jakości wód śródlądowych i morskich.
48	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 104 - paragraf 2, powtórzenie uwagi nr 7, dodatkowo prośba o wpisanie następującej informacji „Zgodnie z RDSM GES wód morskich cel środowiskowy ma zostać osiągnięty do 2020,	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona RDSM wyznacza termin osiągnięcia celów środowiskowych (2020 r. z możliwością przesunięcia do 2027 r.), natomiast Część II Załącznika III

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			natomiast przegląd II część zał. III HELCOM dot. kryteriów i środków dotyczących zapobiegania zanieczyszczeniu ze źródeł pochodzenia lądowego, w tym z rolnictwa, ma zostać dokonany do końca 2017 r. Synergia obu procesów w zakresie ograniczenia działań dot. zapobiegania odpływom zanieczyszczeń z rolnictwa do Morza Bałtyckiego nie wydaje się być możliwa".		Konwencji Helsińskiej, ostatnio zaktualizowany w 2007 r. wymienia szereg środków, jakie Państwa – Strony powinny podjąć, aby ograniczyć dopływ biogenów z rolnictwa. Zaproponowane środki są wykonalne technicznie i powszechnie uznawane za skuteczne. Zawarte w KPOWM działania dotyczące rolnictwa zmierzają do rzeczywistego wdrożenia środków zaproponowanych w Części II Załącznika III. Fakt, że w 2017 planowany jest przegląd Części II Załącznika III, nie przeszkadza w działaniach na rzecz osiągnięcia GES i nie powinno być przeszkodą we wdrażaniu środków ustalonych w ramach HELCOM w 2007 r. i w znacznej części do tej pory nie wdrożonych.
49	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 104-105 - rysunki E - F - powtórzenie uwagi analogicznie jak przy stronie 103.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Stwierdzenie W ramach prac nad KPOWM opracowano statyczny model bilansowania i transportu biogenów z terytorium Polski, obejmujący 110 podzlewni objętych sprawozdawczością PLC. Podstawowe dane dotyczące źródeł zanieczyszczeń pochodziły z 2012 r. Były to między innymi dane dla poszczególnych podzlewni dotyczące około 4 tys. źródeł punkowych, liczby ludności i stopnia skanalizowania, struktury użytkowania gruntów, przepuszczalności gleb, depozycji atmosferycznej oraz stężeń biogenów w wodach drenarskich. Model uwzględnia zależność ładunków obszarowych od wielkości odpływu. Do obliczeń hydraulicznych przyjęto dane o przepływach rzek z wielolecia. Tło przyjęto za IMGW na poziomie od 0,31 mg N/l do 1,09 mg N/l w zależności od rodzaju gleby oraz 0,038 mg P/l niezależnie od rodzaju gleby.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
					O ile dla potrzeb bilansu ładunków ma sens zakładanie tła stężeń biogenów w odpływie z terenów poddanych
50	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 108 - Wymienione w pkt. 8 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz w pkt 9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mające na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych są niespójne z obowiązującymi programami działań dla OSN. Resort rolnictwa sugerował ich uchylenie. Do aktów krajowych, gdzie zostały wpisane działania mające na celu ochronę wód morskich przed eutrofizacją należy ponadto dopisać Strategię Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012 - 2020.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Dopisano Strategię Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020 do istniejących działań, mających na celu ochronę wód morskich przed eutrofizacją. Do pozostałej części uwagi trudno się ustosunkować, ponieważ ograniczono się w niej do ogólnego stwierdzenia o niespójności rozporządzeń z programami działań dla OSN, nie wskazując konkretnych przykładów. Podczas opracowywania dokumentu należy opierać się na obowiązujących aktach prawnych i przyjętych dokumentach w takim kształcie, w jakim one funkcjonują, nawet jeśli któreś z nich są w opinii niektórych resortów błędne - mimo takiej sytuacji, nie ma możliwości usuwać ww. zapisów z KPOWM.
51	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str.112-115. Uwaga ogólna odnosząca się do wszystkich nowych planowanych działań Krajowego Programu Ochrony Wód Morskich. Sugeruje się usunięcie z tabeli planowanych działań dot. produkcji rolnej: 1. Wprowadzenie limitu dawki fosforu wprowadzanej do gleb z nawozami naturalnymi; 2. Zwiększenie powierzchni gruntów rolnych objętych planami nawożenia; 3. Zapewnienie warunków bezpiecznego	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Usunięcie wskazanych w uwadze działań będzie oznaczało rezygnację z jakichkolwiek dodatkowych działań, mających na celu redukcję ładunku biogenów z rolnictwa, które według wszystkich znanych szacunków jest głównym źródłem azotu i jednym z dwóch głównych źródeł fosforu, trafiającego z lądu do wód śródlądowych i morskich. Tym samym będzie to oznaczało rezygnację z kluczowych realnych działań na rzecz osiągnięcia GES w zakresie Cechy 5

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
			<p>przechowywania nawozów naturalnych; 4. Przeciwdziałanie powierzchniowej erozji wodnej na styku pól i wód śródlądowych; 5. Wzmocnienie wątku ochrony wód w doradztwie rolniczym; 6. Rozwijanie i promowanie kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej; Wykłady (edukacja) dla rolników.</p> <p>Są to aktualnie propozycje obszarów badawczych do dalszej analizy. Wpisywanie tego typu działań w dokument o randze krajowej i międzynarodowej wprowadza chaos interpretacyjny i może być przedmiotem późniejszych nadinterpretacji. Realizacja tych działań musi być uzgodniona z MRiRW ponieważ nakłada na producentów rolnych oraz na jednostki budżetu państwa nadzorujące sektor rolny w Polsce ogromne nakłady finansowe, które nie zostały w dokumencie oszacowane, nie wskazano również ich źródła finansowania.</p>		<p>Eutrofizacja, a pośrednio – zagrożenie dla osiągnięcia GES w zakresie Cechy 1 i Cechy 3.</p> <p>Zaproponowane działania nie wykraczają ponad to, co od wielu lat postulują specjaliści z zakresu ochrony wód śródlądowych i morskich. Ponadto przeprowadzona w ramach prac nad KPOWM analiza kosztów i korzyści wykazała, że są to działania uzasadnione ekonomicznie.</p> <p>Koszty inwestycyjne i operacyjne pełnego wdrożenia działań dotyczących rolnictwa do 2020 r. oszacowano na 2,2 mld zł, przy czym wstępnie szacuje się, że około 1,0 mld zł stanowiłyby środki publiczne, a pozostałe 1,2 mld zł pochodziłoby z gospodarstw rolnych. W rozbiciu na 4 lata (2017-2020) oznaczałoby to koszty roczne 0,25 mld zł i 0,3 mld zł odpowiednio dla państwa i gospodarstw rolnych. Pierwsza z tych kwot to około 3% średniorocznych wydatków w ramach PROW 2014-2020, natomiast druga to około 0,3% produkcji rolnej w 2014 lub 0,7% wartości dodanej w rolnictwie w 2014 r. Po stronie trwałych korzyści będą znacząca poprawa jakości powierzchniowych wód śródlądowych oraz poprawa jakości wód podziemnych i morskich, obniżenie emisji zanieczyszczeń powietrza, w tym gazów cieplarnianych, a pośrednio m.in. obniżenie kosztów uzdatniania wód, wzrost dochodów z turystyki i rekreacji, poprawa warunków gospodarki rybackiej, zmniejszenie wydatków na nawozy mineralne oraz niewymierne, ale kluczowe dla zrównoważonego rozwoju zachowanie i/lub wzrost bioróżnorodności.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
52	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 112 - Działanie <i>Wprowadzenie limitu dawki fosforu wprowadzanej do gleb z nawozami naturalnymi</i> . Jest to rzeczywiście działanie zupełnie nowe.. Wprowadzenie takiego działania wymaga pogłębionych analiz badawczych, wiąże się bowiem z realizacją niezwykle kosztownych działań, które mogą zagrozić konkurencyjności polskiego rolnictwa na jednolitym rynku UE. Ponadto, obszar ten jest aktualnie dopiero w fazie dyskusji na poziomie UE. KE opublikowała w tym zakresie jedynie Komunikat (w 2013 r.), na który Rząd Polski wydał odpowiednie Stanowisko.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Działanie jest realizacją zapisu Załącznika III Konwencji Helsińskiej, brzmiącego następująco: „Ilość nawozu pochodzenia zwierzęcego stosowana co roku na gruntach uprawnych, wraz z tym co zwierzęta pozostawiają same, nie powinna przekraczać ilości nawozu zawierającego: - 170kg/ha azotu - 25kg/ha fosforu mając na uwadze unikanie nadwyżki składników odżywczych, uwzględnienie cech charakterystycznych gleby, praktyki rolnicze oraz rodzaj upraw.” Koszty działania to przede wszystkim koszty związane z zagospodarowaniem części nawozów naturalnych na większych niż dotychczas powierzchniach. Szacuje się, że przy przeciętnym składzie nawozu potrzeba powiększenia areалу gruntów, na których będzie on zagospodarowywany, wystąpi przy obsadzie około 1,5 DJP/ha. Roczne dodatkowe koszty związane z rozprowadzeniem nawozów naturalnych oszacowano na 85 mln zł, co stanowi około 0,08% produkcji rolnej w 2014 lub 0,2% wartości dodanej w rolnictwie w 2014 r.
53	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 112 - Działanie <i>Zwiększenie powierzchni gruntów rolnych planami nawożenia</i> . Sugeruje się bezwarunkowe usunięcie podobnego działania w tym miejscu dokumentu, jak i na przestrzeni całego dokumentu (jeśli się pojawia), jako absolutnie niespójnego z planami resortu środowiska w kontekście realizacji zapisów Dyrektywy	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona W Polsce jedynie niewielki odsetek gruntów rolnych objętych jest planami nawożenia. Od wejścia Polski do UE zużycie nawozów wzrosło o 30%, natomiast plony o 5%. Niewątpliwie jedną z głównych przyczyn takiego stanu rzeczy jest niewłaściwe, tj. niedostosowane do rzeczywistych potrzeb, dawkowanie nawozów. Z punktu widzenia krajowej

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
			Azotanowej.		gospodarki rolnej jest to niegospodarność , a z punktu widzenia ochrony środowiska – znaczące zagrożenie dla wód, a także powietrza (amoniak, tlenki azotu) i bioróżnorodności (wszystkie ekosystemy wodne i lądowe wrażliwe na eutrofizację). Racjonalne nawożenie, w tym plany nawożenia, to element Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej. O potrzebie racjonalnego nawożenia wspomina się w wielu miejscach w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa, między innymi w kontekście ochrony wód, powietrza, klimatu i bioróżnorodności, a także w wielu materiałach edukacyjnych przygotowywanych dla rolników w ramach państwowego doradztwa rolniczego. W upowszechnieniu planów nawożenia w dużych gospodarstwach (bo tylko takich dotyczy działanie) trudno dopatrzyć się jakichkolwiek aspektów negatywnych, niezależnie od tego, w jaki sposób Polska będzie wdrażała Dyrektywę Azotanową.
54	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 113 - Działanie <i>Zapewnienie warunków bezpiecznego przechowywania nawozów naturalnych. Działanie Wprowadzenie limitu dawki fosforu wprowadzanej do gleb z nawozami naturalnymi.</i> Jest to rzeczywiście działanie zupełnie nowe. Wprowadzenie takiego działania wymaga pogłębionych analiz badawczych, wiąże się bowiem z realizacją niezwykle kosztownych działań inwestycyjnych, które mogą zagrozić konkurencyjności polskiego rolnictwa na jednolitym rynku UE. Prośba o jego wykreślenie z palety działań bądź przeformułowanie opisu działania i jednoznaczne	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona W sensie formalnym działanie pn. „Zapewnienie warunków bezpiecznego przechowywania nawozów naturalnych”, polegające na wprowadzeniu prawnego obowiązku składowania stałych nawozów naturalnych na nieprzepuszczalnym podłożu przy jednoczesnym wsparciu finansowym budowy płyt gnojowych, jest nowe. Fakt, że płyty obornikowe ograniczają zanieczyszczenie wód podziemnych i powierzchniowych, jest powszechnie znany i jego potwierdzenie nie wymaga otwierania nowego obszaru badawczego. W ramach przygotowań do działania należałoby rzeczywiście dokładniej

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			stwierdzenie, że jest to aktualnie propozycja obszaru badawczego, a nie działania o charakterze prawnym gdzie projekt odpowiednich zapisów prawnych przygotowuje Minister właściwy ds. rolnictwa		rozpoznać skalę potrzeb w tym zakresie, jednak wystarczającym narzędziem do tego byłyby choćby badania ankietowe reprezentatywnej próby gospodarstw rolnych. Należy przypomnieć, że: - w latach 2000 - 2007 poprzednia Ustawa o nawozach i nawożeniu nakładała na wszystkie gospodarstwa rolne obowiązek przechowywania stałych nawozów naturalnych na nieprzepuszczalnych płytach, i w tym okresie między innymi dzięki środkom pomocowym udało się w Polsce dokonać dużego postępu w tej dziedzinie, - Załącznik III Konwencji Helsińskiej w kształcie obowiązującym od 2008 r. stwierdza, że „nawozy stałe powinny być przechowywane w specjalnych zagrodach na obornik z wodoszczelnym podłożem oraz ściankami bocznym”, - o płytach gnojowych z 6-miesięczną pojemnością mówi Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej, wydany w 2004 r. wspólnie przez resorty rolnictwa i środowiska. Tak więc, działanie, chociaż formalnie nowe, jest logiczną kontynuacją kroków podjętych wcześniej. Jest to działanie, którego sensowność nie powinna budzić wątpliwości ani z punktu widzenia ochrony środowiska, ani gospodarki rolnej. Całkowity koszt inwestycyjny wdrożenia działania to 1,2 mld zł. Przy podziale kosztów po połowie między gospodarstwa rolne i państwo i realizacji całości do 2020 r. średnioroczny koszt 0,3 mld zł przełoży się na 0,36% wartości dodanej w rolnictwie i 1,8% rocznych wydatków z PROW. W dłuższej perspektywie wieloaspektowe korzyści znacznie przekroczą poniesione koszty.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
55	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 113-114- <i>Działania Przeciwdziałanie powierzchniowej erozji wodnej na styku pól i wód śródlądowych oraz wzmocnienie wątku ochrony wód w doradztwie rolniczym.</i> Są to rzeczywiście działania zupełnie nowe, nieuzgadniane jeszcze z resortem rolnictwa. Wprowadzenie takich działań wymaga pogłębionych analiz badawczych, wiąże się z ponoszeniem przez sektor rolniczy i nadzorujących go instytucji publicznych ogromnych nakładów finansowych. Prośba o ich wykreślenie z palety działań bądź przeformułowanie opisu działań i jednoznaczne stwierdzenie, że jest to aktualnie propozycja obszarów badawczych, a nie działań o charakterze prawnym, czy też wdrożeniowym, gdzie projekt odpowiednich zapisów prawnych przygotowuje Minister właściwy ds. rolnictwa.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Spływ powierzchniowy i erozja powierzchniowa uznawane są powszechnie i od dawna za najważniejsze, w warunkach polskich, mechanizmy transportu fosforu z terenów rolniczych do wód śródlądowych. Istnieje dość bogata literatura dotycząca skuteczności działań polegających na tworzeniu stref buforowych na styku pól i wód w celu zmniejszenia dopływu biogenów. Również w Polsce podejmowano działania w tym zakresie, między innymi w ramach PROW 2007-2013 oraz PROW 2014-2020, chociaż w innych konfiguracjach i w mniejszej skali niż proponowana w ramach KPOWM. Załącznik III Konwencji Helsińskiej w kształcie obowiązującym od 2008 r. stwierdza między innymi: „Należy zastosować środki w celu przeciwdziałania przedostawaniu się składników odżywczych do wody, w szczególności odnośnie: - Wód powierzchniowych: Jeśli zaistnieje taka potrzeba należy stworzyć strefy buforowe, strefy nadrzeczne lub stawy sedymentacyjne.” Instytut Upraw i Nawożenia Gleb opracował mapy aktualnej erozji wodnej dla Polski. W połączeniu z danymi o zasobności w fosfor oraz innymi materiałami kartograficznymi, stanowią one dobry punkt wyjścia do dość precyzyjnego lokalizowania miejsc, w których transport biogenów do wód ze spływem powierzchniowym i erozją wodną jest szczególnie nasilony. Tak więc, działanie, chociaż formalnie nowe, jest kontynuacją działań podejmowanych już wcześniej i ma solidne podstawy merytoryczne, co oczywiście nie znaczy, że jego prawidłowe przygotowanie nie będzie

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
					<p>złożonym zadaniem. Całkowite nakłady na działanie zostały oszacowane na 0,21 mld zł, co stanowi około 0,4% środków w ramach PROW 2014-2020. Analiza ekonomiczna wykazała wysoką opłacalność działania z punktu widzenia redukcji ładunku biogenów.</p> <p>Co do działania „Wzmocnienie wątku ochrony wód w doradztwie rolniczym”, jego koszt wyceniono na około 5 mln zł rocznie, co stanowi około 3% dofinansowania, jakie system doradztwa rolniczego otrzymuje z budżetu państwa. Warto przy tym zauważyć, że wzmocnienie wątku ochrony wód niekoniecznie musi się wiązać z dodatkowymi kosztami, ponieważ może być realizowane poprzez przesunięcia potencjału ludzkiego i środków w ramach dotychczasowego finansowania. Zwiększanie świadomości społecznej w różnych dziedzinach i grupach interesariuszy jest aktualnie powszechnym działaniem, służącym realizacji poszczególnych, zakładanych celów. W związku z powyższym niezrozumiała jest krytyka tego działania.</p>
56	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 115 - Działanie uzupełniające - Rozwijanie i promowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej; Wykłady (edukacja) dla rolników. Prośba o jego wykreślenie z palety działań. Rozwiązania w tym obszarze wprowadza projekt nowej ustawy Prawo Wodne.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	<p>Uwaga częściowo uwzględniona.</p> <p>Istotne z punktu widzenia KPOWM elementy działania zawarte są w działaniu „Wzmocnienie wątku ochrony wód w doradztwie rolniczym”. W okresie opracowywania projektu KPOWM, jak i poniższych odpowiedzi nie jest procedowany projekt nowej ustawy Prawo wodne, w związku z czym nie ma możliwości formalnego odniesienia się do tych zagadnień.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
57	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 117 - 1 paragraf dot. kwot redukcji ładunku azotu i fosforu z poszczególnych państw powtórzenie uwagi nr. 14	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Na stronie 103 dokumentu już znajduje się informacja o tym, że Polska traktuje przyjęte przez HELCOM docelowe wartości redukcji jako indykatywne. Nie ma potrzeby w dokumencie, który powinien być możliwie przejrzysty i zwięzły, przedstawiać informacji o stanowiskach zajętych w tej sprawie przez poszczególne resorty.
58	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 117-119 - Dział 5. Są to bardzo istotne informacje, które stawiają pod znakiem zapytania celowość szczegółowego opisywania Działu 4 w kontekście cechy CS Eutrofizacja. Prośba o zmianę organizacji struktury dokumentu oraz o przeniesienie działu 5 jako działu 4 wraz z uwzględnieniem wszystkich wcześniejszych uwag odnoszących się do działu 5.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona To, że wdrożenia pakietu zaproponowanych działań nie doprowadzi, według obecnych szacunków, do osiągnięcia celów redukcyjnych wyznaczonych przez HELCOM nie jest argumentem za rezygnacją z możliwie szczegółowego nakreślenia działań w Dziale 4 rozdziału 3.5. Alternatywą do szczegółowego podejścia do opisu działań jest zastąpienie ich ogólnikami, które mogą nigdy nie przełożyć się na realne działania, skutkujące poprawą jakości wód śródlądowych i morskich, co mają wskazywać wymagane RDW i RDSM dokumenty planistyczne.
59	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 119 - Dział 7. Prośba o dodanie informacji, iż niepewności w wielkości odpływu ładunków Ni P w zależności od warunków hydrologicznych mogą być zniwelowane poprzez prawidłowo przeprowadzoną normalizację ładunków czyli m.in. wykorzystującą miesięczne stężenia N i P, miesięczne odpływy wody oraz przeprowadzaną dla zlewni obu największych rzek Polski (Wisła, Odra) odrębnie. Sugeruje się dopisanie informacji o zwiększeniu częstotliwości monitoringu	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Wprowadzono do treści Działu 7 rozdziału 3.5 oraz do treści rozdziału 8 propozycję zmiany sposobu normalizacji ładunków w ramach HELCOM oraz zwiększenia częstotliwości monitoringu biogenów.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			biogenów do dwóch na miesiąc w każdym punkcie monitoringowym.		
60	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Dział 4. Należy wprowadzić dla odpowiedniej władzy wodnej obowiązek prowadzenia bilansów wodnych (bilansu ilościowego i jakościowego) wód powierzchniowych i podziemnych oraz ciągły, bezpłatny dostęp do wyników bilansowania dla wszystkich obywateli, organów administracji publicznej oraz instytutów badawczych. Bilansowanie ilościowe i jakościowe oparte o modele dynamiczne jest narzędziem niezbędnym do np.: rozsądnego wydawania pozwoleń wodnoprawnych, przygotowania dokumentów planistycznych takich jak. plany gospodarowania wodami, realizacji zobowiązań umów międzynarodowych np. dla potrzeb HELCOM, MKOOpZ, itp.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga częściowo uwzględniona W Dziale 4 w części dotyczącej działań planowanych, ale jeszcze nie wdrożonych, dodano informację o tym, że KZGW rozpoczyna prace nad dynamicznym modelem transportu zanieczyszczeń do Morza Bałtyckiego, obejmującym m.in. bilansowanie biogenów w ramach poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych. Warto zaznaczyć, że informacja o rozpoczęciu takich prac znalazła się w rozdziale 9 wersji projektu KPOWM. W rozdziale 9, wśród sugestii dotyczących kolejnego okresu planistycznego, dodano propozycję stworzenia dynamicznego modelu wód podziemnych.
61	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Str. 185 - 3 paragraf. W kontekście realizacji celów określonych dla CS - Eutrofizacja, monitoring biogenów w wodach powierzchniowych w ramach PMS powinien mieć miejsce 2 razy w miesiącu we wszystkich punktach monitorowania. Taka częstotliwość będzie szczególnie istotna z uwagi na wieloletnie starania Polski w osiągnięciu określonych w BSAP celów dla azotu i fosforu oraz szczegółowe monitorowanie efektu ekologicznego programu działań - w tym zbierania dokładnych danych z jednostkowych	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Wprowadzono propozycję zwiększenia częstotliwości monitoringu oraz ujednolicenia przekrojów monitoringu ilościowego i jakościowego.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			źródeł i wartości o występujących presjach punktowych i obszarowych. Sugeruje się dopisanie informacji o zwiększeniu częstotliwości monitoringu biogenów do dwóch na miesiąc w każdym punkcie monitoringowym. Ponadto, monitoring jakościowy i ilościowy na ujściu Odry i Wisły musi być prowadzony dokładnie w tym samym miejscu. Obecnie, monitoring jakościowy na Odrze jest prowadzony dla przekroju w miejscowości Krajnik Dolny natomiast monitoring ilościowy w Gozdowicach. Podobna sytuacja dotyczy monitoringu jakościowego na rzece Wiśle, który jest prowadzony w Kiezmarku, monitoring ilościowy zaś podawany jest z przekroju zamykającego dorzecze Wisły w Tczewie.		
62	elektronicznie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	<p>Uwagi do Projektu Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Krajowego programu ochrony wód morskich:</p> <p>30. Str. 46 Metodyka oceny odnosząca się do kwestii osiągnięcia GES vs. zmian klimatu. Faktem jest, że scenariusze projektu KLIMADA obarczone są wieloma niepewnościami wynikającymi z niedoskonałości wiedzy i relatywnie krótkim okresem obserwacji zmian klimatycznych. Prośba o dodanie informacji w tym paragrafie: „Należy mieć jednak na uwadze, że częstotliwość i siła zjawisk ekstremalnych związanych ze zmianami klimatycznymi ma już miejsce od wielu lat,</p>	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Scenariusze klimatyczne obarczone są dużą niepewnością i odnoszą się do odległego horyzontu czasowego (2080) w odniesieniu do znaczących zmian temperatury średniorocznej i innych wskaźników klimatycznych, przy czym rozbieżności pomiędzy scenariuszami opracowywanymi przez różne zespoły mocno się różnią. Natomiast prowadzone systematycznie pomiary meteorologiczne na wielu stacjach w Polsce wskazują istotne trendy i nasilenie się zjawisk takich jak deszcze nawałne, powodzie błyskawiczne (głównie w południowej części Polski) czy silne wiatry. Dla wybrzeża i środowiska morskiego szczególne znaczenie mają epizody z silnymi wiatrami mogące</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			a zmiany te nie tylko mogą warunkować osiągnięcie GES w przyszłości, ale warunkują go od zawsze i mają nierozzerwalny wpływ na status trofii nie tylko Morza Bałtyckiego, ale również Morza Północnego, Morza Czarnego oraz wielu rejonów Atlantyku".		<p>prorowadzić do cofek na rzekach wpadających do morza a także zintensyfikowane zmiany (erozję) brzegu morskiego. Nasilające się zjawiska ekstremalne i wynikające z nich zmiany znacząco odbiegają od dotychczasowego stanu, który kształtował zjawiska wpływające na jakość wód Bałtyku w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat. Historycznie znane są przypadki zdarzeń katastrofalnych spowodowanych przez zjawiska klimatyczne (np. wtargnięcie morza na ląd 11 stycznia 1558 r. w okolicach Łeby). Dyrektywa w art. 14 uwzględnia możliwość wystąpienia zjawisk ekstremalnych innych i zmian opóźniających lub uniemożliwiających osiągnięcie GES mających przyczyny niezależne od działań podejmowanych w ramach KPOWM – takim czynnikiem mogą być również zmiany klimatyczne. Należy ponadto wyraźnie podkreślić zakres prac analitycznych KPOWM i prognozy ograniczający się z założenia do polskich obszarów morskich, i tak rozszerzony do analiz dla całego obszaru Morza Bałtyckiego i jego zlewiska na obszarze Polski.</p>
63	www.chronm orze.pl	Instytut Morski w Gdańsku Zakład Ekologii Wód Radosław Opiola	Za błędne należy uznać przerzucenie decyzji o wdrożeniu działania pn.: „Identyfikacja zdegradowanych obszarów dna morskiego oraz ich rekultywacja” na dalszy okres planistyczny. Działanie to w swoim zapisie składa się z dwóch komponentów: „identyfikacja” oraz „rekultywacja”. Samo zidentyfikowanie takich obszarów jest niezbędnym elementem, pozwalającym na oszacowanie skali problemu. Dopiero w drugim kroku, po szczegółowym	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Podczas prac analitycznych weryfikowano możliwość realizacji tego działania i nie znaleziono wiodącej instytucji, która podjęłaby się kompleksowego wykonania tego zadania. Bez pogłębionych i aktualnych analiz, trudno zatem było nakazać realizację tego działania i potwierdzić jego zasadność. W ramach działania rekomendowanego dla Cechy 7 zaproponowano rozbudowane i kompleksowe studium w zakresie trwałych zmian</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>rozpoznaniu poszczególnych miejsc degradacji dna, w tym ocenie oddziaływania na środowisko morskie, będzie można podjąć decyzję o zaprojektowaniu i wdrożeniu stosownych działań rekultywacyjnych. Każdorazowo o podjęciu tego typu działań decydować powinny zarówno aspekty środowiskowe, jak i względy ekonomiczne. Niemniej, w pierwszym kroku za konieczne należy uznać identyfikację zdegradowanych obszarów dna morskiego i wpisanie jej do KPOWM. Przypadki zdegradowanych lub potencjalnie zdegradowanych obszarów dna morskiego są znane lub stosunkowo łatwe do wskazania. Są to w przeważającej większości obszary, gdzie miała miejsce ingerencja człowieka, tj. przede wszystkim miejsca czerpania piasku z dna morskiego, zarówno w celu jego pozyskania do ochrony brzegów morskich (np. wyrobiska poczerpalne w Zatoce Puckiej), jak i w celach komercyjnych (obszary koncesyjne). Mogą to być również miejsca zatopienia broni chemicznej lub obszary wokół wraków, z których przedostały się do dna morskiego produkty ropopochodne. Każdy z takich obszarów stanowi, w różnym stopniu, naruszenie integralności dna, poprzez zaburzenie lub zakłócenie jego funkcji ekosystemowej. Nie uwzględnienie tego zagadnienia w KPOWM powoduje, że problem ten „znika” w procesach decyzyjnych, jak również w aspekcie pozyskania środków finansowych w celu jego rozwiązania lub co najmniej zminimalizowania. Przytoczona na str. 122 i 123</p>		<p>hydrograficznych, które zostanie rozbudowane również o wskazany w uwadze zakres identyfikacji zdegradowanych obszarów dna morskiego.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			argumentacja o ograniczonej liczbie danych w zakresie osiągnięcia celu, tym bardziej wydaje się nieuzasadniona, że podobny problem (Analiza zagrożeń dla środowiska morskiego wraku statku Stuttgart wraz z analizą istniejących technologii utylizacji zagrożenia i możliwości ich wykorzystania), (str. 136-138 KPOWM) został precyzyjnie zdefiniowany i opisany. Również podjęcie stosownych działań na zidentyfikowanych wrakach, stanowiących zaburzenie integralności dna morskiego, może przyczynić się zarówno do poprawy środowiska morskiego w kontekście Substancji zanieczyszczających i efektów ich oddziaływania, jak i w kontekście Integralności dna morskiego.		
64	Pismo urzędowe/elektronicznie	Fundacja na Rzecz Energetyki Zrównoważonej	Zdaniem FNEZ, realizacja przedstawionych w konsultowanym dokumencie działań, mających na celu poprawę stanu środowiska morskiego, jest bardzo ważnym zadaniem w kontekście rosnącej presji antropogenicznej na polskie obszary Morza Bałtyckiego, także związanej z realizacją inwestycji energetycznych, jak budowa gazociągu Nord Stream II, morska energetyka wiatrowa, rozbudowa infrastruktury przesyłowej energii elektrycznej w obszarze morskim oraz budowa pierwszej w Polsce elektrowni jądrowej. Szczęólnego znaczenia nabierają także działania prowadzące do identyfikacji oddziaływań oraz presji na poziomie regionu i podregionu morskiego, a także rozwój programów oraz prac badawczych,	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Stwierdzenie. KZGW wraz z zespołem opracowującym projekt KPOWM dołożyło wszelkich starań, aby w ramach programu zaproponować zestaw działań, które w określonych cechach wyraźnie przyczynią się do osiągnięcia GES, w innych - doprowadzą do zwiększenia wiedzy i świadomości, aby w kolejnym cyklu planistycznym zaproponować możliwie najbardziej skutecznie działania.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			monitorowania środowiska morskiego oraz korzystania z najlepszych doświadczeń w celu identyfikacji realnej skali oddziaływań na środowisko wód morskich.		
65	Pismo urzędowe/ elektronicznie	Fundacja na Rzecz Energetyki Zrównoważonej	<p>Zdaniem FNEZ, w dokumencie należy uwzględnić w większym stopniu rolę energetyki niskoemisyjnej w ochronie środowiska morskiego. W dziale 4 rozdziału 3.5 Eutrofizacja: Aktualne wdrażanie, już zaplanowane i proponowane nowe działania niezbędne do osiągnięcia GES w zakresie eutrofizacji, wskazano, iż „znaczący spadek ładunku biogenów wprowadzanych z Polski do Bałtyku to rezultat szeregu podjętych działań ochronnych, a także przemian gospodarczych”. Wśród nich wymienienia się m.in.: „redukcję emisji tlenków azotu zanieczyszczeń do powietrza o 38% w okresie 1990-2013 (GUS, 2016, IOŚ-BIP, 2015), a w efekcie proporcjonalny spadek depozycji azotanów z opadem atmosferycznym; za redukcję odpowiedzialna jest przede wszystkim energetyka zawodowa, przemysł i gospodarka komunalna”. W tym zakresie zasadnym byłoby podkreślenie znaczenia energetyki niskoemisyjnej w działaniach zmierzających do redukcji emisji, które to źródła zastępując energetykę konwencjonalną, przyczyniają się do uzyskania zmniejszenia zanieczyszczeń do powietrza.</p> <p>W dokumencie, który ma strategiczny charakter i jest silnie skorelowany z polityką energetyczną</p>	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Wprowadzono w rozdziale 9 zapisy, zwracające uwagę na niekorzystny wpływ ocieplenia klimatu na natężenie objawów eutrofizacji oraz na bioróżnorodność i podkreślając w tym kontekście znaczenie redukcji emisji gazów cieplarnianych, również poprzez rozwój energetyki wiatrowej na morzu.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			Polski, zbyt mało miejsca poświęcono pozytywnemu wpływowi morskich farm wiatrowych na ochronę atmosfery i zmniejszenie redukcji emisji gazów cieplarnianych. Prawidłowa ocena oddziaływania na środowisko powinna zawierać pogłębioną analizę tego zjawiska, którego perspektywa oddania nawet 6 GW mocy w źródłach odnawialnych na morzu do roku 2030, w sposób istotny przyczyni się nie tylko do wypełnienia celów krajowych dla Polski w zakresie OZE, ale będzie miało ewidentny wymiar środowiskowy związany z ograniczaniem emisji poprzez rozwój nieemisyjnych źródeł odnawialnych.		
66	Pismo urzędowe/ elektronicznie	Fundacja na Rzecz Energetyki Zrównoważonej	Uwaga dotyczy Cechy 11 dokumentu KPOWM Poprawna identyfikacja działań z uwzględnieniem celów środowiskowych w kontekście rozwoju morskiej energetyki wiatrowej, opierać się powinna na krajowych i zagranicznych doświadczeniach oraz wynikach symulacji i badań środowiskowych. W przedmiotowym dokumencie w rozdziale 3.11 Hałas podwodny w dziale 4: Aktualne wdrażanie już zaplanowane i proponowane nowe działania niezbędne do osiągnięcia GES w zakresie hałasu podwodnego, wskazano, iż cel środowiskowy C11 – hałas podwodny, wywołany przez prace instalacyjne morskich elektrowni wiatrowych, analizowany jest wyłącznie w odniesieniu do fizjologicznych	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Wprowadzono zmiany w tekście w dziale 4 Karty Cechy 11. Jednak należy wziąć pod uwagę fakt, iż wskaźnika 11.1 nie dotyczy tylko hałasu generowanego podczas palowania, ale także innych działań, które nie są ograniczone. Ponadto wciąż też nie wiadomo, czy środki łagodzące hałas impulsywny będą realizowane w przypadku pierwszych morskich farm wiatrowych w Polsce.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieź zespołu KPOWM)
			<p>skutków, przy pominięciu skutków behawioralnych. Jak wynika z treści raportów o oddziaływaniu na środowisko, sporządzonych dla pierwszych projektów morskich farm wiatrowych, dla których obecnie prowadzone są procedury w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (m. in.: www.baltyk3.pl), ocena hałasu generowanego podczas palowania (faza instalacyjna fundamentów pod morskie turbiny wiatrowe) została wykonana przy uwzględnieniu zarówno skutków fizjologicznych (wzrost śmiertelności, uszkodzenia słuchu), jak również skutków behawioralnych (zmiany siedliska, płoszenie). Podkreślenia wymaga fakt, iż w celu minimalizacji negatywnego oddziaływań podczas procesu budowy MFW z powodzeniem stosowane są rozwiązania ograniczające oddziaływania hałasu podwodnego, zarówno te mogące powodować uszkodzenia aparatów słuchu ssaków morskich, jak i efekt wypłaszania czy efekt bariery. Takie działania zostały zalecone w pierwszych procedurach ocen oddziaływania na środowisko dla tego typu przedsięwzięć, niwelując tym samym zagrożenie znaczących oddziaływań hałasowych na środowisko morskie.</p> <p>W tym też kontekście, w zakresie Programu działań z uwzględnieniem celów środowiskowych do punktu 3.11 Hałas podwodny, nie jest zasadnym odnoszenie się do „znaczącego hałasu” związanego z konstrukcją MFW („zakładając rozwój</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>energetyki wiatrowej w polskich obszarach morskich, poziomy hałas związane z etapem konstrukcji spowodują znaczący, ale krótkotrwały wzrost istniejących poziomów hałasu"). Ocena potencjalnego oddziaływania powinna być każdorazowo przedmiotem oceny oddziaływania na środowisko, gdyż niektóre sposoby fundamentowania nie są w ogóle źródłem istotnych oddziaływań hałasowych. Nie można także odgórnie przyjmować znaczącego wzrostu hałasu, gdyż np. w sytuacji gdy MFW jest budowana w środowisku już obciążonym innym hałasem, np. innych prac konstrukcyjnych, hałas związany z realizacją MFW stanie się jedynie elementem tła.</p> <p>Powołując się na wyniki międzynarodowych badań dotyczących istniejących inwestycji morskich farm wiatrowych, w literaturze zagranicznej znaleźć można wiele przykładów pozytywnych aspektów związanych z budową i eksploatacją morskich turbin wiatrowych. W ujęciu środowiskowym, obejmującym potencjalne oddziaływanie na roślinność i zwierzęta, wymienić tu należy przede wszystkim pojawienie się efektu sztucznej rafy, jak również wykorzystanie podwodnych elementów inwestycji (fundamentów) przez organizmy wodne jako schronienie. Pozytywnym aspektem jest także możliwy wzrost populacji organizmów morskich w sąsiedztwie inwestycji.</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
67	Pismo urzędowe/ elektronicznie	Fundacja na Rzecz Energetyki Zrównoważonej	FNEZ pragnie uprzejmie zwrócić także uwagę na pewne nieścisłości o charakterze rzeczowym, które znaleźć można w załączniku 2 – Analiza kosztów – korzyści (CBA). W rozdziale 2.5.1 Energetyka wiatrowa – Stan morskiej energetyki wiatrowej, doprecyzowania wymaga informacja dotycząca liczby wydanych pozwoleń na wznoszenie i wykorzystywanie sztucznych wysp. Zgodnie z danymi uzyskanymi z Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju na dzień 03.12.2015 r. obowiązywało 13 pozwoleń, z czego 9 zostało opłaconych	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zgodnie z sugestiami fundacji uzupełniono tekst załącznika nr 2 Analiza kosztów i korzyści o stosowne informacje, co czyni go bardziej aktualnym. Poprawiono również wskazane omyłki pisarskie oraz uaktualniono podaną ilość wydanych i obowiązujących pozwoleń na wznoszenie i wykorzystywanie sztucznych wysp konstrukcji i urządzeń w polskich obszarach morskich dla morskich farm wiatrowych.
68	Pismo urzędowe/ elektronicznie	Fundacja na Rzecz Energetyki Zrównoważonej	Uwaga do Załącznika nr 2 dokumentu KPOWM Uaktualnienia wymaga także informacja o bieżącym stanie morskiej energetyki wiatrowej. W tym zakresie FNEZ sugeruje powołanie się na powszechnie dostępne dane statystyczne na koniec 2015 r. Z uwagi na dynamiczny rozwój sektora morskiej energetyki wiatrowej w Europie i na świecie, dane z 2013 r. nie oddają rzeczywistej wielkości sektora. Kwestia ta wymaga zaktualizowania. W przeciwnym razie analizowany dokument znacząco odbiegać będzie swoją treścią od obecnego stanu sektora tak silnie skorelowanego z wodami morskimi. Zgodnie ze statystykami na koniec 2015 r., w Europie zainstalowanych zostało 3,034 GW nowej mocy w morskich farmach wiatrowych, co dało łączną moc sektora wynoszącą 11 GW	Zespół projektu KPOWM	Uwaga nieuwzględniona Prognozy opisane w tekście załącznika nr 2, dotyczące mocy zainstalowanej morskiej energetyki wiatrowej w roku 2025 pochodzą z raportu Ernst & Young pt. „Morska energetyka wiatrowa – analiza korzyści dla polskiej gospodarki oraz uwarunkowań rozwoju” i jako takie pozostają niezmiennione. Sugerowana zmiana treści scenariusza business as usual (rozdział 2.5 pkt 2 załącznika 2) dla sektora morskiej energetyki wiatrowej jest niezasadna.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieź zespołu KPOWM)
69	Pismo urzędowe/elektronicznie	Fundacja na Rzecz Energetyki Zrównoważonej	Uwaga do Załącznika nr 2 dokumentu KPOWM Pragniemy także zauważyć, iż przywoływany w rozdziale 2.5.2. Energetyka wiatrowa – Scenariusz business as usual, dokument pt. „Program rozwoju morskiej energetyki i przemysłu morskigo w Polsce” (dalej: Program) został opracowany przez Fundację na rzecz Energetyki Zrównoważonej (FNEZ) , nie zaś, jak zostało to błędnie przedstawione, „Fundacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju” co jest zapewne omyłką pisarską	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona. Zdanie zostało zmienione zgodnie z zgłoszoną uwagą.
70	Pismo urzędowe/elektronicznie	Fundacja na Rzecz Energetyki Zrównoważonej	Uwaga dot. Załącznika nr 2 dokumentu KPOWM Kolejna nieścisłość to wskazana w tym samym rozdziale informacja, iż w perspektywie do 2025 r. możliwy jest rozwój inwestycji wiatrowych do 3,5 GW mocy. We wspomnianym Programie autorstwa FNEZ przedstawiono inną perspektywę, tj.: „[zainstalowania] 6 GW mocy w morskich farmach wiatrowych do roku 2030, z czego 1 GW w roku 2020, a kolejne 2 GW do roku 2025.” ¹ Stąd też, zasadnym jest posługiwanie się taką właśnie perspektywą: 6 GW mocy zainstalowanej w morskich farmach wiatrowych do roku 2030, przy założeniu 1 GW w roku 2020 oraz kolejnych 2 GW do roku 2025.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Krajowy Program Ochrony Wód Morskich jest dokumentem strategicznym, którego perspektywa odniesienia to rok 2020, w którym powstanie Strategia Morska na kolejny cykl planistyczny. Dlatego też wprowadzenie niektórych sugestii zawartych w piśmie nie jest zasadne – np. uzupełnienie o wpływ realizacji wariantu polegającego na budowie elektrowni jądrowej na środowisko morskie. Biorąc pod uwagę perspektywę czasową dokumentu, nie jest zasadne również szersze opisywanie wpływu sektora morskiej energetyki wiatrowej nawet w kontekście potencjalnej instalacji 6 GW mocy (do roku 2030). Trzeba zwrócić uwagę, że przedstawiciele sektora sami wskazują na możliwość instalacji morskich farm wiatrowych w niewielkiej ilości do roku 2020, a dodatkowo aktualnie wydane warunki

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
					przyłączenia do sieci dla farm wiatrowych dotyczą perspektywy po 2020 roku (patrz rozdział 2.5 pkt 2 Załącznika nr 2 Analiza kosztów i korzyści). Zmieniono zgodnie z uwagą przewidywaną moc w morskich farmach wiatrowych na 3 GW w 2025r.
71	Pismo urzędowe/ elektronicznie	Fundacja na Rzecz Energetyki Zrównoważonej	Zdaniem FNEZ przedmiotowy dokument wymaga uzupełnienia o wpływ realizacji wariantu polegającego na budowie elektrowni jądrowej na wody Morza Bałtyckiego oraz na środowisko morskie. Zgodnie z treścią Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia (KIP) dla pierwszej polskiej elektrowni jądrowej, chłodzenie, dla jednego z rozważanych obecnie wariantów lokalizacyjnych (Lubiatowo-Kopalino), odbywało się będzie z wykorzystaniem otwartego układu chłodzenia (OCS), co spowoduje istotne oddziaływanie wód podgrzanych na ekosystem morski na znaczącej przestrzeni. Budowa elektrowni jądrowej w linii brzegowej Morza Bałtyckiego będzie także powodować wiele oddziaływań na pas przybrzeżny, których skutki dla ekosystemu morskiego należy zbadać w prognozie oddziaływania na środowisko. Należy także uwzględnić pozytywne oddziaływania w postaci redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery, związanej z utworzeniem tak dużego (do 3750 MW) niskoemisyjnego źródła energii	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Uwaga nie została uwzględniona, gdyż elementy te zostały uwzględnione w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu KPOWM, zgodnie z jej zakresem i przeznaczeniem.</p> <p>Budowa pierwszej w Polsce elektrowni jądrowej nie jest przedmiotem KPOWM - nie wynika z działań proponowanych w tym programie. Ponadto należy podkreślić, iż brak ujęcia elektrowni jądrowej w KPOWM wynika z braku bezpośredniego oddziaływania na osiągnięcie celów środowiskowych wód morskich.</p> <p>Inwestycja ta jest planowana do realizacji przez spółkę PGE EJ1 i wynika z takich dokumentów strategicznych jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Program Polskiej Energetyki Jądrowej • Polityka energetyczna Polski do 2030 roku, • Projekt Polityki energetycznej Polski do 2050 roku. <p>Inwestycja ta została uwzględniona w prognozie oddziaływania na środowisko projektu KPOWM, w ramach analizy przyszłych presji na środowisko morskie (rozdział 6 „Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu KPOWM -</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
					<p>presje”). Konieczność uwzględnienia informacji zawartych w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem dokumentu (...) wynika zarówno z obowiązującego prawa, jak i z opinii GDOŚ dotyczącej zakresu prognozy.</p> <p>Inwestycja polegająca na budowie elektrowni jądrowej niewątpliwie może stanowić poważne źródło różnych oddziaływań na środowisko morskie z jednej strony i z drugiej strony jej realizacja przyczyni się ograniczania emisji CO₂ i tym samym wypełniania podjętych przez Polskę zobowiązań dotyczących pakietu klimatycznego.</p> <p>Z uwagi na stan zaawansowania przygotowania inwestycji dot. budowy elektrowni jądrowej, w oparciu o informacje uzyskane bezpośrednio od inwestora - PGE EJ1, przyjęto, że jej realizacja nie zostanie rozpoczęta do 2020 roku, czyli w terminie, w którym będą wdrażane działania techniczne wynikające z KPOWM. Tym samym w prognozie do projektu KPOWM oceniono, że może mieć ona wpływ na środowisko morskie (jako przyszła presja), jednakże nie w kontekście potencjalnej kumulacji oddziaływań wynikających z działań zaproponowanych do realizacji w projekcie KPOWM do 2020 roku. Tym samym, skumulowany wpływ budowy EJ na możliwość osiągnięcia lub utrzymania dobrego stanu środowiska wód morskich (GES), może zostać oceniony w kolejnym cyklu planistycznym, po roku 2020 - jeśli projekt ten będzie nadal realizowany do tego czasu i będzie istniała realna możliwość, że jego</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieź zespołu KPOWM)
					<p>budowa zostanie rozpoczęta do 2026 r.</p> <p>Potencjalne oddziaływanie tej inwestycji było już przedmiotem oceny strategicznej na etapie opracowywania Programu Polskiej Energetyki Jądrowej, na co autorzy prognozy zwrócili uwagę w rozdziale 9 na stronie 173 prognozy. Program Polskiej Energetyki Jądrowej jest dokumentem strategicznym poświęconym tylko planowanej budowie elektrowni jądrowej w Polsce. Dlatego też, analizy przeprowadzone w ramach oceny strategicznej do tego programu wykonane są na znacznie bardziej szczegółowym poziomie, niż w jakimkolwiek innym dokumencie strategicznym szczebla krajowego – nawet dotyczącym sektora energetycznego – jak wymienione powyżej. Tym bardziej więc nie mogą być one wykonane w prognozie do projektu KPOWM, w którym przewidziane działania nie są związane z rozwojem sektora energetycznego lecz z ochroną wód morskich.</p> <p>Aktualnie dla inwestycji polegającej na budowie pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce złożono do GDOŚ wnioski o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (DŚU), do którego załącznikiem była Karta Informacyjna Przedsięwzięcia, która we wrześniu 2015 r. obejmowała trzy potencjalne lokalizacje: Żarnowiec, Choczewo i Lubiatowo-Kopalino. Następnie PGE EJ1 wycofało się z lokalizacji w Choczewie, zmieniając formalnie wniosek o wydanie DŚU. Tym samym inwestycja ta jest na początku procesu jej przygotowywania.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieź zespołu KPOWM)
					<p>Zwracamy uwagę, że zamknięty system chłodzenia także będzie oddziaływał na wody morskie (w przypadku wybrania lokalizacji nadmorskiej), więc z merytorycznego punktu widzenia nie ma powodu, aby ograniczać się do analizy oddziaływania tylko otwartego systemu chłodzenia (OCS), co sugeruje pismo FNEZ. Jednakże inwestycja ta nie jest przedmiotem KPOWM i w związku z tym w prognozie do projektu KPOWM będzie mogła być przeanalizowana tylko pod kątem jej wpływu skumulowanego na osiągnięcie lub utrzymanie GES.</p> <p>Biorąc pod uwagę powyższe, przeprowadzone w ramach prognozy do KPOWM analizy presji i zasygnalizowanie problemu związanego z potencjalnymi skutkami w środowisku morskim, jakie mogą zaistnieć wraz z budową i eksploatacją elektrowni jądrowej po wdrożeniu KPOWM, czyli po 2020 roku, są uzasadnione prawnie i merytorycznie i wystarczające na tym etapie przygotowania EJ.</p>
72	Elektronicznie / pismo urzędowe	UM Szczecin	Na stronach 38 i 62 w zapisie "Plany zadań ochronnych obszarów Natura 2000, zadania ochronne parków narodowych" - należy dopisać „plany ochrony dla obszarów Natura 2000”, bowiem w stosunku do obszarów morskich zgodnie z art. 28 ust. 11 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody, planu zadań ochronnych nie sporządza się dla obszaru Natura 2000 lub jego części znajdującego się w obszarach morskich. W wymienionym przypadku sporządza się tylko plany ochrony.	Zespół projektu KPOWM 06.04.2016	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
73	Elektronicznie /pismo urzędowe	UM Szczecin	<p>Podany poniżej fragment znajdujący się na stronie 125, należałoby skorygować</p> <p>„Dla indywidualnych przedsięwzięć inwestycyjnych powodujących trwale zmiany warunków hydrograficznych należy zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko uzyskać Decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, którą wydaje regionalny dyrektor ochrony środowiska (lub w niektórych przypadkach Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska). Podstawą Decyzji jest Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, który zawiera m.in. określenie przewidywanego oddziaływania na środowisko analizowanych wariantów przedsięwzięcia. W kontekście zachowania GES dla Cechy 7 oznacza to, że organ wydający Decyzję zobowiązany jest do analizy zakresu trwałych zmian warunków hydrograficznych inwestycji oraz ich wpływu na ekosystemy morskie.”</p> <p>Są w nim podane błędne informacje. Dla przedsięwzięć inwestycyjnych nie tylko tych trwale lub nietrwale powodujących zmiany warunków hydrologicznych jest wymagane uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Koniecznym warunkiem, jaki musi być spełniony jest wymienienie tego typu przedsięwzięcia w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r., w sprawie</p>	Zespół projektu KPOWM 06.04.2016	Uwaga uwzględniona Informacja została zweryfikowana i skorygowana w dokumencie.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71). Organem wydającym decyzję jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska (dla przedsięwzięć realizowanych na obszarach morskich), a także wójt, burmistrz lub prezydent miasta. Podstawą wydania Decyzji nie zawsze jest raport. Niejednokrotnie są tu przedsięwzięcia realizowane tylko na podstawie Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia.		
74	Elektronicznie /pismo urzędowe	UM Szczecin	W Załączniku nr 1 pn.: „Podsumowanie istniejących działań przyczyniających się do osiągnięcia dobrego stanu środowiska morskiego, wynikających z aktów prawnych oraz dokumentów programowych i planistycznych”, często pojawia zapis "Program ochrony brzegów morskich 2015". Prawidłowy zapis powinien brzmieć "Program ochrony brzegów morskich na lata 2004-2023".	Zespół projektu KPOWM 06.04.2016	Uwaga nieuwzględniona. Pełna oficjalna nazwa odnośnego dokumentu nie zawiera dat, natomiast w tekście omówiono Program ochrony brzegów morskich w kształcie po zmianach wprowadzonych w roku 2015.
75	Elektronicznie /pismo urzędowe	Urząd Morski w Szczecinie	W opracowaniu „Załącznik-1-Istniejące-działania2”, znajdują się błędne zapisy odnośnie programu ochrony brzegów morskich. Powinno być zapisane, że jednostką wydającą program jest minister właściwy ds. gospodarki morskiej. Poza tym program ten został ustanowiony ustawą z dnia 28 marca 2003 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program ochrony brzegów morskich” (Dz. U. z 2003 r., nr 67, poz. 621). Zmieniony został ustawą z dnia 25 września 2015 r. i zmianie ustawy o	Zespół projektu KPOWM 06.04.2016	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			ustanowieniu programu wieloletniego "Program ochrony brzegów morskich" (Dz. U. z 2015 r., poz. 1700). Nieprawdą, jest, że program został przyjęty 1 października 2015 r., bo obowiązywał już od 2003 r.		
76	Elektronicznie /pismo urzędowe	Urząd Morski w Szczecinie	<p>W odniesieniu do działań przypisanych dla cechy 10 – „Odpady w środowisku morskim”, pragniemy zwrócić uwagę na nieścisłości w niektórych zapisach dotyczących tych działań.</p> <ul style="list-style-type: none"> W dziale 4 (str.150) – „Aktualnie wdrażane, już zaplanowane i proponowane nowe działania niezbędne do osiągnięcia GES w zakresie odpadów w środowisku morskim”, część B – „Odpady ze statków” stwierdzono, że instytucją odpowiadającą za działanie zatytułowane „Opłaty za odbiór odpadów ze statków „jest dyrektor urzędu morskiego. Ustalanie wysokości i sposobu pobierania opłat za odbiór odpadów ze statków reguluje art. 10 ustawy z dnia 12 września 2002r. o portowych urządzeniach do odbioru odpadów oraz pozostałości ładunkowych ze statków (Dz. U. z 2002 r. Nr 166, poz. 1361 ze zm.). Określono tam, że statki wnoszą, opłatę za odbiór odpadów ze statków, zwaną dalej „opłatą, stanowiącą część opłaty tonażowej, a odbiór dodatkowych ilości odpadów ze statków nie objętych opłatą tonażową następuje za opłatą dodatkową. Wysokość opłat 	Zespół projektu KPOWM 06.04.2016	<p>Uwaga uwzględniona</p> <ul style="list-style-type: none"> Zmieniono w całym dokumencie zapis dotyczący instytucji odpowiadającej za działanie "Opłaty za odbiór odpadów ze statków". <p>Było: u.p.u.o. w zw. z u.p.p. / dyrektor urzędu morskiego</p> <p>Jest: zarządzający portem lub przystanią morską</p> <ul style="list-style-type: none"> Zmieniono w całym dokumencie zapis dotyczący instytucji odpowiadającej za działanie "Sprawowanie nadzoru nad prawidłowym funkcjonowaniem portowych urządzeń do odbioru odpadów oraz pozostałości ładunkowych ze statków". <p>Było: Minister właściwy ds. gospodarki morskiej/ Urzędy Morskie.</p> <p>Jest: Minister właściwy ds. gospodarki morskiej za pośrednictwem dyrektorów właściwych Urzędów</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>dodatkowych za odbiór odpadów ze statku ustala podmiot zarządzający portem lub przystanią morską. Ponadto należy zauważyć, że wymienione opłaty są wnoszone przez statek na rzecz podmiotu zarządzającego portem lub przystanią, morską. Należy podkreślić, że dyrektor urzędu morskiego jest zarządzającym jedynie w portach lub przystaniach morskich, dla których nie wyznaczono podmiotu zarządzającego. W związku z powyższym, należy zmienić zapis dotyczący instytucji odpowiadającej za działanie „Opłaty za odbiór odpadów ze statków”, na zarządzający portem lub przystanią morską.</p> <ul style="list-style-type: none"> W tym samym dziale KPOWM na str. 152 podano informację, że „Sprawowanie nadzoru nad prawidłowym funkcjonowaniem portowych urządzeń do odbioru odpadów oraz pozostałości ładunkowych ze statków, jest przewidywane, jako działanie nowe (planowane, ale jeszcze nie uzgodnione). W zakresie tego działania ma być opiniowanie planów gospodarowania odpadami i pozostałościami ładunkowymi ze statków, nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem urządzeń odbiorczych w portach i przystaniach, nadzór i 		<p>Morskich.</p> <p>Działanie pod nazwą "Sprawowanie nadzoru nad prawidłowym funkcjonowaniem portowych urządzeń do odbioru odpadów oraz pozostałości ładunkowych ze statków" będzie polegało na prowadzeniu <u>dodatkowych</u> kontroli w tym zakresie. Z tego powodu uznano je za działanie nowe planowane, ale jeszcze nie uzgodnione.</p> <ul style="list-style-type: none"> Zmieniono w całym dokumencie zapis dotyczący instytucji odpowiadającej za działanie "Znakowanie sieci rybackich - zapobieganie powstawaniu sieci widm". <p>Było: Urzędy Morskie</p> <p>Jest: Inspektoraty Rybołówstwa Morskiego</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>kontrole zdawania odpadów przez statki, wydawanie statkom zwolnień ze zdawania odpadów w poszczególnych portach. Instytucjami odpowiedzialnymi za wdrożenie tego działania mają być Minister właściwy ds. gospodarki morskiej i Urzędy Morskie. Pragniemy zauważyć, że na mocy art. 12 wymienionej powyżej ustawy nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy sprawuje minister właściwy do spraw gospodarki morskiej za pośrednictwem dyrektorów właściwych urzędów morskich. Ponadto określono tam, że inne organy administracji publicznej sprawują nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy w zakresie i trybie określonym odrębnymi przepisami. Przywołana ustawa weszła w życie 1 stycznia 2003r. i jest w pełni od tego czasu stosowana. W związku z tym trudno uznać „Sprawowanie nadzoru nad prawidłowym funkcjonowaniem portowych urządzeń do odbioru odpadów oraz pozostałości ładunkowych ze statków” za działanie nowe (planowane, ale jeszcze nieuzgodnione).</p> <ul style="list-style-type: none"> W wymienionym powyżej dziale KPOWM na str. 152 określono Urzędy Morskie, jako instytucje odpowiedzialne za wdrożenie nowego działania, polegającego na „Znakowaniu sieci 		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
			rybackich - zapobieganie powstawaniu sieci widm". Wydaje się, że z racji wykonywanych zadań bardziej odpowiednimi do wdrożenia tego działania byłiby okręgowi inspektorzy rybołówstwa morskiego, którzy z racji wykonywanych zadań prowadzą kontrolę narzędzi połowowych i określają sposób ich oznakowania (art. 109 ust.1 pkt 3 i art. 11 pkt 3d ustawy z dnia 19 grudnia 2014r. o rybołówstwie morskim (Dz.U. z 2015r., poz. 222)).		
77	Elektronicznie /pismo urzędowe	Urząd Morski w Szczecinie	Wydaje się słuszne, aby w działaniu polegającym na rozwoju infrastruktury portowej służącej dostarczaniu energii elektrycznej z nabrzeża na statki uwzględnić konieczność podjęcia działań na forum międzynarodowym, zmierzających do standaryzacji parametrów energii elektrycznej stosowanej na statkach. Dotyczy to w szczególności częstotliwości i napięcia prądu. Należy zauważyć, że konieczność stosowania bardzo kosztownych urządzeń służących do przekształcania energii elektrycznej dostarczanej na statki, przy uwzględnieniu ilości energii niezbędnej dla funkcjonowania statku, często powoduje nieopłacalność takiego rozwiązania	Zespół projektu KPOWM 06.04.2016	Uwaga uwzględniona Sposób wdrażania został rozszerzony i brzmi: Opracowanie analizy w zakresie opłacalności budowy infrastruktury w tym zakresie. Budowa lub przystosowanie infrastruktury portowej oraz przystosowanie statków. Konieczność podjęcia działań na forum międzynarodowym, zmierzających do standaryzacji parametrów energii elektrycznej stosowanej na statkach, w szczególności częstotliwości i napięcia prądu.
78	Elektronicznie /pismo urzędowe	Urząd Morski w Szczecinie	Istotnym byłoby uwzględnienie w zakresie działań niezbędnych do osiągnięcia GES, dotyczących substancji zanieczyszczających istniejącego od 2005 r. „Krajowego planu	Zespół projektu KPOWM 06.04.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Do dokumentu został włączony Krajowy plan zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu oraz

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu" oraz istniejących w poszczególnych portach planów zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń wód portowych. Pragniemy zwrócić uwagę, że stan wód portowych może m. in. wpływać na poziom zanieczyszczeń urobku zatapianego w morzu.		istniejące w poszczególnych <u>głównych</u> portach plany zwalczania zanieczyszczeń wód portowych: Gdańsk, Gdynia, Szczecin i Świnoujście. Analizą poddano także Plany dla portów Darłowo i Kołobrzeg. W trakcie pozyskiwania są dokumenty dla portów: Hel, Elbląg, Władysławowo, Ustka i Łeba. W przypadku uzyskania wszystkich dokumentów, plany dla mniejszych portów zostaną również uwzględnione w KPOWM.
79	Elektronicznie /pismo urzędowe	Dyrektor Urzędu Morskiego w Szczecinie	Należałoby naszym zdaniem rozważyć, czy ważnym działaniem, które nie zostało wymienione, a które mogłoby wnieść znaczący wkład w ocenę środowiska i ewentualne zastosowanie właściwych środków ochronnych, byłby monitoring zidentyfikowanych w polskich obszarach morskich miejsc zatopienia amunicji, w tym bojowych środków trujących.	Zespół projektu KPOWM 06.04.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Rekomendację w zakresie rozszerzenie i prowadzenia monitoringu o obszary z zidentyfikowanymi miejscami zatopionej amunicji, wprowadzono do treści karty C8.
80	Elektronicznie /pismo urzędowe	Główny Dyrektor Ochrony Środowiska	Dot. dokumentu KPOWM. Zalecane jest uwzględnienie w ostatecznej treści Programu następującej uwagi: We fragmencie odnoszącym się do art. 14 RDSM, w którym opisano przesłanki uzasadniające nieosiągnięcie celów środowiskowych, powołano się również na „modyfikacje lub zmiany fizycznych właściwości wód morskich spowodowane przez działania podjęte z ważnych względów interesu	Zespół projektu KPOWM 13.04.2016	Uwaga uwzględniona Zapis zostanie preredagowany.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			publicznego, które zostały uznane za istotniejsze niż negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym oddziaływanie transgraniczne" (art. 14 ust. 1 pkt d w. dyrektywy). Jako przykłady inwestycji stanowiących wyjątek, o którym mowa w w. przepisie, podano: „realizowane lub planowane d realizacji budowy lub rozbudowy portów, farmy wiatrowej, rurociągu, działania ochronne na brzegu morskim" (str. 166). W opinii GDOŚ nie powinno się wskazywać w Programie w takim kontekście konkretnych typów przedsięwzięć, ponieważ bez właściwej oceny nie można stwierdzić a priori, że realizacja wszystkich inwestycji danego typu będzie uzasadniona ważnymi względami interesu publicznego, które przeważają nad koniecznością osiągnięcia celów środowiskowych.		
81	Elektronicznie /pismo urzędowe	Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska	<p>Dok. KPOWM. Zalecane jest uwzględnienie w ostatecznej treści Programu następującej uwagi: Podany na str. 18 link do Programu monitoringu wód morskich:</p> <p>http://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/pms/monitoring_wod/Program_Monitoringu_Wod_Morskich.pdf</p> <p>odsyła do wersji tego dokumentu z marca 2014 r. W Programie powinno znaleźć się odesłanie do wersji dokumentu uwzględniającej uwagi zgłoszone w ramach konsultacji społecznych, tj.</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>13.04.2016</p>	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			wersji z lipca 2014 r., znajdującej się pod linkiem: http://www.gios.gov.pl/bip/zalaczniki/konsultacje_spoleczne/folder_D/program_monitoringu_wod_morskich_po_konsultacjach_spolecznych%282%29.pdf .		
82	Pismo Urzędowe/ elektronicznie	Urząd Morski w Gdyni	W odniesieniu do kart działań (załącznik nr 3 do KPOWM) Działanie 501_KTM20_4 - Ustanowienie ograniczeń dla stosowania określonych narzędzi połowowych w planie zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich w przypadku konieczności ochrony cennych i zagrożonych morskich biotopów Jako jednostkę odpowiedzialną za wdrożenie działania wskazano Ministra właściwego ds. gospodarki morskiej / Urzędy Morskie. Należy w pełni określić zakres właściwości jednostek odpowiedzialnych za wdrożenie działania. Proponuje się wskazać ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej i właściwego do spraw rybołówstwa / właściwy dyrektor urzędu morskiego. Treść rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rybołówstwa będzie uwzględniana w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, opracowywanego przez dyrektora urzędu morskiego i przyjmowanego przez ministra właściwego ds. gospodarki morskiej.	Zespół projektu KPOWM 19.04.2016	Uwaga uwzględniona Jednostki odpowiedzialne to: Minister właściwy ds. gospodarki morskiej/Minister właściwy ds. rybołówstwa/Urzędy Morskie.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
83	Pismo urzędowe/elektronicznie	Urząd Morski w Gdyni	W odniesieniu do kart działań (załącznik nr 3 do KPOWM) Działanie 6_D1_KTM38_2 - ' Ustanowienie stref wyłączonych z zagospodarowania w planie zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich. Zakres rzeczowy działania to „wyłączenie z zagospodarowania stref istotnych z punktu widzenia zachowania gatunków objętych wskaźnikiem bądź siedlisk innych przyrodniczo”. Zdaniem Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni w planach zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich mogą znaleźć się jedynie zapisy odnośnie wyłączenia danych akwenów spod możliwości uprawiania tych działalności, które negatywnie wpływają na „gatunki objęte wskaźnikiem bądź siedliska cenne przyrodniczo”.	Zespół Projektu KPOWM 19.04.2016	Uwaga nieuwzględniona Zgodnie z art. 37a ust. 2 pkt. 2 ustawy o obszarach morskich.... <i>Plany zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej rozstrzygają o zakazach lub ograniczeniach korzystania z obszarów morskich z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody.</i> Przepis ten nie precyzuje przesłanek, na podstawie których podejmuje się decyzje o jego konkretnych zapisach w tym zakresie - ich ostateczna postać wynikać będzie z metodyki przyjętej przy opracowywaniu Planu, wyników SOOŚ, itd. Wprowadzone w karcie działania ograniczenie zakresu tego generalnego zakazu do stref istotnych z punktu widzenia zachowania gatunków i siedlisk, do których odnosi się KPOWM podyktowane jest zakresem przedmiotowym Programu, który z założenia jest dokumentem programowym, a więc jedynie wyznaczającym ramy dla realizacji dalszych dokumentów związanych ze środowiskiem wód morskich, w tym Planu zagospodarowania. W związku z powyższym, w opinii wykonawcy analiza konieczności dalszego zawężenia zakazu zagospodarowywania stref wrażliwych powinna odbyć się już na poziomie prac nad samym Planem zagospodarowania.
84	Pismo urzędowe/elektronicznie	Urząd Morski w Gdyni	W odniesieniu do kart działań (załącznik nr 3 do KPOWM) Działanie 7_D1_KTM38_3 - Kontrola zgodności decyzji administracyjnych z zapisami planu zagospodarowania przestrzennego obszarów	Zespół projektu KPOWM 19.04.2016	Uwaga nieuwzględniona Kontrola zgodności decyzji administracyjnych z wymogami ochrony obszarów Natura 2000, a więc zapisami planów ochrony i planów zadań ochronnych

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
			<p>morskich.</p> <p>Zakres rzeczowy działania to „uwzględnienie uwarunkowań środowiskowych wynikających z zapisów planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich przy wydawaniu decyzji administracyjnych związanych z działalnością mogącą mieć wpływ na środowisko morskie”.</p> <p>Zdaniem Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni w działaniu należy odnieść się do planów ochrony obszarów Natura 2000, gdyż głównie w tych dokumentach określone będą uwarunkowania środowiskowe dla danych inwestycji.</p>		<p>obszarów Natura 2000 opiera się przede wszystkim na procedurze oceny oddziaływania na środowisko, która jako odrębny mechanizm ochrony obszarów została omówiona w odrębnie jako działanie istniejące (rozdział 1.2.1 Załącznika 1 do KPOWM oraz dział 4 w kart cech C7 i C11).</p> <p>Działanie 7_D1_KTM38_3 Kontrola zgodności decyzji administracyjnych z zapisami planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich odnosi się przede wszystkim do kontroli decyzji mogących mieć wpływ na elementy środowiska, istotne z punktu widzenia osiągnięcia GES w obrębie cech C1, C3, C4, C6, C7, C11, nie pokrywających się jednocześnie (bezpośrednio) w wymogami odnoszącymi się do obszarów Natura 2000. Dotyczy to w szczególności gatunków nie stanowiących przedmiotów ochrony w obszarach Natura 2000 i/lub nie objętych ochroną gatunkową, a także siedlisk morskich i gatunków objętych ochroną ale występujących w rejonach, gdzie nie powołano obszarów chronionych.</p>
85	Pismo urzędowe/ elektronicznie	Urząd Morski w Gdyni	<p>W odniesieniu do kart działań (załącznik nr 3 do KPOWM)</p> <p>Działanie 18_D5_KTM33_4 - Wprowadzenie na obszarze Morza Bałtyckiego zakazu zrzutu nieoczyszczonych ścieków sanitarnych ze statków pasażerskich. Wyliczona w komentarzach ilość ścieków (11 740 000 l) jest całą ilością ścieków, jaką wytworzą wszyscy pasażerowie promów pasażerskich w skali jednego roku a nie jak podano podczas jednego</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>19.04.2015</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Zredagowano opis korzyści, chodziło o ilość ścieków wyprodukowanych rocznie podczas rejsów promami – 11 740 000 litrów ścieków.</p> <p>W celu zwiększenia przejrzystości skrótów myślowych, jakie wpisano w poprzednim opisie wyliczenia korzyści, dodano obecnie wyjaśnienie: „Nie ma w obecnym stanie prawnym kar za zrzut ścieków ze statków do morza, jednakże wysokość kar</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			rejsu promem. Niezrozumiałe są wyliczenia kwot kar (i oszczędności wynikających z ich niepłacenia po wprowadzeniu zakazu zrzutu) za przekroczenia warunków wprowadzania ścieków do wód lub ziemi. W tej chwili przepisy nie przewidują tego rodzaju kar czy innych opłat za zrzut ścieków sanitarnych ze statków do morza (przy zachowaniu warunków zrzutu dotyczących głównie odległości od lądu zgodnie z MARPOL aneks IV).		ustanowionych w ww. rozporządzeniu za wprowadzanie ścieków do wód można potraktować jako substytut miernika korzyści społecznych z uniknięcia zanieczyszczenia środowiska”.
86	Pismo urzędowe/ elektronicznie	Urząd Morski w Gdyni	W odniesieniu do kart działań (załącznik nr 3 do KPOWM) Działanie 31_DG_KTM27_1 - Wprowadzenie ograniczeń trałowania dennego na obszarach gdzie istnieje konieczność ochrony cennych zbiorowisk organizmów dennych. Zakres rzeczowy działania to: „wprowadzenie zakazu / ograniczeń w planach Zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich...”, a jednostka odpowiedzialna za wdrożenie działania to minister właściwy ds. gospodarki morskiej / Urzędy Morskie. Proponuje się dopisanie ministra właściwego ds. rybołówstwa, który jest właściwy do wydania rozporządzeń w przedmiotowym temacie. Treść tych rozporządzeń będzie musiała zostać następnie uwzględniona w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, opracowywanego przez dyrektora urzędu morskiego i przyjmowanego przez ministra właściwego ds. gospodarki morskiej.	Zespół projektu KPOWM 19.04.2016	Uwaga uwzględniona Wskazano jednostki odpowiedzialne jako: Minister właściwy ds. rybołówstwa/Minister właściwy ds. środowiska

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
87	Pismo urzędowe/elektronicznie	Urząd Morski w Gdyni	<p>W odniesieniu do kart działań (załącznik nr 3 do KPOWM)</p> <p>Działanie X 1_D8_KTM31__7 - Monitoring powietrzny i satelitarny morza pod kątem; wykrywania zanieczyszczeń. Monitoring powietrzny i satelitarny jest działaniem prowadzonym od wielu lat więc nie ma potrzeby jego wdrażania. Zadania te wykonuje na całym polskich obszarach orskich Urząd Morski w Gdyni. Roczny całkowity koszt związany z eksploatacją samolotu patrolowego oscyluje wokół kwoty 1 mln zł. Podane w opisie działania KTM31_7 koszty (1 280000 zł do roku 2020) opierają się na założeniu zakupu i użyciu do celów monitoringu małych dronów. Założenie takie jest niezbędne na samym wstępie, ponieważ nie ma i w perspektywie kilku następnych lat nie będzie możliwości zastosowania bezzałogowych statków powietrznych do tego typu zadań. Powodem tego jest brak przepisów lotniczych regulujących możliwość użycia dronów w ogólnodostępnej przestrzeni powietrznej poza zasięgiem wzroku operatora takiego urządzenia. Poza zasięgiem wzroku operatora drony mogą operować tylko w specjalnie czasowo wydzielonych i zamkniętych dla innych użytkowników strefach. Nie jest jednak możliwe wyznaczenie takiej strefy nad całym patrolowanym obszarem morskim ani szybkie zamknięcie? Takiej strefy w razie pilnej potrzeby. Istniejące ograniczenia wykluczają w tej chwili operacyjne zastosowanie dronów do celów monitoringu.</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>19.04.2016</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Działanie usunięto.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
			Z przeprowadzonego rozeznania wynika, że koszt zakupu jednego urządzenia bezzałogowa o wyposażonego w niezbędne sensory, o parametrach technicznych pozwalających na wykonywanie lotów daleko w morze (zasięg rzędu 150km) wynosi minimum 4 mln zł a nie jak założono 8 tys. zł (pozostają oczywiście wspomniane wyżej problemy natury prawnej możliwości użycia drona).		
88	Pismo urzędowe/ elektroniczne	Urząd Morski w Gdyni	W odniesieniu do kart działań (załącznik nr 3 do KPOWM) Działanie 4I _D10_KTM29_1 - Sprawowanie nadzoru nad prawidłowym funkcjonowaniem portowych urządzeń do odbioru odpadów oraz pozostałości ładunkowych ze statków. Urzędy Morskie w ramach swych zadań ustawowych sprawują wspomniany wyżej nadzór w zakresie określonym w ustawie o zapobieganiu zanieczyszczenia morza przez statki oraz w ustawie portowych urządzeniach do odbioru odpadu oraz pozostałości ładunkowych ze statków.	Zespół projektu KPOWM	Uwaga uwzględniona W zakresie działania rekomenduje się wzmożone kontrole, jako uzupełnienie dotychczasowych działań opartych o zadania ustawowe.
89	Pismo urzędowe/ elektroniczne	Urząd Morski w Gdyni	W odniesieniu do kart działań (załącznik nr 3 do KPOWM) Działanie 5 _D10_KTM29_6 - Dodatkowe sprzątanie plaż. Jako jednostkę odpowiedzialną za wdrażanie działania wskazano m.in. Urzędy Morskie. Jest to niezgodne z obowiązującym stanem prawnym. Zgodnie z ustawą z 13.09.199 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach za utrzymanie	Zespół projektu KPOWM 19.04.2016	Uwaga uwzględniona Jednostki odpowiedzialne to: Właściwy wójt / burmistrz / prezydent miasta. Przewiduje się współpracę z organizacjami pozarządowymi

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowieść zespołu KPOWM)
			czystości i porządku odpowiadają gminy i właściciele nieruchomości. Urzędy Morskie nie są właścicielem nieruchomości. Urzędy Morskie uczestniczą w akcjach sprzątnięcia w ramach posiadanych możliwości sprzętowych, np. wsparcie przy wywożeniu zabranych nieczystości z plaży.		
90	Pismo urzędowe/ elektronicznie	Urząd Morski w Gdyni	W odniesieniu do kart działań (załącznik nr 3 do KPOWM) Działanie 5. D10_KTM29_8 - Znakowanie sieci rybackich – zapobieganie powstawaniu sieci widm. Za jednostkę wskazaną do wdrożenia działania wskazano Urzędy Morskie, w których kompetencjach nie leży znakowanie sieci rybackich. Właściwym jest ewentualnie minister ds. rybołówstwa i ustalone przez niego struktury organizacyjne.	Zespół projektu KPOWM 19.04.2016	Uwaga uwzględniona Jednostki odpowiedzialne to: Okręgowi Inspektorzy Rybołówstwa Morskiego
91	Pismo urzędowe/ elektronicznie	Urząd Morski w Gdyni	Dot. KPOWM Dyrektor Urzędu zwraca uwagę, że na str. 62, 71, 108, 120, 126, 135, 144, 152 KPOWM oraz ' załączniku nr 1 do KPOWM (istniejące działania) podawana jest błędna nazwa opracowania: „Studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego Polskich Obszarów orskich 2015-2021”. Poprawna nazwa opracowania brzmi: „Studium Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego Polskich Obszarów Morskich wraz z analizami przestrzennymi”.	Zespół Projektu KPOWM 19.04.2016	Uwaga uwzględniona Wprowadzono korektę, zgodnie z uwagą.

Uwagi wewnętrzne 2

2 Uwagi wewnętrzne

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
92	Pismo Urzędowe	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, Departament Rybołówstwa	<p>W zakresie działania dotyczącego: Zwiększenie dostępności danych z zakresu przypadkowych połowów chronionych gatunków morskich - wykorzystanie systemu zbierania danych rybackich w ramach zreformowanego unijnego systemu zbioru danych rybackich (Data Collection Framework- DCF), uwzględniającego monitoring przypadkowo złowionych gatunków chronionych. Monitorowanie przyłowu na łodziach rybackich nie objętych monitoringiem połowów rybackich w ramach DCF.</p> <p>Oдноśnie doprecyzowania zakresu rzeczowego zadania: Działanie to jest związane z realizacją przez Polskę – MIR-PIB - Narodowego Programu Zbierania Danych Rybackich (NPZDR) w oparciu o rozporządzenie UE dotyczące zbioru danych rybackich, oraz Wieloletni Program Zbioru Danych tzw. Data Collection Framework - DCF. W chwili obecnej trwają prace nad włączeniem do tego programu również zbioru danych z monitorowania przypadkowych połowów gatunków chronionych (nowe rozporządzenie UE o zbiorze danych rybackich jest obecnie</p>	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>W ramach prac analitycznych nad opracowaniem projektu KPOWM, część zgłoszonych działań została uznana za działania istniejące, bowiem są już umocowane w obecnym stanie prawnym i zatwierdzonych programach.</p> <p>Tak też się stało z tym działaniem, jako że NPZDR jest już od lat realizowany.</p> <p>Po otrzymaniu od Państwa doprecyzowanego zakresu działania, proponujemy dodać je do innego, bliźniaczego działania, które jest ujęte w KPOWM jako działanie nowe, pn. „Zwiększenie dostępności danych z zakresu przypadkowych połowów chronionych gatunków morskich ptaków i ssaków”, nr KTM 20_2. To jest działanie obejmujące modernizację systemu powiadomień SMS w ramach zbioru danych z połowów CMR MRiRW oraz przekazanie armatorom kluczy do oznaczania gatunków ptaków w przyłowie i przeprowadzenia kampanii informacyjnej. Koszt modernizacji systemu powiadomień SMS w ramach zbioru danych z połowów CMR MRiRW - 40 000 PLN, koszt powielenia kluczy do oznaczania ptaków w przyłowie - 8979 PLN. Razem 48 979 zł/rok.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>dyskutowane na forum UE). Oznacza to, że naukowcy prowadzący Narodowy Program Zbioru Danych Rybackich będą dodatkowo monitorować przyłowy gatunków chronionych (w tym najprawdopodobniej ptaków i ssaków morskich). Do tej pory nie było obowiązku monitorowania przyłowu gatunków chronionych w ramach NPZDR.</p> <p>Koszt działania realizowanego przez naukowców to będzie koszt ok. 200-300 tys. PLN (oznacza to koszt dodatkowego monitoringu z udziałem obserwatorów, a także kamer na małych łodziach prowadzących połowy sieciami stawnymi głównie na potrzeby monitoringu przyłowu). Dotyczy to ok. 20 jednostek rybackich gdzie realizowany będzie monitoring przyłowu w ramach NPZDR, oraz ok. 13 pracowników MIR-PIB (naukowych i technicznych) prowadzących monitoring.</p> <p>Korzyścią tego działania będzie uzyskanie danych (które jednak mogą nie być reprezentatywne dla całej floty, ale będą wiarygodne) jakie gatunki i gdzie najczęściej przyławiają się i w jakich narzędziach połowowych. Uzyskanie tych danych będzie możliwe przy stosunkowo niskim koszcie, gdyż przy okazji realizacji programu NPZDR, który i tak jest już realizowany przez wiele lat i jest niezbędny do oszacowania wielkości dostępnych na dany rok kwot połowowych. NPZDR jest refundowany ze środków</p>		<p>Uwaga zostanie uwzględniona poprzez rozbudowanie zakresu ww. działania KTM 20_2 o dodatkowy monitoring z udziałem obserwatorów, a także kamer na 20 małych łodziach, zgodnie z Państwa uwagą. Koszt wdrożenia działania KTM 20_2 zostanie zwiększona o 200 000 zł/rok.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>unijnych. Jakkolwiek obowiązek monitorowania przyłowy jest zapisany w RDSM to jego realizacja jest bardzo trudna, gdyż wymaga współpracy z rybakami (niejako przeciw ich interesom) i do tej pory w żadnym kraju bałtyckim nie było to realizowane w reprezentatywnym zakresie.</p> <p>Chociaż pomysł włączenia monitorowania przyłowy w NPZDR jest dobrym pomysłem, bo uzyskamy przynajmniej orientacyjne dane dotyczące przyłowów, to aby były one naprawdę reprezentatywne, konieczna jest współpraca z rybakami również poza NPZDR. Wymaga to raportowania przez rybaków przypadkowych połowów w dziennikach połowowych, albo w inny sposób (raczej nie zdecydujemy się na zgłaszanie przyłowy przez powiadomienia SMS jak macie Państwo w swoich dokumentach, bo rybacy nie preferują tego sposobu zgłaszania przyłowy). Obecnie w nowej Ustawie o rybołówstwie morskim mamy zapisany obowiązek raportowania w dziennikach połowowych przyłowów ssaków morskich, natomiast nie ma jeszcze obowiązku raportowania przyłowów ptaków morskich i na razie będzie to najprawdopodobniej realizowane na zasadzie dobrowolności, ale jakiś system współpracy z rybakami w celu raportowania przypadkowych połowów gatunków chronionych należałoby rozwinąć w przyszłości – obecnie koszt takiego</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			systemu nie jest znany.		
93	elektroniczne	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Uwaga dotyczy działania KTM37_3, Planu ratowania zwierząt, które ucierpiały w wyniku rozlewów olejowych. Należy uzupełnić źródło finansowania działania.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Źródło finansowania dla działania KTM37_3 zostało uzupełnione.
94	elektroniczne	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W działaniu: Zwiększenie dostępności danych z zakresu przypadkowych połowów chronionych gatunków morskich ptaków i ssaków, D1_KTM 20_2 należy zmienić jednostkę odpowiedzialną za wdrożenie z ministra właściwego ds. gospodarki morskiej na „minister właściwy ds. rybołówstwa, minister właściwy ds. ochrony środowiska”	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Jednostką odpowiedzialną za wdrożenie działania KTM20_2 jest: Minister właściwy ds. rybołówstwa/Minister właściwy ds. środowiska/Okręgowy Inspektorat Rybołówstwa Morskiego Gdynia/Okręgowy Inspektorat Rybołówstwa Morskiego Słupsk/Okręgowy Inspektorat Rybołówstwa Morskiego Szczecin
95	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	Dotyczy działania KTM20_4: 1)W pozycji sposób wdrażania należy zmienić zapis na: Wprowadzenie zakazu do projektu planów zagospodarowania przestrzennego	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Zgodnie z uwagą wprowadzono proponowane zmiany.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Departament Gospodarki Morskiej	<p>polskich obszarów morskich, przyjmowanego w drodze rozporządzenia ministra właściwego ds. gospodarki</p> <p>2) w pozycji Jednostka odpowiedzialna za wdrożenie / kontrolę (jednostka odpowiedzialna za wdrożenie działania oraz jednostka odpowiedzialna za kontrolę / monitoring realizacji działania) należy dopisać do ministra gospodarki wodnej również ministra ds. rybołówstwa (obecnie jest to ta sama osoba, ale perspektywicznie należy operować nazwami wynikającymi z ustawy o działach, wówczas niezależnie od podziału na ministerstwa kompetencje pozostają)</p> <p>3) W pozycji źródło finansowania należy oszacować koszty tego działania, tym bardziej, że jako źródło został wskazany budżet państwa.</p>		
96	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W działaniu KTM_38_2 w pozycji Źródło finansowania należy uzupełnić zapis „budżet państwa” i określić dokładne koszty.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>1. Działanie finansowane będzie z budżetu państwa.</p> <p>Dla działania nie można dokładnie oszacować kosztów, gdyż nie znany jest zakres działania.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
97	elektroniczne	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W działaniu KTM38_3 w pozycji finansowania należy określić koszty wdrożenia działania <i>Kontrola zgodności</i> decyzji ad	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga nieuwzględniona Nie przewiduje się dodatkowych kosztów dla tego działania, z uwagi na jego specyfikę.
98	elektroniczne	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W działaniu KTM34_4: Rodzaj działania niezgodny ze sposobem wdrażania. W sposobie wdrażania wskazano działania o charakterze innym - np. Inwestycyjne	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Wskutek kolejnych uwag i informacji przekazanych przez Ministerstwo, działanie zmieniło swój charakter i jest działaniem studialnym.
99	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W działaniu KTM34_4: W sposobie wdrażania należy szerzej wyjaśnić, na czym ma polegać plan zarządzania procesami porostania?	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Rozszerzono opis działania.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
100	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W działaniu KTM34_4: W pozycji zakres rzeczowy niezrozumiałe jest stwierdzenie "wstępne przepisy", prosba o wyjaśnienie.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Usunięto słowo "wstępne" z opisu.
101	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W działaniu KTM34_4: W pozycji jednostka odpowiedzialna za wdrożenie/kontrolę należy dopisać również ministra właściwego ds. żeglugi śródlądowej (zgodnie z ustawą o działach administracji) z uwagi że działanie ma dotyczyć również żeglugi śródlądowej.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Jednostką odpowiedzialną za wdrożenie działania jest: Minister właściwy ds. środowiska w uzgodnieniu z Ministrem właściwym ds. gospodarki morskiej w zakresie dotyczącym zaleceń IMO oraz Minister właściwy ds. żeglugi śródlądowej.
102	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W działaniu KTM34_4: Prośba o ponowną analizę kosztów wdrożenia tego działania, zgodnie z wcześniejszą korespondencją w sprawie. Konieczność stosowania systemów antyporostowych na statkach żeglugi śródlądowej powinna być poprzedzona stosowanymi badaniami w tym zakresie, w szczególności o skali zjawiska, zasięgu, intensywności itp.	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Zmodyfikowano typ działania, zakres, sposób wdrożenia i koszty – jest to obecnie działanie o charakterze studialnym.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
103	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W działaniu KTM34_5 należy uzupełnić pozycję „Podstawa realizacji” o zapis: „do wprowadzania i rozprzestrzeniania inwazyjnych gatunków obcych”	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Zapis dotyczący podstawy realizacji skorygowany został o zgłoszoną uwagę.
104	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W działaniu KTM34_8 jednostkę odpowiedzialną za wdrożenie/kontrolę proponujemy ministra właściwego ds. Środowiska we współpracy z ministrem właściwym ds. Rybołówstwa	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Jednostką odpowiedzialną za wdrożenia działania jest: Minister właściwy ds. środowiska we współpracy z Ministrem właściwym ds. rybołówstwa
105	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki	W działaniu KTM33_1 w sposobie wdrażania należy zmienić zapis na: „ministra właściwego ds. Energii”	Zespół projektu KPOWM 30.03.2016	Uwaga uwzględniona Zapis w pozycji – Sposób wdrażania został zmieniony zgodnie z zgłoszoną uwagą,

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Morskiej			
106	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W działaniu KTM33_4 należy uzupełnić pozycję: Jednostka odpowiedzialna za wdrożenie o zapis: Miejskie przedsiębiorstwa wodociągów i kanalizacji	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Karta dla działania KTM33_4 została uzupełniona w pozycji: Jednostka odpowiedzialna za wdrożenie o zapis: Miejskie przedsiębiorstwa wodociągów i kanalizacji.
107	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Mówiąc o samych działaniach prawnych a tak to określono w rodzaju działania KTM33_4 , ich koszt nie wyniesie podanych 50 320 000. Koszty te to efekt wprowadzenia zakazu, zatem należy rozszerzyć zakres działań lub zmienić wartość kosztów.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Przy wdrożeniu działanie KTM33_4 wyłącznie o charakterze prawnym koszty nie, będą tak wysokie, dlatego rozszerzono zapis rodzaju działania o techniczne.
108	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	W działaniu KTM33_4 w pozycji z wynikami analiz należy wyjaśnić i uzupełnić dane: 1. Czy zostały uwzględnione statystyki dotyczące ruchu statków	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona 1. Zawarte w szacunku korzyści statystyki uwzględniają pasażerów promów oraz statków wycieczkowych.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Departament Gospodarki Morskiej	<p>wycieczkowych (typu cruise ship)?</p> <p>2. Jakie porty zostały uwzględnione w podanej liczbie pasażerów?</p> <p>3. Należy podać źródło przyjętej stawki w informacji dot. oszacowanego kosztu utylizacji oczyszczalni ścieków.</p>		<p>2. Liczba pasażerów została zaczerpnięta z Rocznika Statystycznego Gospodarki Wodnej i dotyczy całości ruchu pasażerskiego.</p> <p>3. Kwota 7 PLN/m3 jest średnią ceną rynkową oczyszczania ścieków.</p>
109	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W działaniu KTM33_4 w Wynikach analiz, należy wyjaśnić podaną liczbę w stwierdzeniu „(...) łączną ilość ścieków wyprodukowanych podczas jednego rejsu promem – 11 740 000”, która to wygląda na ilość ścieków, która teoretycznie zostałaby wyprodukowana przez pasażerów w ciągu roku.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona 11 740 000 litrów odnosi się do produkcji ścieków przez pasażerów promów i statków wycieczkowych w ujęciu rocznym.
110	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki	W zakresie rzeczowym działania KTM1_1 w ocenie przygotowania oczyszczalni ścieków należy uwzględnić dodatkowy ładunek ścieków, który będzie zdawany do PEWIK na wybrzeżu związany z wprowadzeniem od 06.2019 r. zakazu usuwania nieoczyszczonych ścieków ze statków pasażerskich do morza. Ścieki te będą	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga nieuwzględniona Zakłada się, że ścieki z dużych statków pasażerskich będą przyjmowane w kilku największych polskich portach, w których koncentruje się międzynarodowa żegluga promowa. Takie porty znajdują się w aglomeracjach posiadających wielkie oczyszczalnie, dysponujące stosunkowo dużymi rezerwami. W związku z tym nie przewiduje się potrzeby realizacji

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Morskiej	musiały być w całości oddawane na ląd. W okresie letnim liczba dodatkowych osób może wynosić ok. 3,5 tys. osób dziennie (największe statki wycieczkowe, które przyplływają do portu w Gdyni mogą pomieścić ok. 3 - 5 tys. osób każdy).		działań dostosowawczych w samych oczyszczalniach. Ścieki z dużych statków pasażerskich mogłyby stanowić problem, jeżeli byłyby przyjmowane przez oczyszczalnię małą i nieposiadającą odpowiednich rezerw przepustowości. Problemem w takich sytuacjach byłby jednak nie tyle fosfor (o ile tylko oczyszczalnia posiada instalację do dawkowania koagulanta), ile usunięcie azotu i ewentualnie substancji organicznych, ponieważ usuwanie przede wszystkim tych zanieczyszczeń wymaga odpowiednich objętości reaktorów oraz odpowiedniej wydajności urządzeń napowietrzających i pomp recyrkulacyjnych.
111	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Należy zweryfikować jednostkę wdrażającą w działaniu KTM27_1, sugerujemy by był to raczej minister właściwy ds. rybołówstwa i minister środowiska	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Karta dla działania KTM27_1 została zweryfikowana w pozycji: Jednostka odpowiedzialna za wdrożenie o zapis: Minister właściwy ds. rybołówstwa i Minister właściwy ds. środowiska
112	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	Należy zmienić zapis w działaniu KTM14_9. Jest to zadanie opracowywane na podstawie porozumienia między Ministrem Środowiska i Ministrem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (dawnym MliR)	Zespół projektu KPOWM	Uwaga uwzględniona Karta dla działania KTM14_9 została zmieniona w pozycji: Jednostka odpowiedzialna za wdrożenie o

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Departament Gospodarki Morskiej		04.04.2016	zapis: Minister właściwy ds. środowiska we współpracy z Ministrem właściwym ds. gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej
113	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W działaniu KTM32_1 proponujemy rozszerzyć katalog działań z uwagi na fakt iż w zakresie rzeczowym mowa jest o wdrożeniu procedur.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Charakter działania KTM32_1 został rozszerzony o działanie administracyjne.
114	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W okresie realizacji działania KTM32_1 proponujemy wykreślenie dat i uzyskanie ponownej zgody właściwego ministra	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Okres realizacji działania KTM32_1 wymaga uzyskania ponownej zgody właściwego ministra.
115	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	Należy wyjaśnić podstawę wyliczeń w kosztach wdrożenia działania KTM32_1, gdyż same działania prawne nie pociągną za	Zespół projektu	Uwaga uwzględniona Koszty działania KTM32_1 zostały zmniejszone do

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Żegluga Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	sobą przedstawionych w dokumencie kosztów.	KPOWM 04.04.2016	50.000 PLN. Założenie: Koszty spotkań założono na poziomie 50 000 PLN. Przyjęto założenie, że odbędzie się 10 spotkań o charakterze międzynarodowym. Koszt organizacji 1 spotkania przyjęto na poziomie 5 000 PLN.
116	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żegluga Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Należy zweryfikować okres realizacji działania KTM31_5 oraz wskazać konkretną jednostkę odpowiedzialną za wdrożenie/kontrolowanie działania.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Okres realizacji działania KTM31_1 został zweryfikowany – trwa od roku 2016. Jednostką odpowiedzialną za wdrożenie/kontrolowanie działania jest: Minister właściwy ds. gospodarki morskiej/wraz z Urzędami Morskimi/z opiniowaniem Ministra właściwego ds. środowiska
117	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żegluga Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Dot. KTM31_6 Należy uzupełnić rodzaj działania zgodnie z przyjętym zakresem działań oraz wskazać źródło finansowania.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Dla działania KTM31_6 został rozszerzony zapis – rodzaj działania o techniczne. Działanie KTM31_6 finansowane będzie z budżetu państwa oraz funduszy unijnych.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
118	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Należy rozszerzyć działania zgodnie z zakresem rzeczowym oraz wskazać źródło finansowania działania KTM31_7	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Dla działania KTM31_7 został rozszerzono zapis – rodzaj działania o administracyjne, techniczne. Działanie KTM31_7 finansowane będzie z budżetu państwa oraz funduszy unijnych.
119	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Należy zweryfikować koszty wdrożenia działania KTM31_8 oraz działania wspierającego. Wskazanie w zakresie rzeczowym zadania będą realizowane w ramach obecnych zadań resortu gospodarki morskiej i nie wymagają takich nakładów.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Koszty dla działania KTM31_8 zostały zweryfikowane. Działanie realizowane będzie realizowane w ramach obecnych zadań resortu gospodarki morskiej.
120	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki	W działaniu KTM31_9 okres realizacji będzie trwał od 2016 roku.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Okres realizacji działania zmieniono zgodnie z uwagą.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Morskiej			
121	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Prośba o wyjaśnienia jak zostały wyliczone koszty wdrożenia działania KTM31_9	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga nieuwzględniona Koszty zostały oszacowane w oparciu o ceny rynkowe opracowań studialnych z zakresu objętego działaniem.
122	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Prośba o wyjaśnienie jak zostały wyliczone koszty wdrożenia działania KTM29_1	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Wyjaśnienie wprowadzono w analizie kosztów i korzyści. Przyjęto koszty zatrudnienia dodatkowych inspektorów kontroli na poziomie 170 tys. PLN rocznie (2 etaty).
123	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	W zakresie rzeczowym działania KTM29_3 należy uwzględnić zwiększony ładunek ścieków sanitarnych (bytowych) ze statków pasażerskich od 2019 r.	Zespół projektu KPOWM	Uwaga nieuwzględniona W szacunkach kosztów wdrożenia działania uwzględniono potrzeby budowy/rozbudowy infrastruktury niezbędnej do sprawnego odbioru i

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Departament Gospodarki Morskiej		04.04.2016	zagospodarowania wszystkich rodzajów odpadów oraz pozostałości ładunkowych ze statków, sygnalizowane na spotkaniach przez zarządy największych polskich portów w tym m. in. oczyszczalni ścieków.
124	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Źródło finansowania działania KTM29_3 należy uzupełnić o dofinansowanie krajowe/unijne.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Uzupełniono w całym dokumencie.
125	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Prośba o weryfikację kosztów wdrożenia działania KTM31_11 zgodnie z zakresem rzeczowym. Działania prawne nie wymagają takich nakładów, ewentualnie skutki wprowadzenia nowych przepisów prawnych.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zmieniono kwotę kosztów wdrożenia działania. Przyjęto 25 000 PLN jako koszt delegacji przedstawicieli uczestniczących w negocjacjach/współpracy międzynarodowej.
126	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki	Należy zmienić jednostkę odpowiedzialną za wdrożenie działania KTM29_4.	Zespół projektu	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Morskiej I Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Stowarzyszenia rybackie, Morski Instytut Rybacki, Urzędy Morskie nie odpowiadają za to działanie.	KPOWM 04.04.2016	Zmieniono w całym dokumencie.
127	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej I Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Należy zweryfikować koszty wdrożenia działania KTM29_4 oraz źródła finansowania działania.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano koszty wdrożenia działania, kwotę zmieniono w całym dokumencie. Koszt realizacji działania wyniesie 93 000 PLN rocznie, czyli łącznie do 2020 r. 372 000 PLN.
128	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej I Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Prośba o weryfikację rodzaju działania KTM29_7 zgodnie z zakresem rzeczowym i sposobem wdrażania	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zmieniono rodzaj działania z prawnego na studialne/badawcze.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
129	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Należy usunąć z zapisu o jednostce odpowiedzialnej za wdrażanie działania KTM29_7 ministra właściwego ds. gospodarki morskiej gdyż mikrocząstki to odpady pochodzące z lądu zatem odpowiedzialnym za nie jest minister właściwy ds. środowiska	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zastosowano sugerowaną zmianę w całym dokumencie.
130	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Należy zweryfikować jednostkę odpowiedzialną za wdrożenie działania KTM29_8	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Dodano jako jednostkę odpowiedzialną za wdrożenie/kontrolę - Inspektoraty Rybołówstwa Morskiego.
131	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki	Należy usunąć ministra właściwego ds. gospodarki morskiej jako jednostki odpowiedzialnej za wdrożenie działania KTM28_4 i zastąpić ją Głównym Inspektoratem Ochrony Środowiska.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Jednostka odpowiedzialną za wdrożenie/kontrolę działania jest: Główny Inspektor Ochrony Środowiska/Minister właściwy ds. środowiska

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Morskiej			
132	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Należy zweryfikować rodzaje działań przy działaniu KTM38_5 zgodnie ze sposobem wdrażania.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Działania KTM38_5 zostało rozszerzone o zapis w rodzaju działania - prawne.
133	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Należy usunąć ministra właściwego ds. gospodarki morskiej jako jednostki odpowiedzialnej za wdrożenie działania KTM38_5 i zastąpić ją Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Jednostką odpowiedzialną za wdrożenie/kontrolę działania jest: Główny Inspektor Ochrony Środowiska/Minister właściwy ds. środowiska
134	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	W załączniku nr 1 dot. dokumentu KPOWM w dziale 2.3 Ochrona Morświna należy dodać że Państwa Członkowskie opracowują i wdrażają programy monitorowania: dla statków o całkowitej długości równej lub	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Departament Gospodarki Morskiej	„większej” niż 15m.		
135	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Prośba o przeformatowanie punktu 1.sieci widma, oraz przeredagowanie punktu 2.Zarybienie na str. 23 Dział 2.4, w dokumencie Załącznik 2 Analiza kosztów i korzyści	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona W punkcie dotyczącym zarybiania dodano tabelę przedstawiającą kwoty przeznaczone w ubiegłych latach na zarybianie.
136	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Uwaga dot. Załącznika nr 1 KPOWM, Cecha 1 Bioróżnorodność i 4 łańcuch troficzny – ssaki morskie: Morświn nie jest bałtycki.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zgodnie z faktami naukowymi jest to subpopulacja morświna w Morzu Bałtyckim i zostało to poprawione w całym dokumencie.
137	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament	Uwaga dotyczy (Załącznik 1, Cecha 1 Bioróżnorodność i 4 łańcuch troficzny – ssaki morskie, Dział 3.): „(...)listy działań umożliwiających osiągnięcie celu, którym jest zmniejszenie liczby przyłowionych ssaków morskich w polskich wodach, tak aby nie miał	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Tekst został zweryfikowany, by był spójny z Planem Jastarnia. Wyraźnie podkreślono źródło danych.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Rybołówstwa	on wpływu na stan populacji”. Należy podać konkretne dane jakie zostały wzięte pod uwagę – rozbudować informację z Ascobans.		
138	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Uwaga dotyczy: Załącznik 1 dokumentu KPOWM, Dział 4. Należy uzupełnić dokument, we fragmencie: „ „Istniejące działania mające na celu zmniejszenie przyłowu morświnów w polskich wodach regulowane są poprzez prawo polskie oraz prawo międzynarodowe” o konkretne orzeczenia.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano i poprawiono materiał.
139	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Uwaga dot. Załącznika 1, Cecha 1 Bioróżnorodność i 4 łańcuch troficzny – ssaki morskie, Działu 4. Proszę dostosować szczegółowość opisów i wniosków dotyczących oceny stanu morświna w Bałtyku do tych przyjętych w Programie Ochrony Morświna, który został przyjęty również przez ministra właściwego ds. rybołówstwa.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano i poprawiono materiał.
140	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i	Uwaga dot. Załącznika 1 dokumentu KPOWM, Cecha 1 Bioróżnorodność i	Zespół projektu	Uwaga uwzględniona Materiał został uzupełniony, zgodnie z informacjami

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Żegluga Śródlądowej Departament Rybołówstwa	4 łańcuch troficzny – ssaki morskie, dział 4, Należy uzupełnić tekst „ <i>Minimalna wielkość nakładu połowowego do objęcia monitoringiem została określona jako 5%</i> ” o formalną ścieżkę która została przeprowadzona dla tego wskaźnika	KPOWM 04.04.2016	udostępnionymi przez Ministerstwo.
141	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żegluga Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Uwaga dot. Załącznika 1, Cecha 1 Bioróżnorodność i 4 łańcuch troficzny – ssaki morskie, Działu 4. Prośba o wyjaśnienie skąd pochodziły 3 dobrowolne zgłoszenia o przyłowie morświnów?	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Podczas udziału obserwatorów w rejsach nie zaobserwowano przyłowy. Natomiast trzy zgłoszenia, o których mowa pochodziły spoza programu obserwatorów. W dokumencie zostanie poprawiony zakres lat i liczba obserwacji na podstawie informacji z Raportów Ascobans – dostępnych na stronie Ministerstwa Środowiska.
142	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żegluga Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Uwaga dot. Załącznika 1, Cecha 1 Bioróżnorodność i 4 łańcuch troficzny – ssaki morskie, Dział 4. Należy uzupełnić informację odnośnie pingerów stosowanych od 2008 roku	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano i poprawiono materiał.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
143	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Uwaga dot. Załącznika 1 dokumentu KPOWM, Cecha 1 Bioróżnorodność i 4 łańcuch troficzny – ssaki morskie. Prośba o jaśniejsze sformułowanie fragmentu tekstu dot. Polskich Obszarów Morskich oraz obszarów Natura 2000.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano i poprawiono materiał.
144	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Uwaga dotyczy raportowania przyłowu i programu obserwatorów w Załączniku 1, Cecha 1 Bioróżnorodność i 4 łańcuch troficzny – ssaki, Dział 4. Prośba o doszczegółowienie.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano i poprawiono materiał.
145	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Uwaga dotyczy programu obserwatorów w kontekście monitorowania przyłowu waleni w polskim Bałtyku (Karta - ssaki, Dział 4) Ministerstwo niezależnie prowadziło pilotaż na mniejszych jednostkach, brak jest ujęcia mniejszych jednostek, poniżej 15 m.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Informacje ujęte są powyżej w tekście: „W latach 2011 – 2014 prowadzono dodatkowy monitoring na jednostkach poniżej 15 m w Zatoce Puckiej i Zatoce Gdańskiej, jednak jego zakres nie dostarczył reprezentatywnych danych o przyłowie.”

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
146	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Prośba o rozwinięcie stwierdzenia o niewystarczającej dostępności danych dot. przyłówów Dot. Załącznik 1, Dział 4. Cecha 1 Bioróżnorodność i 4 łańcuch troficzny – ssaki	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano i poprawiono materiał.
147	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Uwaga ogólna, dot. Załącznika 1 do dokumentu KPOWM, w rozdziale 1 Zagadnienia ogólne, podrozdziale 1.1. , w Tabeli 1, str. 9 - zasadnym wydaje się, aby w sytuacji kiedy dany skrót pojawia się po raz pierwszy w opracowaniu rozwinąć jego pełną nazwę (również angielską, co ma miejsce w tym przypadku) oraz podać skrót, który później będzie się przewijał w tekście. Prośba o rozwinięcie skrótu „CBD”	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona. Zweryfikowano i poprawiono materiał.
148	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki	Prośba o dodanie numeru dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia 7 września 2005 r., w dziale 1, podrozdziale 1.1.3. w dokumencie Załącznik 1 do KPOWM.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Morskiej			
149	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	We fragmencie dot. przepisów konwencji o zatapianiu należy rozwinąć skrót „u.z.z.m.” który pojawia się w tekście po raz pierwszy i jest niezrozumiały dla czytelnika. Uwaga dotyczy Załącznika 1 do dokumentu KPOWM, działu 1.1.4.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona
150	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Tabela 2, Dział 1.2 Załącznik 1 dokumentu KPOWM: prośba o rozwinięcie skrótów z tabeli: Dyrektywa EIA, RDW oraz podania pełnej nazwy dyrektyw wraz z odpowiednimi numerami dla: Dyrektywa Azotanowa i Dyrektywa ws. planowania przestrzennego obszarów morskich .	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona
151	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	Na stronie 15 Załącznika 1 dokumentu KPOWM, Dział 1.2, podrozdział 1.2.1, w zdaniu o postępowaniu w zakresie OOS należy usunąć fragment „realizacji przedsięwzięcia”	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Departament Gospodarki Morskiej			
152	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Na stronie 18 Działu 1.2 Załącznika 1 dokumentu KPOWM, należy rozwinąć skrót: „pr. wod.”, który odnosi się do art. 38 Ramowej Dyrektywy Wodnej	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona
153	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W Załączniku 1 do dokumentu KPOWM, Dziale 1.2, podrozdziale 1.2.2 dot. Ochrony gatunkowej należy podać nazwę ustawy która odnosi się do art. 46.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona
154	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi	Prośba o rozważenie możliwości podania polskich nazw ssaków w tabeli nr 4 na str.24,25 oraz w zestawieniu z pozostałymi gatunkami zwierząt str.26. Uwaga dotyczy	Zespół projektu KPOWM	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Załącznika 1 dokumentu KPOWM, Działu 2,C1 Bioróżnorodność, C4 Łańcuchy troficzne, Podrozdział 2.2. Ochrona gatunkowa	04.04.2016	
155	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Prośba o ujednolicenie nazewnictwa i pisowni instytucji wydających zezwolenia, dotyczy rozdziału 2, Załącznik 1 do KPOWM	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona
156	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Prośba o rozwinięcie skrótu „u.r.m.” dotyczącego przepisów programu monitorowania przypadkowych połowów (str. 27, Rozdział 2, podrozdział 2.3. Ochrona morświna w Załączniku 1 dokumentu KPOWM)	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona
157	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki	Uwaga dotyczy Rozdziału 8, Cechy 8, podrozdziału 8.1.1. Prośba o rozwinięcie	Zespół projektu	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Morskiej I Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	skrót: „P.o.ś.” odnoszącego się do aktu o charakterze ramowym w sferze ochrony środowiska	KPOWM 04.04.2016	
158	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej I Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W Załączniku 1 do dokumentu KPOWM, należy: W dziale 8.1, podrozdziale 8.1.8 Przegląd ekologiczny należy zmienić zdanie "Szczególnym środkiem kontroli zanieczyszczeń jest instytucja (..)" na zdanie "Szczególnym środkiem kontroli zanieczyszczeń jest przegląd ekologiczny (...)"	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona
159	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej I Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki	W Załączniku 1 do dokumentu KPOWM, należy: Przeredagować tekst dotyczący: podstaw do wydawania świadectw w rozdziale 8.2, podrozdziale 8.2.1, z uwagi na	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Rozszerzono nieco zakres informacji, natomiast układ pozostał ten sam.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Morskiej	nieczytelność informacji		
160	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	W Załączniku 1 do dokumentu KPOWM, należy: dokonać korekty edytorskiej i stylistycznej tekstu w całym dokumencie Załącznik 1 do dokumentu KPOWM, szczególnie w rozdziałach 3., 3.1, 4. 1, 8.1 i 8.2	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona
161	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Prośba o rozwinięcie skrótu „konwencji AFS” w Dziale 8.2, podrozdziale 8.2.2 w dokumencie Załącznik 1 do KPOWM, w odniesieniu do statków pływających pod banderą krajów, które to są stronami wspomnianej konwencji.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona
162	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi	Uwaga dotyczy braku spójności między tytułem działania, kosztami i zakresem w Załączniku 2, Analiza CBA, Dział 3, podrozdziału <i>Wdrożenie wytycznych IMO</i>	Zespół projektu	Uwaga uwzględniona Opis wymagał korekty.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	dotyczących praktyki kontroli i zarządzania 'biofoulingiem' (systemy przeciwpiorostowe na statkach) Należy rozszerzyć sposób wyliczenia kosztów, przyjęte założenia, rozszerzyć opis działania, wyszczególnić koszty, pokazać założenia, gdyż z obecnie zawartych informacji nie wynika czego dotyczy działanie i skąd tak wysokie koszty. Jeśli działanie ma dotyczyć jedynie prac studialnych to jego koszty nie mogą dotyczyć działań przyszłych, które będą dotyczyć głównie działań inwestycyjnych na statkach (doposażenie ich w specjalne systemy itd).	KPOWM 04.04.2016	
163	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Uwaga dotyczy dokumentu Załącznik 2, Analiza Kosztów i Korzyści, działu 3, podrozdziału 15. <i>Rozwój infrastruktury portowej służącej dostarczaniu energii elektrycznej z nabrzeża na statki</i> Założenie, że inwestycje będą dotyczyć 10 portów wydaje się zbyt optymistyczne. Bardzo proszę o ponowną analizę założeń. Dostępne analizy pokazują, że wyposażenie wszystkich portów w infrastrukturę ładowania jest nieuzasadnione ekonomicznie, przy tym nie ma zainteresowania wśród armatorów tą technologią. art. 4 ust. 5 dyrektywy 2014/94: <i>Państwa członkowskie zapewniają rozważenie w swoich krajowych ramach polityki potrzeby zasilania energią elektryczną z ładu statków żeglugi</i>	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zgadza się, że nie przewiduje się wyposażenia wszystkich portów w infrastrukturę ładowania, ponieważ jest to nieuzasadnione ekonomicznie z uwagi na ilość statków korzystających z energii podczas pobytu w porcie. Na potrzeby analizy przyjęto, że dla 3-4 portów koszt dla działania KTM33_2 wyniesie 3 mln PLN.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<i>śródlądowej i statków morskich w portach morskich i śródlądowych. Zasilanie energią elektryczną z lądu zostaje priorytetowo zainstalowane w portach sieci bazowej TENT-T i w innych portach w terminie do dnia 31 grudnia 2025 r., chyba że nie będzie zapotrzebowania, a koszty będą nieproporcjonalne do korzyści, w tym korzyści dla środowiska. Zatem nie będzie to działanie obligatoryjne a uzależnione od popytu.</i>		
164	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Gospodarki Morskiej	Uwaga dotyczy Załącznika 2, Analiza CBA, Rozdział 3, podrozdział 17. <i>Wprowadzenie na obszarze Morza Bałtyckiego zakazu zrzutu nieoczyszczonych ścieków sanitarnych ze statków pasażerskich.</i> Nie wszystkie ścieki z promów pasażerskich są zrzucane do morza, część jest kierowana do portów, więc należałoby ten % uwzględnić. Ponadto może warto to zadanie i analizie CBA powiązać ze zadaniem wprowadzenia "non special fee"	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga nieuwzględniona Nie należy łączyć działań dotyczących zrzutu ścieków i wprowadzenia "non special fee", z uwagi na odmienną specyfikę obu zagadnień. Zakaz zrzutu jest już działaniem opartym o przepisy prawne i bardziej zaawansowanym, niż działanie dotyczące ujednolicenia opłat portowych. Nie neguje się faktu, że nie wszystkie ścieki z promów są zrzucane do morza, jednak nie jest znany procent tych ścieków i wszelkie szacunki w tym zakresie byłyby mało wiarygodne.
165	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	Uwaga dotyczy dokumentu: Załącznik 2, Analiza Kosztów i Korzyści, Rozdział 3, podrozdział 41. W kosztach wdrożenia działania <i>Wspieranie działań podejmowanych przez um na poziomie</i>	Zespół projektu KPOWM	Uwaga uwzględniona Dokonano zmiany zgodnie z zgłoszona uwagą.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Departament Gospodarki Morskiej	<i>międzynarodowym dotyczących minimalizacji wpływu wód pochodzących z systemów oczyszczania spalin, należy ująć uczestników spotkań jako „przedstawicieli administracji”</i>	04.04.2016	
166	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	W dokumencie KPOWM, w Programie działań z uwzględnieniem działań środowiskowych w Kryterium 3.3., Dziale 5 (str. 93), należy poprawić fragment: "Działania będą oddziaływały przede wszystkim poprzez ograniczenie ilości ryb usuwanych z każdego stada, zapewniając w ten sposób, że śmiertelność połowowa zostanie obniżona do poziomu lub poniżej wartości celowej MSY" na: "Działania będą oddziaływały przede wszystkim poprzez ograniczenie ilości ryb usuwanych z każdego stada, zapewniając w ten sposób, że śmiertelność połowowa zostanie obniżona do poziomu lub powyżej wartości celowej MSY."	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga nieuwzględniona Informacja ta jest zgodna z Zestawem celów środowiskowych. Pozostaje w dokumencie zwrot "poniżej MSY".
167	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	Na str. 88 w Dziale 2 Charakterystyka GES, celów i wskaźników dokumentu KPOWM w Kryterium 3.3, Dział 4, w pozycji II Dokumenty Międzynarodowe, należy zmienić poszczególne akapity :	Zespół projektu KPOWM	Uwaga częściowo uwzględniona Pierwsza część odnosi się do działania, które zostało przewidziane na horyzont czasowy 2010 r., a więc przyjmuje się, że zostało zrealizowane i mając na

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Departament Rybołówstwa	<p>Treść "rozwinąć <u>długoterminowe</u> plany zarządzania dla komercyjnie poławianych ryb, tak by zachować bezpieczne biologicznie granice połowu, osiągać połów w ustalonych granicach (Maximum Sustainable Yield MSY), poprawiać zasięg występowania ryb i rozmiar stosowny do wieku, zwłaszcza w odniesieniu do łososia, troci, gatunków pelagicznych (szprota i śledzia) oraz storni – do 2010;</p> <p>Zamienić na:</p> <p>"rozwinąć <u>wieloletnie</u> plany zarządzania dla komercyjnie poławianych ryb, tak by zachować bezpieczne biologicznie granice połowu, osiągać połów w ustalonych granicach (Maximum Sustainable Yield MSY), poprawiać zasięg występowania ryb i rozmiar stosowny do wieku, zwłaszcza w odniesieniu do łososia, troci, gatunków pelagicznych (szprota i śledzia) oraz storni – do 2010;</p> <p>Oraz zamienić tekst:</p> <p>"wszystkie złapane osobniki, które nie mogą być wypuszczane na wolność żywe lub bez urazów powinny być raportowane i <u>odstawiane na ląd</u>"</p> <p>Na zdanie:</p>	04.04.2016	uwadze ujęcie w programie tylko aktualnych i przyszłych działań zapis został usunięty.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			"wszystkie złapane osobniki, które nie mogą być wypuszczane na wolność żywe lub bez urazów powinny być raportowane i <u>wyładowane</u> "		
168	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>W dokumencie KPOWM, , Karcie cech 3, Kryterium 3.3, Dziale 4, należy zmienić sformułowanie z:</p> <p>"(...) zapewnienie konkurencyjności i opłacalności działania zakładów przetwórstwa ryb; <u>wprowadzenie zakazu odrzutów oraz</u> obowiązku wyładunku wszystkich połowów. "</p> <p>na:</p> <p>" (...) zapewnienie konkurencyjności i opłacalności działania zakładów przetwórstwa ryb; <u>wdrożenie</u> obowiązku wyładunku wszystkich połowów. "</p> <p>Prośba również o przeredagowanie fragmentu z Rozdziału 3, Kryterium 3.3. Dokumentu KPOWM, Dział.</p> <p>Sugestia do przeredagowania: " Stada objęte polskim zobowiązaniem GES podlegają corocznemu ustalaniu całkowitych dopuszczalnych połowów (TAC) na</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>04.04.2016</p>	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			podstawie ekspertyz naukowych ICES. Dzięki publikacji tych corocznych ekspertyz możliwe będzie monitorowanie zaawansowania w osiąganiu GES przez każde stado i podejmowanie stosownych działań"		
169	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>Na 84 str. Dokumentu KPOWM, Kryterium 3.1., Wskaźnik 3.1.1 należy usunąć fragmenty:" <u>"łososia (produkcja smoltów)</u> oraz " <u>łososia bałtyckiego (por. wskaźnik 3.2.2) ani "</u></p> <p>Zdanie powinno brzmieć: *1) Polski Zestaw Celów Środowiskowych dla Wód Morskich we wskaźniku 3.1.1 obejmuje również stornię (stosunek połowu do wskaźnika biomasy). Wydaje się to jednak być niewłaściwe, ponieważ FMSY nie jest wykorzystywany do oceny storni bałtyckiej (por.: wskaźnik 3.1.2).</p> <p>Należy również wyróżnić fragment:</p> <p>" (...) w Bałtyku Zachodnim (SD22-24) - $F \leq 0.25$</p> <p>Dorsz w Bałtyku Wschodnim (SD25-32) - $F \leq$</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>04.04.2016</p>	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Informacje pochodzące z Zestawu celów środowiskowych... nie zostaną zmienione, z uwagi na przyjęcie tego dokumentu przez RM i obowiązują Zespół opracowujący KPOWM.</p> <p>Nazwy stad poszczególnych gatunków ryb zostały zweryfikowane i poprawione w całym dokumencie.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>0.3</p> <p>Łosoś w SD22-31 – brak celu</p> <p>Szprot w Bałtyku (SD22-32) - $F \leq 0.35$</p> <p>Śledź w Bałtyku Zachodnim (SD22-24 i IIIa) - $F \leq 0.25$</p> <p>Śledź w Bałtyku Środkowym (SD25-29 i 32 Ex GoR) - $F \leq 0.16$"</p>		
170	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>Uwaga dotyczy Karty Cech 3 Komercyjnie eksploatowane gatunki ryb i skorupiaków dokumentu KPOWM, Dział 1 (str.84): Należy zweryfikować i uzupełnić treść tabeli dot. danych według GES</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>04.04.2016</p>	Uwaga uwzględniona
171	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>3.1.2. Bioróżnorodność (C1) i łańcuch troficzny (C4) – ssaki morskie, Dot. Działu 7, dokumentu KPOWM:</p> <p>- proponujemy zredagowanie tekstu w poniższy sposób: „<u>Kluczowy</u> problem stanowi fakt, że wiedza naukowa o bałtyckiej populacji morświnów jest wciąż niewielka. Projekt SAMBAH istotnie przyczynił się do jej</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>04.04.2016</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Teksty zostały przeredagowane i poprawione.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>zwiększenia, jednak <u>nadal</u> istnieje wiele niewiadomych, które powinno się wypełnić, tak szybko, jak jest to możliwe. Istotne jest, aby <u>przewodzą</u> dalsze <u>badania w zakresie występowania</u> populacji <u>morświna w</u> Bałtyku, a także zgromadzić dane na temat jej rozmieszczenia, wędrówek, miejsc rozrodu itd., aby stworzyć możliwość bardziej skutecznych działań ochronnych.”</p> <p>Niejednolita informacja odnośnie raportów o przyłowie pochodzącym od rybaków, szczególnie po roku 2008. Prośba o zweryfikowanie.</p>		
172	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>W Karcie cechy 1-4, Rozdziale 3.1.1. Bioróżnorodność (C1) i łańcuch troficzny (C4) – ssaki morskie, Dot. Działu 5, dokumentu KPOWM</p> <p>Należy usunąć fragment o ocenie zasadności wdrożenia nowych działań, którego dokonano za pomocą analizy kosztów i korzyści w całości: "Za pomocą analizy kosztów i korzyści dokonano oceny zasadności wdrożenia nowych działań, zidentyfikowanych w celu zmniejszenia luki pomiędzy stanem wód morskich po wdrożeniu istniejących i planowanych do wdrożenia działań a dobrym stanem</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>04.04.2016</p>	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>środowiska GES. Pominęto jedynie działania o charakterze opracowań studialnych, badawczo – monitoringowe, analityczno – prawne oraz działania administracyjne, ponieważ ich efekt będzie dopiero znany po przeprowadzeniu działań i obecnie trudno jest wyrokować jakie będą wyniki tych działań. Dla każdego programowego działania oszacowano koszty jego wdrożenia. Przeprowadzone analizy kosztów i korzyści nowych działań potwierdzają zasadność realizacji proponowanych działań."</p> <p>Sugestia zmiany w tym samym zdaniu: "(...) doprowadzą do zwiększenia udziału ryb większych niż próg wielkości 30 cm dla wskaźnika <u>dużych</u> ryb" Na treść: "(...)doprowadzą do zwiększenia udziału ryb większych niż próg wielkości 30 cm dla wskaźnika <u>wielkich</u> ryb"</p>		
173	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	<p>W Karcie cechy 1-4, Rozdziale 3.1.1. Bioróżnorodność (C1) i łańcuch troficzny (C4) – ssaki morskie, Dot. Dział 4, dokumentu KPOWM</p> <p>Należy przeredagować i uzupełnić poniższe</p>	Zespół projektu KPOWM	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Departament Rybołówstwa	<p>kwestie:</p> <p>W punkcie <i>Jakie planowane (już uzgodnione, ale jeszcze nie wdrożone) działania odpowiadają powyższemu celowi? (...)</i> Należy uzupełnić zapis: "Wspólna Polityka Rybołówstwa (WPR; rozporządzenie 1380) o datę: "Wspólna Polityka Rybołówstwa (WPR; rozporządzenie 1380/<u>2013</u>), str. 46</p> <p>Prośba o sprawdzenie i odniesienie się do treści: "Monitoring ryb w polskich wodach przybrzeżnych. Obecnie nie zostały ustalone cele, które odnoszą się do cechy 1 - Ryby lub cechy 4 – Ryby" , str.6</p> <p>Proponujemy przy pytaniu: (...) <i>Jakie nowe (planowane, ale nieuzgodnione) działania odpowiadające powyższemu celowi są przewidywane?</i> Wstawić treść: "Żadne dalsze działania, inne niż określone powyżej, , które są planowane oraz tymi, które nie zostały jeszcze zrealizowane, nie przewidziano na tym etapie"</p> <p>Sugestia dodania zdania przy pytaniu: <i>Czy któreś z tych działań mają wpływ na wody innych krajów podregionu?</i></p>	04.04.2016	

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>"(...) krajami bałtyckimi, nie są ograniczone do polskich wód. W rezultacie, wszelkie działania podejmowane w celu wsparcia realizacji MSY w polskich wodach będą również korzystne dla zasobów całego Bałtyku jako całości", str.47</p> <p>Proponujemy przy pytaniu <i>Do jakiego stopnia działania te są skoordynowane i spójne na poziomie krajowym, podregionu i/lub regionu?</i></p> <p>Wstawienie treści: "Opisane tutaj działania, które są związane z WPRyb są uzgodnione na poziomie europejskim w tym na poziomie regionalnym (Morze Bałtyckie). Polska administracja uczestniczy w grupie BALTFISH w celu uzgodnienia dalszych działań regionalnych"</p> <p>- Prośba o przeredagowanie zdania: <i>Wprowadzone działania ochronne przyczynią się do ogólnej poprawy stanu populacji morświnów w Morzu Bałtyckim, przynosząc korzyści również dla innych państw</i></p> <p>- Prośba o rozwinięcie i zdania i podanie przyczyny braku dostępności: <i>Zwiększenie dostępności danych o przyłowie poprawiłoby system wymiany informacji w tym zakresie.</i></p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
174	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>W karcie cechy 1 i 4, Dział 4, dokumentu KPOWM, str. 53 prosimy uwzględnić poniższe uwagi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - należy uzupełnić fragment dot. Raportowania przyłowy i programu obserwatorów, w związku z przesłanymi informacjami o zapis: <i>Obowiązek raportowania przyłowy w dziennikach połowowych istnieje w Polsce od 2014 roku na mocy ustawy.</i> - prośba o zwrócenie uwagi na fragment <i>Kompletność sieci morskich obszarów chronionych</i> i np. podkreślenie go lub wyszczególnienie w inny sposób.(str. 53) <p>oraz fragment:</p> <p><i>" Jako, że dla dwóch obszarów Natura 2000 dedykowanych morświnowi plany ochrony jeszcze nie istnieją, niezbędne jest stworzenie i wdrożenie takich planów. Szczególna uwaga powinna być poświęcona wdrożeniu <u>narzędzi połowowych bezpiecznych dla morświnów, a także stworzeniu stref wolnych od rybołówstwa</u></i></p> <p>Zastąpić poniższym: <i>Jako, że dla dwóch obszarów Natura 2000 dedykowanych morświnowi plany ochrony</i></p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>04.04.2016</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Informacje zostały zweryfikowane i poprawione zgodnie z danymi uzyskanymi z ministerstwa.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<i>jeszcze nie istnieją, niezbędne jest stworzenie i wdrożenie takich planów. Szczególna uwaga powinna być poświęcona wdrożeniu <u>środków technicznych służących unikaniu przyłówów morświna</u>.</i>		
175	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	W dokumencie KPOWM, Cecha 1-4, str. 52, w pozycji dot. planowanych działań mających na celu realizację celów należy usunąć zakres działań, który nie ma mocy prawnej i jest w trakcie uzgodnień.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Informacje zweryfikowano i skorygowano opis, aby nie było wątpliwości, jaki jest cel ich wprowadzenia.
176	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Dot. Dokumentu KPOWM, Karta Cech 1-4, Dział 4. Prośba o przeredagowanie informacji na temat Raportowania przyłowu i programu obserwatorów Dot <i>Aktualnych wdrażanych, już zaplanowanych i proponowanych nowych działań niezbędnych do osiągnięcia GEŚ w zakresie ssaków morskich</i> zgodnie z danymi przekazanymi przez Ministerstwo	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Tekst został przeredagowany, zgodnie z informacjami uzyskanymi od Ministerstwa.
177	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<i>Sugestia zmiany sformułowania</i> Wspieranie działań minimalizujących wpływ <u>rybactwa</u> na populacje ptaków i ssaków w wyniku przyłowu. <i>Program Operacyjny „Rybacktwo i Morze” (PO</i>	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Stosowne zmiany wprowadzono w dokumencie.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p><i>RYBY 2014-2020)</i></p> <p><i>na:</i></p> <p>Wspieranie działań minimalizujących wpływ <u>rybołówstwa</u> na populacje ptaków i ssaków w wyniku przyłowu.</p> <p><i>Program Operacyjny „Rybacktwo i Morze” (PO RYBY 2014-2020</i></p>		
178	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>Tabela nr 5, karta cechy 1, KPOWM, str. 38</p> <p>Prośba o usunięcie fragmentu podkreślonego niżej zapisu</p> <p><i>Projekt aktualizacji Planu gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły</i></p> <p>Ochrona gatunków powiązanych z dolinami rzecznyymi, w tym dwuśrodowiskowych gatunków ryb i minogów <u>wstępujących do wód morskich na okres rozrodu.</u> Realizacja celów środowiskowych dla obszarów chronionych w skali całego dorzecza pośrednio, pozytywnie wpływa na stan wód Bałtyku w strefie przybrzeżnej.</p> <p>Nowy zapis powinien brzmieć:</p> <p><i>Projekt aktualizacji Planu gospodarowania</i></p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>04.04.2016</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Stosowne zmiany wprowadzono w dokumencie.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>wodami dla dorzecza Wisły</p> <p>Ochrona gatunków powiązanych z dolinami rzecznyymi, w tym dwuśrodowiskowych gatunków ryb i minogów. Realizacja celów środowiskowych dla obszarów chronionych w skali całego dorzecza pośrednio, pozytywnie wpływa na stan wód Bałtyku w strefie przybrzeżnej.</p>		
179	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>Tabela nr 5, karta cechy 1, KPOWM</p> <p>Należy ujednolicić fragment w tekście dot: <i>Badanie i ocena konieczności zwiększenia zasięgu obszarów, gdzie zakazane jest trałowanie - wraz z opracowaniem narzędzi kontrolnych</i></p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>04.04.2016</p>	Uwaga uwzględniona
180	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>Tabela nr 6, karta cechy 1 i 4 , dokument KPOWM</p> <p>Prośba o weryfikację zapisu</p> <p>Dział 1. Stan populacji ryb w polskich wodach.</p> <p>W ostatnim czasie stwierdzono poprawę</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>04.04.2016</p>	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>stanu niektórych stad ryb, <u>wynikająca ze zmniejszenia wielkości połowów</u>. Informacje o trendach populacji <u>ryb w polskich obszarach morskich</u> dostępne są z oceny ICES (dla stad ryb komercyjnych tj. dorsz, szprot i śledź) oraz badań BITS.</p> <p>Sugerowany zapis:</p> <p>Dział 1. Stan populacji ryb w polskich wodach.</p> <p>W ostatnim czasie stwierdzono poprawę stanu niektórych stad ryb, <u>szczególnie gatunków pelagicznych (śledzia, szprota oraz łososia w Morzu Bałtyckim)</u>. Informacje o trendach populacji ryb <u>w obszarach ICES obejmujących polskie obszary morskie</u> dostępne są z oceny ICES (dla stad ryb komercyjnych tj. dorsz, szprot i śledź) oraz badań BITS.</p> <p>W tabeli 1, Karta Cech 1-4 – Ryby</p> <p>Prośba o zredagowanie tekstu i zastąpienie lub dodanie podkreślonych sformułowań :</p> <p>"Oczekuje się, że wpłyną pozytywnie na kilka</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>wrażliwych gatunków ryb, w tym dwuśrodowiskowych (jesiotr, parposz, węgorz europejski, <u>troć</u> (zamiast : "pstrąg")). Dla skutecznej ochrony, morskie obszary chronione powinny być częścią sieci, która uwzględnia <u>możliwość przemieszczania się</u> (zamiast: "połączenia, czyli możliwość rozprzestrzeniania się") larw lub ryb na <u>poszczególnych</u> (zamiast "innych")</p> <p>Karta Cech 1-4 Ryby, tabela 1 , str. 45 dokument KPOWM należy z akapitu Morskie Obszary chronione (MPSa) usunąć fragment: "Obszary chronione HELCOM są ograniczone do strefy przybrzeżnej i wód morskich, podczas gdy obszary Natura 2000 mogą również obejmować obszary lądowe."</p>		
181	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>Sugestia przeredagowania zapisu:</p> <p>Zmniejszenie presji rybołówstwa prawdopodobnie przyczyniło się do poprawy LFI, a dobrze zarządzane rybołówstwo (w tym dorsza) jest uważane za niezbędne do utrzymania LFI na poziomie lub powyżej</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>04.04.2016</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Wprowadzono w tekście stosowną zmianę.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>poziomów docelowych GES, a przy okazji również przyczynia się do ochrony tarlisk, żerowisk <u>oraz zmniejszenia zanieczyszczenia i eutrofizacji.</u></p> <p>Na:</p> <p>Zmniejszenie presji rybołówstwa prawdopodobnie przyczyniło się do poprawy LFI, a dobrze zarządzane rybołówstwo (w tym dorsza) jest uważane za niezbędne do utrzymania LFI na poziomie lub powyżej poziomów docelowych GES, a przy okazji również przyczynia się do ochrony tarlisk, żerowisk <u>oraz zmniejszenia zanieczyszczenia.</u></p>		
182	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>Dotyczy dok. KPOWM, sugestia preredagowania zapisu:</p> <p>Cel dla Kryterium 1.2. Wielkość populacji</p> <p>Celem jest utrzymanie rozmiaru populacji wymienionych w <u>Dyrektywie ptasiej i Dyrektywie siedliskowej</u> w zgodzie z naturalnymi warunkami fizycznymi, geograficznymi i klimatycznymi poprzez zredukowanie głównych czynników śmiertelności gatunków takich jak przyłów w sieci rybackie, bezpośrednia ekstrakcja ze</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>04.04.2016</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Usunięto odniesienia do Dyrektywy Ptasiej z karty dla ryb.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>środowiska, czy zanieczyszczenia.</p> <p><u>W przypadku populacji/gatunków, na których temat nie dysponuje się odpowiednią wiedzą na temat wielkości populacji i wpływu działalności człowieka na ich stan (morświn, foka), celem jest uzyskanie takich informacji poprzez wdrożenie odpowiednich programów monitoringowych.</u></p> <p>na</p> <p>Cel dla Kryterium 1.2. Wielkość populacji</p> <p>Celem jest utrzymanie rozmiaru populacji wymienionych w <u>Dyrektywie siedliskowej</u> w zgodzie z naturalnymi warunkami fizycznymi, geograficznymi i klimatycznymi poprzez zredukowanie głównych czynników śmiertelności gatunków takich jak przyłów w sieci rybackie, bezpośrednia ekstrakcja ze środowiska, czy zanieczyszczenia.</p>		
183	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament	Uwagi do prognozy OOŚ do KPOWM.	Zespół projektu KPOWM	<p>Uwagi uwzględnione</p> <p>Uwagi i wnioski zgłoszone do Prognozy zostały przeanalizowane pod kątem tego, czy uwzględnienie postulowanej treści wpłynęłoby na jej wnioski końcowe. Tylko w takiej sytuacji konieczna byłaby</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Monitoringu i Informacji o Środowisku		04.04.2016	korekta Prognozy oraz – potencjalnie – idące w ślad za nią ewentualne zmiany w KPOWM, które skutkowałyby powtórzeniem procedury. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, iż uwagi nie wpływają na ocenę przedstawioną w Prognozie, natomiast poprawki edycyjne zostaną naniesione na dokument przedłożony do odbioru.
184	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Uwaga dotyczy dokumentu KPOWM. Należy zweryfikować informacje we fragmencie: Str. 13, akapit drugi od góry: <i>mowa o wynikach modelowania w perspektywie do 2020</i>	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano i poprawiono materiał.
185	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Uwaga dotyczy dokumentu KPOWM, Str. 15. . Mamy zastrzeżenia do schematu 1 lub do schematu 2, niekompletny jest schemat 2: ocena -> zestaw właściwości -> zestaw celów -> program monitoringu -> programy działań - > ocena -> itd.)	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Uzgodniono finalną treść schematu, zastąpiona dwa schematy jednym.
186	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i	Uwaga dotyczy dokumentu KPOWM, Str. 21, Należy uzupełnić zdanie w ostatnim wyliczaniu	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano i poprawiono materiał.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Informacji o Środowisku			
187	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Uwaga dotyczy dokumentu KPOWM, Str. 22 Należy przemyśleć, czy właściwy jest podział na RDW I RDSM w przedstawionym rysunku.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Została poprawiona strona graficzna
188	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Uwaga dotyczy dokumentu KPOWM, Str. 23 CORESET BD wyznaczył 6 akwenów w polskiej strefie. Autorzy Wstępnej Oceny Środowiskowej wydzielili z nich Zalew Szczeciński (z polskich wód przybrzeżnych Basenu Bornholmskiego) I Zalew Wiślany (z polskich wód przybrzeżnych Zatoki Gdańskiej). Prośba o zweryfikowanie	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano i poprawiono materiał.
189	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Uwaga dotyczy dokumentu KPOWM, Str. 28, tab. 3.: - powinno być „Helski”, - powinno być „Zalew Kamieński I Dziwna”	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Poprawiono zgodnie z sugestią

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			rys. 6: - powinno być „Dziwna”		
190	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Uwaga dotyczy dokumentu KPOWM, Str. 31 Prośba o przeredagowanie akapitu (co to jest „ogólna ocena stanu”). Jednocześnie zgodnie z art. 8 lit a i b RDSM oraz indykatywną listą wskaźników zamieszczonych w tabeli 1 i 2 załącznika III, przeprowadzono ogólną ocenę stanu środowiska polskich obszarów morskich, która stanowi tło do oceny dobrego stanu środowiska (GES) przeprowadzonej zgodnie z art. 9 RDSM dla 11 wskaźników opisowych tzw. cech.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Materiał został przeredagowany.
191	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Uwaga dotyczy dokumentu KPOWM, Str. 34 Prośba o wyjaśnienie w jakim celu jest akapit: „KPOWM ma za zadanie zaplanować działania, które będą prowadziły do osiągnięcia stanu dobrego (GES)” Poniższe stwierdzenie można odczytać jako zaprzeczenie zasadności wykonywanej pracy. jednakże należy pamiętać, iż ekosystem cały czas dostosowuje się do zmieniających się w czasie presji antropogenicznych, wskutek czego bardzo trudne lub nawet niemożliwe jest określenie na podstawie Wstępnej Oceny lub dodatkowych danych monitoringowych,	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Materiał przeredagowano. Akapit pozostał – z uwagi na podjęcie próby uwzględnienia tych elementów w ramach prac nad KPOWM.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			jakie są aktualne trendy środowiskowe i jak ukształtuje się stan ekologiczny Morza Bałtyckiego do 2020 roku w przypadku niepodjęcia działań lub podjęcia jedynie działań, które są już wdrożone lub zaplanowane w innych programach.		
192	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Uwaga dotyczy dokumentu KPOWM, Str. 48, Należy uzupełnić informację odnośnie morświna: co oznacza „95% poziom ufności 90-997”	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Materiał został uzupełniony, o zapis: 95 % przedział ufności oznacza, że liczebność morświnów może wynosić pomiędzy 90 a 997 osobników.
193	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	W dokumencie KPOWM nie można zidentyfikować źródła zapisu: <i>Ocena statusu ochronnego morświnów w polskich wodach zawarta jest we Wstępnej ocenie stanu ochrony gatunków wykonanej przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska dla lat 2007 – 2012 (GIOŚ, 2013) dla Komisji Europejskiej.</i>	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Odwołanie i przywołana informacja zostaną zweryfikowane i poprawione, aby nie budziły wątpliwości.
194	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	Na stronie. 50 , dokumentu KPOWM należy poprawić skrót GES na poprawny: GEŚ	Zespół projektu KPOWM	Uwaga uwzględniona Materiał poprawiono

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku		04.04.2016	
195	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Na Str. 51 dokumentu KPOWM , jest sformułowanie „przełowionych gatunków morskich” powinno być „przyłowionych”	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Materiał zweryfikowano i poprawiono.
196	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Na Str. 58 dokumentu KPOWM, nie ma w tekście „orła bielika” jest „bielik” (pomimo ang. „white tailed eagle” Prośba o uzupełnienie.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Materiał zweryfikowano i poprawiono.
197	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Na Str. 63 / 64 dokumentu KPOWM, należy poprawić w zdaniu „Gatunki dwuśrodowiskowe wstępują do rzek w celu odbycia tarła/rozrodu;” na „Gatunki dwuśrodowiskowe wpływają do rzek w celu odbycia tarła/rozrodu;”	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Materiał zweryfikowano i poprawiono.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
198	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Na Str. 66 dokumentu KPOWM jest pomyłona numeracja cech i wskaźników w ramach cechy: <i>Integralność dna morskiego</i> . Jest to cecha 6. Prośba o korektę w tabeli	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano nazwy i skorygowano je.
199	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Na str. 73 (m.in.), dokumentu KPOWM w tekście jest błąd w postaci: „Bałtycki Plan Działań” zamiast „Plan Działań na rzecz Bałtyku” Jako że powtarza się w kilku miejscach, prośba o poprawę w całym dokumencie na właściwą nazwę.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Materiał zweryfikowano i poprawiono.
200	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Na str. 98 dokumentu KPOWM, 1. Z Wstępnej oceny wynika, że żaden z podakwenów, poza podakwenem 62, nie odpowiada GES, stąd też ogólna ocena to stan środowiska poniżej dobrego (subGES). Kryteria oceny przyjęte w ramach wstępnej analizy różnią się nieco od przyjętych zgodnie z RDSM celów środowiskowych dla podakwenów. Tym niemniej Wstępna ocena generalnie właściwie odzwierciedla aktualny stan środowiska. Należy jednak zauważyć, że stan podakwenu 62 nie odpowiada ustalonym w RDSM celom środowiskowym, co znaczy, że w ich świetle ocena tego	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Fragment poddany uwadze został usunięty z tekstu. Kwestia treści, czy też rozbieżności pomiędzy Wstępną oceną stanu... a Zestawem celów środowiskowych, jako dokumentów istniejących i przyjętych, nie podlega konsultacjom i rozstrzygnięciom w ramach projektu KPOWM

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			podakwenu wypada inaczej niż we Wstępnej ocenie.		
201	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Dokument KPOWM Prośba o ujednolicenie nazwy „Wstępna ocena” w całym dokumencie.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano i poprawiono materiał.
202	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	W dokumencie KPOWM, na Str. 101 należy zweryfikować tytuł i przynależność rysunku B. Powinien być do fosforu.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Rysunek B został przeniesiony do wcześniejszego akapitu, poprawiono tytuł według sugestii oraz dokonano zamiany azotu na fosfor.
203	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Na stronie 103 dokumentu KPOWM w zdaniu: Należy podkreślić, że Polska przyjęła wyznaczone przez HELCOM cele redukcji jedynie jako orientacyjne ...” słowo „orientacyjne”, zastąpić „indykatywne”	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano i poprawiono materiał.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
204	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Na stronie Str. 104 i 105 (rys. E i rys. F) dokumentu KPOWM, prośba o poprawę „ścieki opadowe”, na „wody opadowe” (albo: „wody opadowe i roztopowe”	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Zapis poprawiono na „wody opadowe”
205	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Uwaga dotyczy dokumentu KPOWM, str. 117. Należy zamienić słowo „odstępstwami” na „wyjątkami” w poniższym zdaniu: <i>Biorąc powyższe pod uwagę, należy uznać że większość celów środowiskowych dotyczących cechy C5 Eutrofizacja powinna zostać objęta odstępstwami na mocy art. 14 ust. 1 lit e) Ramowej Dyrektywy w/s Strategii Morskiej.</i>	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Materiał poprawiono.
206	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Na stronie 122 dokumentu KPOWM jest stwierdzenie „urobku czerpального” powinno być „urobku bagrowanego”	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Materiał poprawiono.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
207	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	<p>Uwaga dotyczy dokumentu KPOWM, fragmentu na Str. 124</p> <p>Czy przy obliczaniu obszaru trwale zmienionego (dla cechy 7), nie został popełniony błąd metodyczny? Oblicza się długość oraz powierzchnię. Suma obu zmian: liniowych i obszarowych, daje wielkość zmian hydrograficznych w akwenu. Nie tylko powierzchnia. Poza tym Zalew Szczeciński jest uznany za silnie zmienioną część wód. Przy jedynie 3% trwałych zmian w całym obszarze Zalewu?</p> <p>Podobnie Zalew Wiślany – w następnym cyklu planistycznym od 2016 roku) jego status jest „silnie zmieniona część wód”. Przy zaledwie 2% trwałych zmian?</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>04.04.2016</p>	<p>Zapytanie</p> <p>W kontekście C7 nigdy nie pojawiają się zapisy mówiące o silnie zmienionej części wód dla każdego akwenu w C7 jest GES, a działania mają zmierzać do utrzymania GES</p>
208	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	<p>Uwaga dotyczy dokumentu KPOWM, str. 125</p> <p>Prośba o sprawdzenie tytułu Wieloletniego programu ochrony brzegów morskich.</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>04.04.2016</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Tytuł sprawdzono, nazwa wprowadzona do projektu KPOWM jest poprawna.</p>
209	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony	<p>Uwaga dot. dokumentu KPOWM, Str. 126</p> <p>Pilotażowy monitoring warunków</p>	<p>Zespół projektu</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>W przypisie w dziale 1 karty cechy 7 podano</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	hydrograficznych jest realizowany od 2016 roku w ramach PMŚ – Monitoring Bałtyku w wyłącznej polskiej strefie ekonomicznej. W 2016 roku będzie przeprowadzony monitoring we wszystkich jcw przejściowych i przybrzeżnych. Zaplanowano weryfikację metodyki prowadzenia monitoringu.	KPOWM 04.04.2016	wyjaśnienie: Od 2016 roku realizowany jest pilotażowy monitoring warunków hydrograficznych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska – Monitoring Bałtyku w wyłącznej polskiej strefie ekonomicznej. W 2016 roku realizowany będzie monitoring we wszystkich przejściowych i przybrzeżnych jednolitych częściach wód. Ponadto zweryfikowana zostanie metodyka monitoringu.
210	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Na Str. 127 dokumentu KPOWM, jest zapis „służba hydrologiczno-meteorologiczna” powinno być „państwowa służba hydrologiczno-meteorologiczna”	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Materiał poprawiono.
211	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Na Str. 136 dokumentu KPOWM jest zapis „Ścieki wprowadzane” powinno być „ścieki odprowadzane”	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Materiał poprawiono.
212	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony	Uwaga dotyczy dok. KPOWM, str. 138 Czy jest „Biuro Hydrograficzne Gospodarki	Zespół projektu	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Wodnej”? Jeśli tak – w jakim urzędzie / ministerstwie?	KPOWM 04.04.2016	Materiał zweryfikowano i poprawiono.
213	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Uwaga dotyczy dok. KPOWM, Str. 152 Prośba o uwzględnienie informacji: GIOŚ prowadzi pilotażowy program monitoringu odpadów w środowisku morskim: toń wodna (na powierzchni morza) w wyznaczonych stacjach I na wyznaczonych transektach.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Dodano proponowany zapis w dziale 4 podrozdziału 3.10.
214	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Uwaga dotyczy dok. KPOWM, str. 158 Prośba o poprawę bo nastąpiło pomieszczenie programów (odpady w środowisku morskim): Albo: PMŚ 2016-2020, albo Program monitoringu wód morskich I realizacja Monitoring polskiej strefy ekonomicznej Morza Bałtyckiego w latach 2014-2017.	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Materiał zweryfikowano i poprawiono.
215	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	Uwaga dot. dokumentu KPOWM, str. 159-163	Zespół projektu	Uwaga częściowo uwzględniona Wprowadzono uzupełniające informacje, zgodnie z

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	Brak informacji o rejestracji hałasu podwodnego w ramach monitoringu Morza Bałtyckiego, są tylko prace studialne.	KPOWM 04.04.2016	posiadanyimi danymi w tym zakresie.
216	elektronicznie	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku	W Rozdziale 4 dokumentu KPOWM zamiast odstępstwa, powinno być „wyjątki”	Zespół projektu KPOWM 04.04.2016	Uwaga uwzględniona Materiał poprawiono.
217	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Proponowana zmiana w karcie działania: KTM20_2 Zwiększenie dostępności danych z zakresu przypadkowych połowów chronionych gatunków morskich ptaków i ssaków. Zmiana w pkt. Sposób wdrażania: Działanie to będzie wdrażane dwutorowo poprzez: Rozbudowę programu monitorowania przypadkowych połowów waleni poprzez	Zespół projektu KPOWM 07.04.2016	Uwaga uwzględniona Uzupełniono opis sposobu wdrażania zgodnie z propozycją przedstawioną w uwadze. Koszty 9 000 zł usunięto z kosztów, skoro klucze zostały wydane w 2015 r. Skorygowane założenia do szacunku kosztów są następujące:

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>zwiększenie zakresu monitorowania przyłowu ssaków morskich, ptaków oraz wybranych, chronionych gatunków ryb, zgodnie z projektowanym nowym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady o wspólnotowych ramach dla zbioru danych rybackich (Data Collection Framework) i nowym projektowanym wieloletnim programem zbioru danych rybackich.</p> <p>Modyfikację istniejącego systemu zbioru danych połowowych z Centrum Monitorowania Rybołówstwa w celu efektywnej analizy i zbioru danych dotyczących przypadkowych połowów z dzienników połowowych i miesięcznych raportów połowowych (dla łodzi poniżej 10 m długości, albo poniżej 8 m w przypadku łodzi połowiących gatunki objęte kwotą).</p> <p>Zmiana w tym punkcie wpłynie na wycenę działania, gdyż wyceniamy nie wprowadzenie systemu powiadomień sms, ale modyfikację istniejącego systemu informatycznego służącego analizie danych z dzienników połowowych. Dodatkowo, w wycenie należałoby uwzględnić koszt zmodyfikowanego programu monitorowania</p>		<p>Przewidziano koszt 300 000 PLN/rok dla programu monitoringu z udziałem obserwatorów, a także kamer, na małych łodziach prowadzących połowy sieciami stawnymi, głównie na potrzeby monitoringu przyłowu. Dotyczyć to będzie ok. 20 jednostek rybackich gdzie realizowany będzie monitoring przyłowu w ramach NPZDR, oraz ok. 13 pracowników MIR-PIB (naukowych i technicznych) prowadzących monitoring. Zastosowanie kamer powinno być prowadzone uzupełniając do monitoringu z udziałem obserwatorów, albo w ramach NPZDR, albo poza tym programem. Zakłada się ewentualne wprowadzanie modyfikacji w programie, w zależności od zapotrzebowania.</p> <p>Koszty całkowite działania wyniosą ok. 300 000 zł rocznie, czyli 1,2 mln zł w okresie 4 lat.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>przypadkowych połowów walen, zgodnie z nowym rozporządzeniem UE o zbiorze danych rybackich - DCF, obecnie na ukończeniu.</p> <p>Istniejący program monitorowania przypadkowych połowów walen to koszt ok. 200-300 tys.</p> <p>Modyfikacja systemu informatycznego w celu raportowania przyłowy ptaków i ssaków w dziennikach połowowych: do wyjaśnienia w Centrum Monitorowania Rybołówstwa z administratorem systemu informatycznego do zbioru danych rybackich.</p> <p>Powielenie Kluczy do oznaczania ptaków w przyłowie. – ok. 9 tys. PL</p>		
218	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	KTM20_4 Ustanowienie ograniczeń dla stosowania określonych narzędzi połowowych w planie zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, w przypadku konieczności ochrony cennych i zagrożonych morskich biotopów. Wydaje się, że tego działania nie można połączyć z kwestią dotyczącą testowania i zastosowania alternatywnych narzędzi	Zespół projektu KPOWM 07.04.2016	Uwaga uwzględniona Uwagę uwzględniono dodając proponowane zapisy do działania 20_4. Zmieniono nazwę działania na: Ustanowienie ograniczeń dla stosowania określonych narzędzi połowowych w planie zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich oraz testowanie i zastosowanie alternatywnych narzędzi połowowych i urządzeń mających na celu ograniczenie

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>połowowych i urządzeń ograniczających przypadkowy połów chronionych gatunków zwierząt (ptaków i ssaków), zwłaszcza w morskich obszarach Natura 2000.</p> <p>Biorąc pod uwagę, iż kwestia zastosowania narzędzi połowowych i urządzeń ograniczających przyłów gatunków chronionych jest obecnie szeroko dyskutowana na forach wielu krajów, a MIR-PIB planuje przeprowadzenie testów alternatywnych narzędzi połowowych, w celu znalezienia narzędzia, które będzie mogło być zastosowane np. w obszarach Natura 2000 w celu ograniczenia przyłowu ptaków morskich, a także uwzględniając, że takie działanie zawarte jest w programie PO „Ryby” 2014-2020, proponujemy nową kartę dla tego działania.</p> <p>Działanie: „Testowanie i zastosowanie alternatywnych narzędzi połowowych i urządzeń mających na celu ograniczenie przypadkowego połowu chronionych gatunków zwierząt (ptaków i ssaków), zwłaszcza w morskich obszarach Natura 2000”.</p> <p>Działanie będzie polegało na realizacji projektów w oparciu o środki PO „Ryby” 2014-2020, ale takie działania mogą być</p>		<p>przypadkowego połowu chronionych gatunków zwierząt (ptaków i ssaków).</p> <p>Zakres rzeczowy skorygowany: Wprowadzenie zakazu stosowania narzędzi połowowych powodujących wzrost śmiertelności gatunków objętych wskaźnikiem bądź mających negatywny wpływ na stan siedlisk cennych przyrodniczo. Testowanie i zastosowanie alternatywnych narzędzi połowowych i urządzeń ograniczających przypadkowy połów chronionych gatunków zwierząt (ptaków i ssaków), zwłaszcza w morskich obszarach Natura 2000.</p> <p>Sposób wdrażania skorygowany: Wprowadzenie zakazu do projektu planów zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich, przyjmowanego w drodze rozporządzenia ministra właściwego ds. gospodarki morskiej. Zakupu urządzeń ograniczających przypadkowy połów takich jak urządzenia odstraszające walenie – pingery, raporty, spotkania i wynajem sal, podróże zagraniczne krajowe i lokalne, zakup narzędzi alternatywnych – klatek dorszowych (COD POTS), zakup przynęty, naprawa sprzętu, zakup niezbędnego sprzętu informatycznego,</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>realizowane również w oparciu o inne mechanizmy finansowe np. sektora środowiska LIFE+ czy np. środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska.</p> <p>Koszt działania:</p> <p>Koszt zakupu urządzeń ograniczających przypadkowy połów takich jak urządzenia odstraszające walenie - pingery zależy od ilości zakupionych pingerów, ale koszt jednego pingera to ok. 450 PLN brutto. Działanie było już realizowane, ale jego zasięg powinien zostać zwiększony, również same pingery prawdopodobnie będą już innego rodzaju niż dotychczas używane pingery (AQUATEC AQUAmark 100).</p> <p>Koszt testowania alternatywnych narzędzi połowowych: Na podstawie propozycji polskiego projektu w tym zakresie w ramach większego międzynarodowego projektu HELCOM BALTFIMPA wnioskowanego do finansowania do LIFE+ (oszacowanie kosztów przygotowane w uzgodnieniu z MIR-PIB) to koszt: 1 036 368 PLN (w to wchodziła: wykonana praca przy projekcie, raporty, spotkania i wynajem sal, podróże zagraniczne krajowe i lokalne, zakup narzędzi alternatywnych – klatek dorszowych (COD POTS), zakup przynęty, naprawa</p>		<p>testowanie narzędzi na dwóch łodziach rybackich z udziałem obserwatorów 60 dni połowowych, testowanie narzędzi alternatywnych na łodzi naukowo-badawczej 30 dni połowowych.</p> <p>Koszty skorygowane:</p> <p>Koszt zakupu urządzeń ograniczających przypadkowy połów takich jak urządzenia odstraszające walenie – pingery: 50 000 PLN brutto.</p> <p>Koszt testowania alternatywnych narzędzi połowowych: 1,1 mln PLN brutto</p> <p>Koszt ustanowienia ograniczeń dla stosowania określonych narzędzi połowowych w planie zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich nieznany, zależny od wprowadzonych ograniczeń stosowania narzędzi połowowych.</p> <p>Łączny koszt działania: 1 150 000 PLN brutto.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			sprzętu, zakup niezbędnego sprzętu informatycznego, testowanie narzędzi na dwóch łodziach rybackich z udziałem obserwatorów 60 dni połowowych, testowanie narzędzi alternatywnych na łodzi naukowo-badawczej 30 dni połowowych). Projekt HELCOM BALTFIMPA nie uzyskał finansowania z LIFE+.		
219	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>Załącznik 2 do KPOWM wyniki analizy CBA, str. 23. 2. Zarybienie</p> <p>Zgodnie z art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2014 r. o rybołówstwie morskim (Dz. U. z 2015 r. poz. 222) utrzymanie i odtwarzanie zasobów ryb w polskich obszarach morskich jest dokonywane przez zarybianie tych obszarów.</p> <p>Jednocześnie, Art. 98 ust. 2 ww. ustawy stanowi, że zarybianie polskich obszarów morskich prowadzi minister właściwy ds. rybołówstwa. Zgodnie z art. 98 ust. 3 ww. ustawy koszty zarybiania polskich obszarów morskich ponoszone są corocznie przez budżet państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy ds. rybołówstwa.</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>07.04.2016</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Zapis został zmieniony zgodnie z zgłoszoną uwagą</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>Celowość prowadzenia zarybień wynika z potrzeby utrzymania cennych dla polskiego rybactwa gatunków ryb dwuśrodowiskowych, takich jak np. troć i łosoś. W przeszłości gatunki te występowały bardzo licznie w wielu polskich rzekach oraz w granicach polskich obszarów morskich. Aktualny stan zasobów przynajmniej kilku gatunków ryb dwuśrodowiskowych wymaga prowadzenia zarybień wspomagających ich populacje. Zarybianie polskich obszarów morskich wykonuje się na podstawie planu zarybieniowego przygotowanego przez Zespół do spraw Zarybiania powołany przez Ministra właściwego ds. rybołówstwa.</p> <p>Zarybiania realizowane w ramach zadania pn. Zarybianie polskich obszarów morskich i obejmują dorzecze Wisły i Odry, rzeki pomorskie oraz wody morskie i prowadzone są zwłaszcza takimi gatunkami ryb jak łosoś i troć wędrowna, a także certa, sieja czy jesiotr. Zarybiania realizowane są partiami, tak by możliwa była bieżąca kontrola ilości i sortymentu wypuszczanych ryb, zgodnie z planem zarybiania.</p> <p>Finansowanie zadania „Zarybianie polskich obszarów morskich” w latach 2006-2013.</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>Tabela. Finansowanie zadania „Zarybianie polskich obszarów morskich” w latach 2006-2013</p> <p>Rok 2006- 4 000 000, 2007 – 4 800 000, 2008 – 5 000 000, 2009 4 936 000, 2010 – 4 597 000, 2011 – 4 614 000, 2012 – 5 000 000, 2013 – 5 000 000, 2014 – 4 852 000, 2015 – 5 000 000.</p>		
220	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>Dokument KPOWM, Rozdział 3., 3.1.: Bioróżnorodność (C1) w powiązaniu z łańcuchem troficznym (C4) oraz integralnością dna (C6)</p> <p>Błędy językowe, proszę zmienić małą literę na wielką, zapis powinno brzmieć „Wdrożenia”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój bazy danych o występowaniu i śmiertelności ssaków morskich • Wdrożenia rozwiązań ograniczających śmiertelność ssaków w sieciach rybackich. • Rozwój badań na oceną i gromadzeniem danych dot. wpływu rybołówstwa na środowisko. <p>Bałtycki Plan Działań HELCOM</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>07.04.2016</p>	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
221	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>Dokument KPOWM, Rozdział 3., 3.1.: Bioróżnorodność (C1) w powiązaniu z łańcuchem troficznym (C4) oraz integralnością dna (C6)</p> <p>Zastąpić zapis:</p> <p>III. Dokumenty krajowe</p> <p>Ochrona i odbudowa morskiej różnorodności biologicznej i ekosystemów morskich oraz systemy rekompensat w ramach zrównoważonej działalności połowowej – zbieranie utraconych narzędzi połowowych i odpadów morskich. Wspieranie metod połowowych o mniejszych negatywnych oddziaływaniach na ptaki i ssaki morskie.</p> <p>Program Operacyjny „Rybacktwo i Morze” (PO RYBY 2014-2020)</p> <p>Zapisem:</p> <p>III. Dokumenty krajowe</p> <p>Ochrona i odbudowa morskiej różnorodności biologicznej i ekosystemów morskich oraz systemy rekompensat w ramach zrównoważonej działalności połowowej – zbieranie utraconych narzędzi połowowych i odpadów morskich. Wspieranie nowych metod połowowych redukujących negatywny wpływ na ptaki i ssaki morskie, dno morskie a także ograniczających wielkość niechcianych połowów.</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>07.04.2016</p>	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			Program Operacyjny „Rybacktwo i Morze” (PO RYBY 2014-2020)		
222	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>Dokument KPOWM, Rozdział 3., 3.1.: Bioróżnorodność (C1) w powiązaniu z łańcuchem troficznym (C4) oraz integralnością dna (C6)</p> <p>Do skreślenia zapis: "Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi" z poniższego fragmentu:</p> <p>"Działanie polega na prowadzeniu programu badań w polskich morskich wodach wewnętrznych w zakresie oceny stanu zasobów ryb.</p> <p>Planowane korzyści z wdrożenia działania wiążą się z uzyskaniem danych na temat stanu zasobów w polskich morskich wodach wewnętrznych i możliwości ich eksploatacji.</p> <p>Przedmiotowe działanie wpisuje się w podstawowe założenia zrównoważonego rozwoju.</p> <p>Jego realizacja poprzez rozpoznanie stanu zasobów może wpłynąć na sektor rybołówstwo morskie.</p> <p>Instytucja odpowiedzialna za wdrożenie: Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Rolnictwa i Rozwoju Wsi."</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>07.04.2016</p>	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
223	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>W dokumencie KPOWM, Rozdziale 3 Program działań z uwzględnieniem celów środowiskowych, podrozdział 3.1. C1-4, C6 należy przeredagować fragment by brzmiał: <i>Badanie i ocena konieczności zwiększenia zasięgu obszarów, gdzie zakazane jest trałowanie - wraz z opracowaniem narzędzi kontrolnych.</i></p> <p>W celu wsparcia świadomych decyzji dotyczących zarządzania zasobami, zasadne jest zbadanie i ocena konieczności wprowadzenia ograniczeń w trałowaniu. W aktach prawa krajowego projektowane jest czasowe, dodatkowe do już istniejących, zamknięcie połowów trałowych w wybranych strefach. Ponadto, niezbędne jest przeprowadzenie dodatkowych prac badawczych dotyczących wpływu trałowania na obszary znajdujące się w pobliżu siedlisk wrażliwych na prowadzenie takich działań, oraz w obszarach gdzie trałowanie jest intensywne. Przedmiotowe działanie wpisuje się w podstawowe założenia zrównoważonego rozwoju. Jego realizacja poprzez zmiany sposobu połowów może wpłynąć na sektor rybołówstwo morskie. Instytucja odpowiedzialna za wdrożenie:</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>08.04.2016</p>	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej		
224	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Dokument KPOWM, Rozdział 3.1.1, w tytule: Cecha 1 Bioróżnorodność i 4 łańcuch troficzny – ryby należy usunąć myślnik.	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga nieuwzględniona Rozdziały są nazwane jednolicie dla wszystkich cech, nie otrzymano uwag do pozostałych cech w tym zakresie, więc nie zostanie to zmienione w tym rozdziale, ani pozostałych.
225	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	W Dziale 4, Rozdziału 3.1.1 dokumentu KPOWM należy przeredagować i uzupełnić fragment tekstu, sugerujemy by brzmiał: Wspólna polityka rybołówstwa (WPRyb; rozporządzenie 1380/2013) weszła w życie w 2014 r. Najważniejsze aspekty zreformowanej Wspólnej Polityki Rybołówstwa dotyczą ochrony żywych zasobów morza, ekosystemowego podejścia do zarządzania rybołówstwem, regionalizacji procesu decyzyjnego, redukcji w jak największym stopniu niechcianych połowów, wdrożeniu obowiązku wyładunkowego dla dorsza, śledzia, szprota, łososia i gładzicy w Morzu Bałtyckim, eksploatacji zasobów na poziomie maksymalnego zrównoważonego połowu (MSY),	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga uwzględniona Wprowadzono do treści KPOWM zmiany i informacje uzyskane od Ministerstwa.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			zarządzaniu zasobami na podstawie wieloletnich planów zarządzania. Należy również wykreślić stwierdzenie: „oraz zarządzania rybołówstwem i flotami eksploatującymi takie zasoby.”		
226	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Sugerujemy by fragment punktu 4, w Dział 4 Istniejące, planowane i nowe działania niezbędne do osiągnięcia dobrego stanu środowiska dla cechy1 - Bioróżnorodności ryb i cechy 4 - Łańcuch troficzny ryb Rozdziału 3.1.1 przeredagować i uzupełnić treść w poniższy sposób: 4. W ramach WPRyb, podstawowe działania prowadzące do poprawy stanu stad i osiągnięcia GES cech 1 i 4 obejmują: <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie aby eksploatacja żywych zasobów morza odbudowywała i zachowywała populacje poławianych gatunków powyżej poziomów pozwalających uzyskać MSY do roku 2015, dla których jest to możliwe, a do 2020 roku dla wszystkich stad • zapewnienie minimalizowania negatywnych skutków działalności połowowej dla ekosystemu morskiego, a także dążenie do tego aby działalność 	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga uwzględniona Wprowadzono do treści KPOWM zmiany i informacje uzyskane od Ministerstwa.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>połowowa nie powodowała degradacji środowiska morskiego.</p> <p>Powyższe cele realizowane mają być poprzez: stopniową eliminację odrzutów w rybołówstwie, zarządzanie zasobami na podstawie wieloletnich planów zarządzania, wdrożenie środków, w tym również środków technicznych dotyczących narzędzi połowowych oraz stosowania urządzeń redukujących negatywny wpływ na środowisko, ustanowienia środków ochronnych ze względu na konieczność ochrony obszarów tarlisk i podchowu narybku, oraz działań prowadzących do dostosowania zdolności połowowej floty do wielkości zasobów i zapewnienia długoterminowej stabilności europejskich zasobów rybnych..</p>		
227	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>Ze strony 42, dokumentu KPOWM, w Rozdziale 3.1.1 w Dziale 4 należy usunąć fragmenty:</p> <ul style="list-style-type: none"> Całkowite dopuszczalne połowy (TAC), czyli limity dotyczące ilości ryb, które można łowić z danego stada w danym roku, muszą teraz wziąć pod uwagę MSY. Dla kwotowanych stad ryb 	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>08.04.2016</p>	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>bałtyckich, TAC są uzgadniane i publikowane co roku (Rozporządzenie 2015/2072).</p> <ul style="list-style-type: none"> Działania techniczne uzupełniają TAC w kontrolowaniu presji połowowej i ochrony narybku oraz tarlisk. Należą do nich ograniczenia dotyczące narzędzi, takich jak minimalne rozmiary oczek włoków umożliwiających bardziej ukierunkowane połowów i ucieczkę osobników młodocianych; a przestrzenne lub sezonowe wyłączenia chronią np. narybek i tarliska. Działania techniczne w Bałtyku patrz: Rozporządzenie 2187/2005. Techniczne środki ochrony zawarte w rozporządzeniu UE są sprawdzane w latach 2015 i 2017. 		
228	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>Prośba by Rozdziale 3.1.1, dokumentu KPOWM, w Dziale 4 w zdaniu: Oczekuje się, że wpłyną pozytywnie na kilka wrażliwych gatunków ryb, w tym dwuśrodowiskowych (jesiotr, parposz, węgorz europejski, pstrąg). usunąć : pstrg”</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>08.04.2016</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Wprowadzono do treści KPOWM zmiany i informacje uzyskane od Ministerstwa.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			i zamienić go: „troć, łosoś, minogi)”		
229	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>Dotyczy Rozdziału 3.1.1 dokumentu KPOWM, w Dział 4 Istniejące, planowane i nowe działania niezbędne do osiągnięcia dobrego stanu środowiska dla cechy1 - Bioróżnorodności ryb i cechy 4 - Łańcuch troficzny ryb.</p> <p>Należy przereklamować i uzupełnić fragment dot : <i>Jakie planowane (już uzgodnione, ale jeszcze nie wdrożone) działania są odpowiadają powyższemu celowi? Jak będą wdrażane? Jaka instytucja jest odpowiedzialna za działania?</i></p> <p>Sugerujemy by w dokumencie zamieścić zapis o treści:</p> <p>Wspólna polityka rybołówstwa (WPRyb; rozporządzenie 1380/2013). W ramach WPRyb wiele działań nie zostało jeszcze wdrożonych natomiast trwają prace nad ich zatwierdzeniem i wdrożeniem.</p> <ul style="list-style-type: none"> Działaniem obecnie dyskutowanym na forum UE, które bezpośrednio dotyczyć będzie zasobów Morza Bałtyckiego jest przyjęcie wieloletniego planu zarządzania zasobami dorsza, śledzia, 	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>08.04.2016</p>	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Wprowadzono do treści KPOWM zmiany i informacje uzyskane od Ministerstwa z kilkoma wyjątkami.</p> <p>Odnosnie do fragmentu: <i>W ramach WPRyb wiele działań nie zostało jeszcze wdrożonych natomiast trwają prace nad ich zatwierdzeniem i wdrożeniem</i> - proponuje się usunąć, z uwagi na fakt, iż informacja ta znajduje się w polu dotyczącym działań planowanych (uzgodnionych, nie wdrożonych).</p> <p>Odnosnie do fragmentu: <i>Przewiduje się, że po przyjęciu ww. wielogatunkowego planu zarządzania KE wróci do przygotowania wieloletniego planu zarządzania zasobami łososia w Morzu Bałtyckim</i> - Jeśli są na ten temat jakieś konkretne informacje (np. w postaci komunikatu KE albo informacje prasowe, do których nie udało się dotrzeć Wykonawcy KPOWM), to tak, jeśli nie – proponuje się usunąć, nie powinno się pisać o przypuszczeniach.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>szprota w Morzu Bałtyckim. Przyjęcie ww. planu przewidziane jest na 2016 r. (druga połowa). Należy zauważyć, że w ramach ww. planu będzie możliwość pośredniego zarządzania rybami płaskimi co wynika z tego, że takie same narzędzia używane są do połowu dorsza jak i ryb płaskich. W ramach planu przyjmowane będą środki techniczne pozwalające na osiągnięcie celów WPRyb (prace w tym zakresie rozpoczęły się w 2015 r. na forum Bałtyckiej Rady Doradczej –BSAC oraz ciała regionalnego BALTFISH). Rekomendacje BALTFISH mają być na podstawie aktów delegowanych przyjmowane przez KE. Przewiduje się, że po przyjęciu ww. wielogatunkowego planu zarządzania KE wróci do przygotowania wieloletniego planu zarządzania zasobami łososa w Morzu Bałtyckim. Wieloletnie plany zarządzania oparte są na opiniach naukowych, technicznych i ekonomicznych i zawierają środki ochronne, mające na celu odbudowę i zachowanie stad ryb powyżej poziomów MSY. Plany wieloletnie obejmują pojedyncze gatunki,</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>albo w przypadku połowów wielogatunkowych, gdy dynamika różnych stad jest ze sobą powiązana, jak to ma miejsce na Morzu Bałtyckim, uwzględniają poziom wiedzy na temat interakcji pomiędzy różnymi stadami, zarówno interakcji technicznych (gdy wiele gatunków jest odławianych z łowiskach mieszanych) i interakcji biologicznych (gdy niektóre gatunki mogą żerować na innych gatunkach) w dłuższych odcinkach czasu.</p> <p>Wieloletnie plany zarządzania umożliwią uwzględnienie długoterminowej perspektywy w zarządzaniu zasobami sprzyjającą osiągnięciu GES dla C1 i C4 Ryby. Proponowany wieloletni plan dla zasobów bałtyckich: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2014:614:FIN</p> <p>. Plan wieloletni odnosi się do stad dorsza, śledzia i szprota w Morzu Bałtyckim oraz połowów tych stad.</p> <p>wdrożenie obowiązku wyładunkowego wszystkich połowów dorsza, śledzia, szprota, łososia od 1 stycznia 2015 r. oraz gładzicy od 1 stycznia 2017 r.</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>dotyczący wyładunku całego połowu wybranych gatunków ryb poławianych komercyjnie wprowadzonego od 1 stycznia 2015 roku, zgodnie z zapisami Wspólnej Polityki Rybackiej UE, co przyczyni się do zmniejszenia ilości odrzutów pochodzących z rybołówstwa (Bałtyk: patrz Rozporządzenie UE 1396/2014). Rybołówstwo bez odrzutów nałożyło obowiązek przywożenia do portu całości złowionych gatunków ryb limitowanych. Na Morzu Bałtyckim obowiązek wyładunku obejmuje połowy dorsza, łososia i małych gatunków pelagicznych śledzi i szprota. Natomiast obowiązek wyładunkowy w odniesieniu do gładzicy wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2017. Oczekuje się, że działanie to spowoduje zmniejszenie niepożądanego śmiertelności połowowej i wsparcie odbudowy zasobów. Obowiązek wyładunku wszystkich połowów, może potencjalnie doprowadzić do znaczących ulepszeń w specyfikacjach technicznych narzędzi połowowych oraz w praktykach połowowych w celu maksymalnego możliwego ograniczenia niezamierzonych połowów i zmniejszenia presji na "gatunki wrażliwe", a tym samym przyczynić się do osiągnięcia celów dla</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>cechy 1. Obowiązki dotyczące wyładunku zostaną wprowadzone i stosowane dla poszczególnych łowisk.</p> <p>Sugerujemy również by uzupełnić akapit: <i>Monitoring ryb przybrzeżnych w polskich wodach stanowi część projektu oceny przybrzeżnych zasobów ryb Bałtyku wspierającego zarządzanie opartego na ekosystemie (HELCOM FISH-PRO II).</i></p> <p>o fragment:</p> <p>„Odpowiedzialnym za wdrażanie powyższych działań będzie Minister właściwy ds. rybołówstwa w zakresie wdrażania WPRyb, wspólnie z ministrem właściwym ds. ochrony środowiska w zakresie państwowego monitoringu ryb przybrzeżnych.”</p>		
230	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>W dokumencie KPOWM, Rozdziale 3.1.1., Dziale 4, sugerujemy by zredagować fragment w takiej treści:</p> <p>„Opisane tutaj działania, które są związane z WPRyb są uzgadniane na poziomie europejskim lub na poziomie regionalnym (Morze Bałtyckie). Polska administracja</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>08.04.2016</p>	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			będzie uczestniczyć w grupie BALTFISH w celu uzgodnienia dalszych działań regionalnych”		
231	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Na str. 45 dokumentu KPOWM, w Rozdziale 3.1.1 przy pytaniu: <i>Czy któreś z tych działań mają wpływ na wody innych krajów podregionu?</i> Sugerujemy usunąć fragment: „Wszystkie analizowane i rozważane zasoby ryb są wspólne z innymi krajami bałtyckimi, nie są ograniczone do polskich wód. W rezultacie, wszelkie działania podejmowane w celu wsparcia realizacji MSY w polskich wodach będą również korzystne dla zasobów całego Bałtyku jako całości” i zastąpić : „Wszystkie projektowane działania uzgodnione zostały na poziomie międzynarodowym i bezpośrednio oddziałują na stan zasobów państw bałtyckich, które tworzą region Morza Bałtyckiego. „	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga uwzględniona Wprowadzono do treści KPOWM zmiany i informacje uzyskane od Ministerstwa.
232	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	<i>W Dziale 5: Jaki wkład będą miały wymienione wyżej działania w osiągnięciu do 2020 r. GES oraz związanych z nim celów środowiskowych? Jakie jest</i>	Zespół projektu KPOWM	Uwaga uwzględniona Wprowadzono do treści KPOWM zmiany i informacje uzyskane od Ministerstwa.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Departament Rybołówstwa	<p><i>prawdopodobieństwo osiągnięcia GES i czy mają zastosowanie wyjątki, o których mowa w Artykule 14?</i></p> <p>Proponujemy zredagować fragment na wstępie by finalnie brzmiał: „Działania związane ze zaktualizowaną WPRyb będą działać głównie przez zakaz odrzucania ryb niewymiarowych ryb, a także poprzez ograniczenie ilości ryb złowionych z populacji i zmniejszenie śmiertelności połowowej do poziomu lub powyżej poziomu MSY. Presja rybołówstwa będzie dostosowana do wielkości dostępnych zasobów i zgodna z zasadą MSY, co pozwoli osobnikom w obrębie danej populacji, osiągnąć średnio wyższy wiek i większe rozmiary, a w skali całej grupy ryb, zmniejszy nacisk na gatunki o masywniejszych ciałach i wolniej rozmnażających się”</p>	08.04.2016	
233	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>W Rozdziale 3.1.2 dokumentu KPOWM, w Karcie Cech 1-4 Ssaki, należy zastąpić „Morświn bałtycki” słowem sam „Morświn”. Błąd powtarza się kilka razy.</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>08.04.2016</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Zweryfikowano nazwę morświna w tekście i aktualnie widnieje w naukowo poprawnej wersji.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
234	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	W Rozdziale 3.1.2 dokumentu KPOWM, w Karcie Cech 1-4 Ssaki, w dziale 3 należy sprawdzić z Programem Ochrony Morświna przytoczony fragment: <i>Wszystkie badania przyłowu morświnów w Bałtyku jednoznacznie wskazują, że poziom przyłowu przekracza kryterium wymagane dla osiągnięcia żywotnej populacji</i>	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga uwzględniona Zweryfikowano informację, wprowadzono korektę do treści dokumentu.
235	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Na str. 48 w <i>Dziale Aktualnie wdrażane, już zaplanowane i proponowane nowe działania niezbędne do osiągnięcia GEŚ w zakresie ssaków morskich</i> Rozdziału 3.1.2 dokumentu KPOWM, sugerujemy by poniższy tekst uzupełnić o zaznaczone fragmenty: Minimalna wielkość nakładu połowowego do objęcia monitoringiem <u>powinna umożliwić strategię poboru prób zapewniającą oszacowanie wielkości przyłowu dla całej floty, a współczynnik zmienności nie powinien przekraczać 0,30. W przypadku braku możliwości oszacowania wielkości przyłowów, należy ustanowić program pilotażowy. W programie pilotażowym, który powinien być przeprowadzony przez pierwsze dwa lata trwania programu, minimalna wielkość nakładu połowowego do objęcia monitoringiem została określona jako</u>	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Uwzględniono informacje i dane przekazane przez Ministerstwo w formułowaniu ostatecznego brzmienia karty cechy 1 i 4 – dla ssaków, dostosowując poziom szczegółowości informacji, do pozostałych kart.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>5 %. <u>Następnie, na podstawie wyników programu pilotażowego i wielkości zbadanych przyłówów, państwa członkowskie powinny wyznaczyć taką wielkość nakładu połowowego, do objęcia programem obserwatorów, aby wyznaczyć strategię poboru prób umożliwiającą oszacowanie wielkości przyłowu dla całej floty (Aneks III rozporządzenia 812/2004).</u></p> <p>Na mocy niniejszego rozporządzenia, od 2006 roku prowadzony jest w Polsce Program Monitorowania Przypadkowych Przyłówów Waleni, tzw. program obserwatorów. Realizatorem projektu jest Morski Instytut Rybacki – Państwowy Instytut Badawczy, który wykonuje go na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Program obejmuje obserwację połowów za pomocą stawnych sieci skrzelowych, oplątujących oraz włoków pelagicznych. W latach 2006 – 2014 obserwacje prowadzone były w obszarach ICES 24 – 29 na jednostkach powyżej 15 m. W latach 2011 – 2014 prowadzono dodatkowy monitoring na jednostkach poniżej 15 m w Zatoce Puckiej i Zatoce Gdańskiej, jednak jego zakres nie dostarczył reprezentatywnych danych o</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>przyłowie, <u>natomiast jest dowodem na to, że monitoring przyłowów walen z udziałem obserwatorów, jest również możliwy na łodziach mniejszych niż 15 m.</u> W czasie realizacji programu w wymienionych latach nie zaobserwowano przyłowu morświnów, podczas gdy poza strukturą programową odnotowano 2 dobrowolne zgłoszenia o przyłowie morświnów.</p> <p>Sugerujemy przeredagowanie również fragmnetu i uzupełnienie i zaznaczone treści: „Pingery stosowane są na danym obszarze od roku 2008. <u>Od kilku już lat pingery posiada 16 jednostek połowowych stacjonujących głównie na zachodnim wybrzeżu.</u></p> <p>Jedną z rekomendacji zawartych w Planie Jastarnia jest rozwój sieci obszarów chronionych, poprawa ich łączności oraz stworzenie i wdrożenie odpowiednich planów ochrony na ich terenie. „</p>		
236	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki	Na stronie 50, dokumentu KPOWM, w Rozdziale 3.1.2, Karta cech 1-4 należy w	Zespół projektu	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	zdaniu: „Dla dwóch obszarów chronionych Natura 2000 istnieją zaplanowane, lecz nie wdrożone plany ochrony morświna” Słowo: „zaplanowane” Zamienić słowem: „projektowane”	KPOWM 08.04.2016	Wprowadzono do treści KPOWM odpowiednie zmiany.
237	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Na stronie 50, dokumentu KPOWM, w Rozdziale 3.1.2, Karta cech 1-4 . Sugerujemy usunąć fragment: „Dla obszaru PLH990002 plany ochronne dotyczące ograniczania przyłowu morświnów odnoszą się do: <ul style="list-style-type: none">▪ monitoringu przyłowu,▪ tworzenia stref wolnych od połowów,▪ zakazu używania pławnic, zastosowania pingerów na stawnych narzędziach połowowych”	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga uwzględniona Wprowadzono do treści KPOWM zmiany i informacje uzyskane od Ministerstwa.
238	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	W dokumencie KPOWM, w Rozdziale 3.1.2, Karta cech 1-4 należy przeredagować, uzupełnić fragment tekstu, który sugerujemy by w takiej formie: „W ramach obecnie diskutowanego	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Uwzględniono informacje i dane przekazane przez Ministerstwo w formułowaniu ostatecznego brzmienia karty cechy 1 i 4 – dla ssaków, dostosowując poziom

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Departament Rybołówstwa	<p>rozporządzenia Rady i Parlamentu Europejskiego dotyczącego wspólnotowych ram dla zbioru danych rybackich (eng. Data Collection Framework), planuje się włączenie programów monitorowania przypadkowych połowów walen do narodowych programów zbioru danych rybackich. Powinno to prowadzić do poprawy wiarygodności programów obserwatorów poprzez lepsze ich ukierunkowanie na segmenty floty, gdzie obserwowany przyłów walen jest największy, a także poprzez pokrycie programem obserwatorów większego nakładu połowowego niż dotychczas (prowadzenie obserwacji przyłowy przy okazji innych badań). Polska włączyła program monitorowania przypadkowych połowów walen do Narodowego programu Zbioru Danych Rybackich - NPZDR w 2015 r.</p> <p>Jak wynika z polskiego programu monitorowania przypadkowych połowów walen, realizowanego od 2006 r., , zalecany program obserwatorów, w oparciu o rozporządzenie 812/2004, uważany jest za niespełniający efektywnej roli monitorowania przyłowy walen w polskiej części Bałtyku. Uważa się, że ze względu na bardzo</p>		szczegółowości informacji, do pozostałych kart.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>niewielką populację morświnów w polskich wodach obecny nakład obserwacji jest niewystarczający i aby spełniać swoje zadanie powinien zostać zwiększony do 80 % całkowitego nakładu połowowego, co jest niemożliwe zarówno z punktu widzenia organizacyjnego jak i ekonomicznego (ogromny koszt obecności obserwatorów na pokładzie statków rybackich). W związku z powyższym, dodatkowo zalecane jest uzupełnienie programu monitorowania przyłówów waleni z udziałem obserwatorów, innymi technikami monitoringu (z udziałem kamer czy np. dronów). .</p> <p>2. Prośba o wyjaśnienie, doprecyzowanie skąd pochodzi ta propozycja:</p> <p>„Zaleca się również rozważenie wprowadzenia programu monitoringu przez obserwatorów na jednostkach inspekcyjnych”</p> <p>3. Uwaga dotyczy akapitu i zaznaczonego fragmentu w rozdziale 3.1.2 Dokumentu KPOWM, Karta cech 1-4</p> <p><i>Kompletność sieci morskich obszarów</i></p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p><i>chronionych. Jako, że dla dwóch obszarów Natura 2000 dedykowanych morświnowi plany ochrony jeszcze nie istnieją, niezbędne jest stworzenie i wdrożenie takich planów. Szczególna uwaga powinna być poświęcona wdrożeniu narzędzi połowowych bezpiecznych dla morświnów, a także <u>stworzeniu stref wolnych od rybołówstwa</u>. Ponadto, w efekcie wyników uzyskanych podczas projektu SAMBAH rozważane jest dodanie morświna jako przedmiotu ochrony w obszarze Ławica Słupska PLC990001.</i></p> <p>Zgadzamy się co do obszarów wolnych od rybołówstwa ale nie tylko ze względu na ochronę morświna i w parkach narodowych, bo przy tak mobilnym gatunku ssaka morskiego, ustanowienie stref zamkniętych może nie mieć większego sensu (przyłów może zdarzyć się poza strefami zamkniętymi).</p>		
239	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	<p>Dotyczy dokumentu KPOW, Rozdział 3.1.2, Karta cech 1-4.</p> <p>Sugerujemy by fragment: „Gdańskiego w Helu – instytucję zajmującą się między innymi ochroną ssaków morskich w Polsce.</p>	Zespół projektu KPOWM	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Wprowadzono do treści KPOWM proponowaną zmianę.</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Departament Rybołówstwa	Na poziomie prawnym działania regulowane są przez Ministerstwo Środowiska” uzupełnić zapisem: „ i Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej”	08.04.2016	
240	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	Dotyczy dokumentu KPOW, Rozdział 3.1.2, Karta cech 1-4, W dziale 7: <i>Luki i inne kwestie problematyczne (czy w obecnym zestawie działań istnieją luki uniemożliwiające osiągnięcie GES i/lub czy istnieje potrzeba modyfikacji istniejących bądź planowanych działań?</i> <i>Sugerujemy by uzupełnić zapis o:</i> Istotny problem stanowi fakt, że wiedza naukowa o populacji morświnów jest wciąż niewielka. Projekt SAMBAH istotnie przyczynił się do jej zwiększenia, jednak wciąż istnieje wiele niewiadomych, które powinno się wypełnić tak szybko jak jest to możliwe. Istotne jest, aby zgromadzić dane na temat morświna w Morzu Bałtyckim tj. jej o zmieszczenia, wędrówek, miejsc rozrodu itd., aby stworzyć możliwość bardziej skutecznych działań ochronnych. Prośba również o zweryfikowanie treści gdyż w innej części dokumentu jest mowa o 2 przypadkach zgłoszenia przyłowu przez	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Wykorzystano informacje przekazane przez Ministerstwo i dostosowano do treści karty.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			rybaków.		
241	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3 – KOMERCYJNIE EKSPLOATOWANE GATUNKI RYB I SKORUPIAKÓW, w dziale 1, pierwszym akapicie należy przeredagować zdanie i w dokumencie umieścić zapis: „Każdego roku Międzynarodowa Rada Badań Morza [International Council for the Exploration of the Sea (ICES)] przygotowuje ocenę stanu zasobów kluczowych gatunków ryb komercyjnie eksploatowanych w Morzu Bałtyckim”	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga uwzględniona Wprowadzono do treści KPOWM proponowaną zmianę.
242	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3 – KOMERCYJNIE EKSPLOATOWANE GATUNKI RYB I SKORUPIAKÓW, w zestawieniu dot. aktualnego stanu stad należy zweryfikować treść i zastąpić sformułowania w poniższy sposób: Dorsz w stada zachodniego (SD22-24), Dorsz w stada wschodniego (SD25-32), Śledź stada centralnego (SD25-29 & 32), Śledź stada zachodniego (SD22-24 & Div. IIIa) Należy również uzupełnić treścią akapit i umieścić w dokumencie zapis:	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga uwzględniona Wprowadzono do treści KPOWM zmiany i informacje uzyskane od Ministerstwa.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			„Według ekspertyz ICES z 2015, oba stada śledzia obecnie spełniają GES, stado dorsza w stada zachodniego nie spełnia GES w obu kryteriach, stan dorsza stada wschodniego jest niepewny. Natomiast stado szprota spełnia GES, jeżeli chodzi o zdolność rozrodczą, ale nie w odniesieniu do śmiertelności połowowej.”		
243	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3 , w kryterium 3.1 należy przeredagować cały akapit. Sugerujemy poniższą treść: „Cel: Zapewnienie eksploatacji wszystkich komercyjnie eksploatowanych stad ryb na poziomie lub powyżej zapewniającym, że wszystkie komercyjnie eksploatowane ryby znajdują się w bezpiecznych granicach biologicznych.”	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga nieuwzględniona Informacje pochodzą z zatwierdzonego dokumentu <i>Zestaw celów środowiskowych....</i>
244	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3, w kryterium 3.1.1 Należy przeredagować cały fragment. Sugerujemy poniższą treść: Wskaźnik podstawowy 3.1.1 *1) Śmiertelność połowowa (F) wszystkich komercyjnie eksploatowanych stad ryb	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Zmieniono nazwy stad dla poszczególnych gatunków. Nie zmieniono opisu wskaźnika, pochodzącego z zatwierdzonego dokumentu <i>Zestawu celów</i>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>znajduje się na poziomie na poziomie zgodnie z maksymalnym zrównoważonym połowu (FMSY).</p> <p>Dorsz stada zachodniego (SD22-24) - $F \leq 0.25$</p> <p>Dorsz stada wschodniego (SD25-32) - $F \leq 0.3$</p> <p>Łosoś w SD22-31 – brak celu</p> <p>Szprot (SD22-32) - $F \leq 0.35$</p> <p>Śledź stada zachodniego (SD22-24 i IIIa) - $F \leq 0.25$</p> <p>Śledź stada centralnego (SD25-29 i 32 Ex GoR) - $F \leq 0.16$</p> <p>Cele ICES: *2)</p> <p>Dorsz stada zachodniego (SD22-24) – $F \leq 0.26$</p> <p>Dorsz stada wschodniego Wschodnim (SD25-32) – $F \leq 0.46$</p> <p>Łosoś w SD22-31 – brak celu</p>		środowiskowych...

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p><i>Szprot (SD22-32) – $F \leq 0.26$</i></p> <p><i>Śledź stada zachodniego (SD22-24 i IIIa) – $F \leq 0.32$</i></p> <p><i>Śledź stada centralnego (SD25-29 i 32 Ex GoR) – $F \leq 0.22$</i></p>		
245	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3, w kryterium 3.1.1</p> <p>W chwili obecnej procedowane jest zatwierdzenie nowych poziomów śmiertelności połowowej (F i F_{SMY}) dla dorsza, śledzi i szprota w ramach nowego planu zarządzania tymi gatunkami (planowane przyjęcie II połowa 2016 r.)</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>08.04.2016</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Wprowadzono informację uzupełniającą w tym zakresie:</p> <p>"*2) Obecnie procedowane jest zatwierdzenie nowych poziomów śmiertelności połowowej (F i F_{SMY}) dla dorsza, śledzi i szprota w ramach nowego planu zarządzania tymi gatunkami (planowane przyjęcie II połowa 2016 r.)"</p>
246	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3, w kryterium 3.1.1</p> <p>Polski Zestaw Celów Środowiskowych dla Wód Morskich we wskaźniku 3.1.1 obejmuje również łososa (produkcja smoltów) i stornię (stosunek połowu do wskaźnika biomasy). Wydaje się to jednak być niewłaściwe</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>08.04.2016</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Przerezagowano zdanie na: „Wydaje się to jednak być niewłaściwe, ponieważ F_{MSY} nie został oszacowany dla łososa bałtyckiego (por.: wskaźnik 3.2.2), ani storni bałtyckiej (por.: wskaźnik 3.1.2).”</p>

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			ponieważ FMSY <u>nie jest wykorzystywany do oceny łososa bałtyckiego (por.: wskaźnik 3.2.2)</u> Przez kogo jest nie wykorzystywany, ICES wykorzystuje niezrozumiały zapis , prośba o wyjaśnienie.		
247	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3 , w kryterium 3.1.1 We wskaźniku podstawowym 3.2.1 Stosunek połowu do wskaźnika biomasy należy przeredagować treść. Sugerujemy zapis w poniższej treści: Śmiertelność połowowa jest głównym wskaźnikiem poziomu eksploatacji danego stada. Stornia w SD24-25 – brak celu*3) Stornia w SD26-28 – brak celu *3) *3) W przypadku dwóch stad storni dostępne informacje nie pozwalają określić śmiertelności połowowej. Natomiast można byłoby określić stosunek połowu do wskaźnika biomasy, a zatem stada storni powinny znaleźć się w celu 3.1.2, a nie w celu 3.1.1, jak w polskim Zestawie Celów Środowiskowych dla Wód Morskich.	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga częściowo uwzględniona Dodano dodatkowe wyjaśnienia w tekście: *4) Śmiertelność połowowa jest głównym wskaźnikiem poziomu eksploatacji danego stada. ICES dopiero niedawno opracowano ocenę dla stad storni. W chwili obecnej ocenę stada opracowano w oparciu o ograniczone dane, które zawierają szacunki trendów dla biomasy stada, ale nie śmiertelności połowowej. Oceny te powinny jednak pozwolić na obliczenie proporcji pomiędzy połowem i biomasa, które mogą być wykorzystane jako przybliżenie do określenia śmiertelności połowowej, gdy bezpośrednie szacunki i wartości nie są dostępne. Stornia w SD24-25 – brak celu *5) Stornia w SD26-28 – brak celu *5)

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			Należy również wyjaśnić fragment *3).		Odnośnie do *5), komentarz przedstawiono z uwagi na dostępne dane ICES i przyjęte w ramach ICES oceny, które powinny zostać w kolejnym cyklu planistycznym również wdrożone w Polsce.
248	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3, Kryterium 3.2 <i>Zdolność rozrodcza stada</i> należy wyjaśnić niezrozumiały zapis: „Biomasa stada tarłowego (SSB) znajduje się na poziomie lub powyżej poziomu zapewniającego utrzymanie maksymalnego zrównoważonego połowu i pełną zdolność rozrodczą stada”	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga nieuwzględniona Informacje pochodzą z zatwierdzonego dokumentu <i>Zestaw celów środowiskowych....</i>
249	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3, Kryterium 3.2 <i>Zdolność rozrodcza stada</i> należy przeredagować zapis, sugerujemy poniższą treść: Wskaźnik podstawowy 3.2.1 Dorsz stada zachodniego (SD22-24) - SSB ≥ 23 000 ton Dorsz stada wschodniego (SD25-32) – brak celu, na podstawie oceny wskaźników	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga uwzględniona Zmiany w nazewnictwie stad zostały wprowadzone do dokumentu, zgodnie z uwagą. Ponadto wprowadzono komentarz odnośnie do procedowanych dokumentów i planowanych zmian po ich wprowadzeniu.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>opisujących trendy SSB</p> <p>Szprot (SD22-32) - brak celu, na podstawie oceny wskaźników opisujących trendy SSB</p> <p>Śledź stada zachodniego (SD22-24 i IIIa) – SSB \geq 110 000 ton</p> <p>Śledź stada centralnego (SD25-29 i 32 Ex GoR) - brak limitu, na podstawie oceny wskaźników opisujących trendy SSB</p> <p><i>Cele ICES: *4) Dorsz stada zachodniego (SD22-24) – SSB \geq 36 400 ton</i></p> <p><i>Dorsz stada wschodniego (SD25-32) – SSB \geq 88 200 ton</i></p> <p><i>Szprot (SD22-32) – SSB \geq 570 000 ton</i></p> <p><i>Śledź stada zachodniego (SD22-24 i IIIa) – SSB \geq 110 000 ton</i></p> <p><i>Śledź stada centralnego (SD25-29 i 32 Ex GoR) – SSB \geq 600 000 ton</i></p> <p>Uwaga 2. Prośba o weryfikację fragmentu: „brak limitu, na podstawie oceny wskaźników opisujących trendy SSB”, po przyjęciu planu wielogatunkowego II połowa</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			2016 r		
250	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3, We wskaźniku 3.2.2 <i>Wskaźniki biomasy</i> , Do wyjaśnienia jest poniższy zapis w związku z zarybieniami polskich obszarów morskich: „Należy zauważyć, że Polsce nie ma rzek łososiowych, a w połowach polskich znajdują się ryby z różnych rzek, a zatem powiązanie jakichkolwiek działań związanych z polskimi połowami łososia z poszczególnymi celami GES nie będzie możliwe.”	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga nieuwzględniona Właściwe zarządzanie ma na celu ochronę dzikich stad łososia. Zarybianie łososia w polskich obszarach morskich nie pomoże w tym zakresie i nie rozwiąże przedstawionego w punkcie problemu. Ponadto może mieć negatywny wpływ na dzikie stada łososia.
251	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3. Uwaga: W kryterium 3.3 Cel jest niezrozumiały, prosba o wyjaśnienie.	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga nieuwzględniona Informacje pochodzą z zatwierdzonego dokumentu <i>Zestaw celów środowiskowych....</i>
252	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi	KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3. W dziale 3 należy przeredagować cały fragment, sugerujemy poniższą, zmienioną treść :	Zespół projektu KPOWM	Uwaga uwzględniona Wprowadzono zaproponowane przez Ministerstwo

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Śródlądowej Departament Rybołówstwa	<p>„Główne stada eksploatowanych komercyjnie gatunków ryb w polskich wodach Bałtyku są zarządzane na poziomie międzynarodowym zgodnie z zasadami wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) UE (dotyczy gatunków kwotowanych tj. dorsza, śledzia, szprota, łososia i gładzicy). W ostatnich latach zarządzanie rybołówstwem ma za zadanie utrzymanie zdolności rozrodczej stad i ograniczenie presji rybołówstwa na stada do poziomu odpowiadającego osiągnięciu maksymalnego podtrzymywanego połowu (MSY). Wszystkie te cele mają zagwarantować długookresową odnawialność unijnych stad ryb. Zatem cele te mają kluczowe znaczenie dla zreformowanej niedawno wspólnej polityki rybołówstwa (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1380/2013) i są ściśle związane z celami GES.</p> <p>Dzięki ww. podejściu do zarządzania rybołówstwem dwa stada śledzia w wodach polskich już osiągnęły swoje cele GES.</p> <p>Stada objęte polskim zobowiązaniem GES podlegają corocznemu ustalaniu całkowitych dopuszczalnych połowów (TAC), które odbywa się na poziomie UE. Punktem</p>	08.04.2016	zmiany i uzupełnienia.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			wyjścia do dyskusji na forum UE w zakresie wysokości TAC na kolejny rok jest coroczna ocena naukowa ICES stanu stad ryb poławianych w Morzu Bałtyckim. Dzięki publikacji tych corocznych ekspertyz możliwe będzie monitorowanie zaawansowania w osiaganiu GES przez każde stado i podejmowanie stosownych działań.”		
253	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3. Dział 4 Prośba o odniesienie się do uwag dot. poszczególnych fragmentów: „Poprzez realizację WPRyb, zasoby będą eksploatowane w sposób umożliwiający osiągnięcie maksymalnego podtrzymywanego połowu (MSY) - tam gdzie to możliwe do 2015 r., a najpóźniej do 2020 r. w odniesieniu do wszystkich stad; minimalizowanie negatywnego wpływu rybołówstwa na środowisko; wsparcie rybołówstwa przybrzeżnego; zapewnienie konkurencyjności i opłacalności działania zakładów przetwórstwa ryb; wdrożenie obowiązku wyładunku wszystkich połowów (dotyczy połowów dorsza, śledzia, szprota, łososia i gładzicy).	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga uwzględniona Poprawki wprowadzono do dokumentu.

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p><u>Uwaga 1: Zakaz odrzutów to to samo co obowiązek wyładunku wszystkich połowów.</u></p> <p>W celu prowadzenia racjonalnej gospodarki żywymi zasobami morza należy wdrażać działania służące realizacji celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i dostosowanie floty rybackiej do dostępnych żywych zasobów Morza Bałtyckiego, - poprawa środków kontroli i zarządzania zasobami rybnymi i ich efektywne wdrażanie, - zapewnienie racjonalnej i odpowiedzialnej eksploatacji zasobów rybnych przy zwróceniu uwagi na oddziaływanie na potrzeby producentów i konsumentów, - skuteczne przeciwdziałanie nielegalnym, nieraportowanym i nieuregulowanym połowom. <p><i>Polityka morska Rzeczypospolitej Polskiej do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)</i></p> <p>II. Dokumenty międzynarodowe</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>Zawarto apel do właściwych organów w zakresie rybołówstwa, aby podjąć wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia, by do 2020 populacje wszystkich eksploatowanych komercyjnie gatunków ryb były w bezpiecznych granicach biologicznych, osiągały Maksymalny Zrównoważony Połów i były rozmieszczone w swoich naturalnych zasięgach, i zawierały pełny rozmiar/wiek.</p> <p>Wezwano, by w zakresie rybołówstwa we współpracy z the Baltic AC i HELCOM podjąć następujące działania: przygotować wieloletnie plany zarządzania dla komercyjnie poławianych ryb, tak by w celu zrównoważonego zarządzania tymi gatunkami zgodnie WPRyb</p> <p>Zaapelowano do władz, by podjęły niezwłocznie działania w celu eliminacji nielegalnych, nieuregulowanych i niezgłaszanych połowów.</p> <p><u>Uwaga 2: poniższy zaznaczony fragment, dane nieaktualne do zweryfikowania.</u></p> <p>Należy rozwijać krajowe programy ochrony węgorzy. Do 2012 sporządzić klasyfikację i wykaz rzek, w których historycznie</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>występowały ryby migrujące (np. łosoś, węgorz, troć, jesiotr). Do 2010 rozwinąć plany przywrócenia w rzekach ryb migrujących (w tym tarlisk i szlaków migracyjnych). Ustanowienie współpracy międzynarodowej promującej zarządzanie połowami przybrzeżnymi na zasadach ekosystemowych („ecosystem-based management”).</p> <p><i>Bałtycki Plan Działań HELCOM</i></p> <p>Zmniejszenie ilości związków odżywczych w morzu do dopuszczalnych poziomów.</p> <p><i>Strategia Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego</i></p> <p>Zintegrowana polityka morska UE przyczyni się do opracowania i realizacji programu prac.</p> <p><u>Uwaga 3: Czy ten zapis dotyczy połowów paszowych? W chwili obecnej procedowane jest rozporządzenie MG MiŻŚ regulujące tą kwestię.</u></p> <p>Projekty: zwalczanie nielegalnych połowów i</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>na pełnym morzu,</p> <p><u>Uwaga 4: Zapis jest nie jasny :</u></p> <p>przegląd zwolnień z unijnych przepisów prawa pracy dla sektora przewozów morskich i rybołówstwa</p> <p>Będą prowadzone zdecydowane działania na rzecz odnowy zasobów rybnych, wymagające wiarygodnych danych naukowych i wzmocnienia wieloletniego planowania. Komisja podejmie działania gwarantujące, że wspólna polityka rybacka odzwierciedli podejście ekosystemowe strategii na rzecz środowiska morskiego i będzie zmierzać do wyeliminowania nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów w wodach przybrzeżnych i na pełnym morzu. Zarządzanie zasobami ryb z zastosowaniem maksymalnie zrównoważonego odłowu zapewni lepszą przyszłość europejskiej społeczności rybackiej i przyczyni się do bezpieczeństwa żywnościowego Europy;</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p><u>Uwaga 5: Dane są nieaktualne, prośba o zweryfikowanie</u></p> <p>„cel ten trzeba osiągnąć do 2015 r., zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami.”</p> <p><u>Uwaga 6: Akapit w całości do przeredagowania,</u></p> <p>Aby zaspokoić rosnący światowy popyt na owoce morza należy rozwinąć akwakulturę w ramach regulacyjnych, które wspierają przedsiębiorczość oraz innowacje, a także zapewniają zgodność z wysokimi normami ekologicznymi i zdrowotnymi.</p> <p><i>Zintegrowana polityka morska Unii Europejskiej "Niebieska Księga"</i></p> <p>III. Dokumenty krajowe</p> <p>W ramach działań przypisanych do JCW przybrzeżnych i przejściowych- prowadzenie kontrolowanego zarybiania - jednostka odpowiedzialna Okręgowy Inspektorat</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>Rybołówstwa Morskiego</p> <p><i>Projekt aktualizacji Planu gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły</i></p> <p>W ramach działań przypisanych do JCW przybrzeżnych i przejściowych- prowadzenie kontrolowanego zarybiania - jednostka odpowiedzialna Okręgowy Inspektorat Rybołówstwa Morskiego</p> <p><u>Uwaga 7: Zgodnie z ustawą o rybołówstwie za zarybianie polskich obszarów morskich odpowiada minister właściwy do spraw rybołówstwa</u></p> <p><i>Projekt aktualizacji Planu gospodarowania wodami dla dorzecza Odry</i></p> <p>Ochronę i zrównoważone korzystanie z zasobów naturalnych, w tym min. wód, gleb, bioróżnorodności, krajobrazu rolniczego, zasobów genetycznych w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie</p> <p><i>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020</i></p> <p>Priorytet 1: promowanie zrównoważonego</p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p>rybołówstwa oraz akwakultury</p> <p>W ramach priorytetu finansowane będą działania związane z: zaprzestaniem działalności połowowej, zmniejszeniem oddziaływania rybołówstwa na środowisko morskie, ochroną i odbudową morskiej bioróżnorodności biologicznej i ekosystemów morskich w kontekście zrównoważonej działalności połowowej (...), rozwojem akwakultury świadczącej usługi w zakresie ochrony środowiska.</p> <p>Priorytet 2: Innowacyjne i konkurencyjne rybołówstwo i akwakultura</p> <p>Wsparcie finansowe udzielone zostanie grupie realizującej m.in.: projekty innowacji w zakresie rybołówstwa morskiego i rybactwa śródlądowego, projekty innowacji służących ochronie morskich zasobów biologicznych.</p> <p>W ramach działań przypisanych do JCW przybrzeżnych i przejściowych:</p> <p>- prowadzenie kontrolowanego zarybiania - jednostka odpowiedzialna OIRM</p> <p><i>Projekt aktualizacji Programu wodno-</i></p>		

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
			<p><i>środowiskowego kraju</i></p> <p>W ramach działań przypisanych do JCW przybrzeżnych i przejściowych- prowadzenie kontrolowanego zarybiania - jednostka odpowiedzialna OIRM</p> <p><i>Projekt aktualizacji Planu gospodarowania wodami dla dorzecza Odry także dorzecza Regi, Parsęty, Wieprzy oraz pozostałych rzek uchodzących do Zalewu Szczecińskiego oraz do Morza Bałtyckiego na zachód od ujścia Słupi</i></p> <p><u>Uwaga 8. We fragmencie : W ramach działań przypisanych do JCW przybrzeżnych i przejściowych- prowadzenie kontrolowanego zarybiania - jednostka odpowiedzialna OIRM, należy uzupełnić treść o Ministra właściwego do spraw rybołówstwa</u></p>		
254	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament	<p>KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3. Dział 3 , str. 82.</p> <p>We fragmencie: „Mają również wspierać innowacyjne projekty (np. zastępowanie sieci rybackich bardziej selektywnymi narzędziami w celu ograniczenia odrzutów) oraz rozwój</p>	<p>Zespół projektu KPOWM</p> <p>08.04.2016</p>	Uwaga uwzględniona

Lp.	Źródło uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Uwagę przekazano do / data	Szczegółowe uzasadnienie (odpowiedź zespołu KPOWM)
		Rybołówstwa	nowych technologii, które mogłyby (...)” Słowo „odrzutów” zamienić „przyłowu”		
255	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3. Dział 5 . Prośba o przeredagowanie całego zdania: „Działania będą oddziaływały przede wszystkim poprzez ograniczenie ilości ryb usuwanych z każdego stada, zapewniając w ten sposób, że śmiertelność połowowa zostanie obniżona do poziomu lub poniżej wartości celowej MSY”	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga uwzględniona
256	elektronicznie	Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Departament Rybołówstwa	KPOWM, Rozdział 3.3 Karta cechy 3 Sugerujemy przeredagowanie gdyż zgodnie z ustawą o rybołówstwie za zarybianie polskich obszarów morskich odpowiada minister właściwy do spraw rybołówstwa.	Zespół projektu KPOWM 08.04.2016	Uwaga uwzględniona Informacja pochodziła z ostatniej wersji projektu aPGW. Dane zostały zweryfikowane i skorygowane w obu dokumentach.